

DUNAMELLÉKI EREDETI NÉPMESÉK

ÖSSZEGYÜJTÖTTE
MERÉNYI LÁSZLÓ

PEST.
KIADJA HECKENAST GUSZTÁV.
MDCCCLXIII-MDCCCLXIV

TARTALOM

I. KÖTET.

A HÁROM ARANYGYÜRŰ.
AZ ÖRÖKBEFOGADOTT TESTVÉREK.
AZ ÖRÖKIFJÚSÁG VIZE.
VILÁGSZÉP SÁRKÁNY RÓZSA.
A TIZENKÉT FEKETE VARJÚ.
A PRINCZESZNÉ ÉS A SÜNDISZNÓ.
A CZIGÁNY ÉS A PAP.
A RÁTARTÓ KIRÁLYKISASSZONY.
A SZEGÉNY EMBER, A HUSZÁR ÉS A PAP.
A HÁROM KIRÁLYKISASSZONY.
A CZIGÁNY ÉS AZ OBSITOS.
A VÁNDORLÓ HERCZEG.

II. KÖTET.

A SÜNDISZNÓ.
RÁRÓ RÓZSA.
A SZEGÉNY EMBER TIZENKÉT FIA.
A KÁRVALLOTT JUHÁSZ.
A CSODA-FALEVELEK.
A MOSTOHA ÉS AZ ÉDES GYERMEK.
A SZÁZ PÁR KÖRTVE ÉS ALMA.
A HASZNAVEHETLEN BOGNÁR.
MINDEN KÖLCSÖN VAN BARTAKÉNT.
AZ ASSZONYI KIVÁNCISISÁG.
CZIGÁNY ÉS AZ ÖRDÖG.

I. KÖTET.

A HÁROM ARANYGYÜRŰ.

Volt egyszer a világon egy király s ennek egy gyöngyadta fiacskája.

Hogy im a király özvegy ember volt, az írástudók és a tátosok azt tanácsolták neki, hogy házasodjék meg, legalább lesz, a ki fűt, főz, varr és mos rájuk. A király ráadta a fejét a házasságra s elvette a burkus király hátrahagyott özvegyét, kinek szintén csak egyetlen egy fiacskája volt: így a király gyermekcséje mostoha kézre került, pedig a mostoha, csak mostoha s bizony nem édesszüle az.

De a fiatal menyecske még mostohánál is mostohább volt; mert míg a maga porontyára egy héten háromszor is adott tisztát, addig a király fiacskájára három hétben sem egyszer: így a kis fiú örökkön örökké piszkos, szennyes volt.

Mi dolog ez, mi dolog ez, tanakodott magában a király, hogy az ő fia mindig oly szurtos, mint valami oláhczigány purdé, végre nem állhatta szó nélkül s kérdőre vonta a feleségét, de ez elsimította a dolgot, hogy ő csakannyiszor ad erre is tisztát mint a magáéra, s ha az elpiszkolja, arról nem tehet. Annyira, annyira, hogy az apa szívét egészen elidegenítette a saját gyermekétől és a másé felé hajlította; ugyanígy, hogy a király egészen kivetette kegyelméből a fiát s jobb szerette a felesége gyermekét, mint a magáét.

Ejh, gondolta magában a király, minek tartok én az aranyszörű nyáj mellett drága pénzen juhászt, ha ez a gyermek olyan piszkos, - a mostoha pedig kontrázott az urának: így a királyfiból csakugyan juhásztor lett.

De ez még csak most került az ebek harminczadjára; mert a mostohája főtt-ételt nem küldött ki a kis juhász számára, hanem csak két hetes száraz, penészes kenyérrel tartotta, de még ezt is eczettel öntözte meg.

De a királyfi megunt már rágni az eczetes száraz kenyeret, azért egy szép napon összebeszélt Szél Pállal, úti-laput kötött a talpára s eleblábolt; a nyakába akasztotta a világot, le is út fel is út, s elbujdosott.

A mint ment mendegélt hetedhét ország ellen, még az operenciás tengeren is túl, egyszer egy nagy vadon erdőben estveledett el, hol se eget se földet nem látott.

Oh Istenem, gondolta magában, vajjon hol hajtom le a fejemet az éjszakai nyugalomra, hisz itt a fenevadak is megehetnek s étlen-szomjan kell elvesznem?!

- Dehogy kell, királyfi, dehogy kell, szólt egy hang valahonnan a levegőégből, csak mászsz fel erre a fára, majd lesz itt minden, még madártojás is csigavérrel vagy pedig mandruczkő is, csak jöszte fel!

A királyfi csak ekkor tekintett fel arra a nagy fára, melynek a tövében állt, hát látja, hogy a fa tetején egy kis ház van, abban pedig ugyancsak ég ám a gyertyavilág.

A királyfinak sem kell egyéb, felmászott a nagy fára s innen aztán be a kis házba, hol egy nagy földig érő szakálú barátot talált, ki egy nagy könyvből olvasott. A nagyszakálú barát intett a királyfinak, hogy üljön le a karosszékbe s olvasson. A királyfi sem hagyta ezt kétszer mondatni magának, hanem beült a nagy karosszékbe, felnyitott egy nagy könyvet s az olvasáshoz látott; de bár oly éhes volt, hogy majd beszakadt a két horpasza, mégis e nagy könyv olvasása közben éhséget, szomjat, fáradságot, egy szó mint száz mindent elfelejtett.

Reggelre felköltötte a királyfit a nagyszakálú barát s azt mondja neki.

- Hallod-e te királyfi, hogyha jót akarsz, menj el ehhez meg ehhez a királyhoz szolgálatot keresni, majd megfogad az téged liba-pásztornak s egyéb dolgod nem lesz, mint idejekorán kihajtod a 100 ludat a pázsitra, este pedig hazatereled. De azok a ludak nem olyanok mint más ludak, mert mihelyest a pázsitra érnek, felszállnak a levegőébe s valahányan vannak annyifelé repülnek, pedig ha csak egy is hiányoznék a kerekcszámból, a király ítéletei láttatna a fejedre s megajándékoznának egy fővel, az pedig senki másé mint a tiéd lenne. De te ne tarts semmitől, csak a szavamra hallgass. Ne itt van ez a kis síp, csak te ezt fujd meg s a te ludaid, ha mindjárt a pokolban, vagy ennek is a fenekén volnának, mégis előkerülnek. Itt van még ez a három aranygyűrű is, tedd el jó helyre, akár a kebeledbe, akár a zsebedbe s majd mikor estvefelé hazahajtod a ludakat, a három közül a legkisebbiket kösd az ostorod végére. A királykisasszony ép ekkor hajlik ki az ablakából s majd szemébe tűnik az aranygyűrű; majd szép szóval, édes beszédekkel el akarja csalni tőled; de te neked minden beszédére csak ez legyen szód és mondásod: akkor odadom az aranygyűrűt, ha a királykisasszony megmutatja nekem a két cziczi dombját. Másnap estve lúdhajtáskor szintén ezenképpen cselekedjél: a középső aranygyűrűt kösd az ostorod végére s majd ezt is, mikor meglátja a királykisasszony, szép szóval, mézes beszéddel el akarja csalni tőled; de te neked mindarra csak ez legyen szód és mondásod: akkor odadom az aranygyűrűt, ha a királykisasszony fehér mellét megmutatja. Mikor az Isten rád virrasztja a harmadik napot is, kelj föl idejekorán, hajtsd ki a ludakat, de estve, mikor hazafelé tereled a nyáját, kösd az ostorod végére a legutolsó, legszebbik gyémántos aranygyűrűt. A királykisasszony már ekkor várakozik az érkeztedre s mikor meglátja a harmadik gyémántos aranygyűrűt, imhogy a rossz ki nem törí érte: majd kéri aztán tőled szép szóval, mézes beszéddel, de mindazokra csak ezt feleld: akkor odadom a gyémántos aranygyűrűt; ha a király kisasszony megmutatja nekem fátyolos homlokát.

No jól van, ez abba maradt. Itt a királyfi elmegyén ahhoz a bizonyos királyhoz, kihez a nagy szakálu barát küldte. Köszön neki.

- Adjon Isten jó napot fölségednek!

- Fogadj Isten szolgálégény, hát mi járatban vagy?

- Szolgálatot keresek.

- Ép jókor jöttél; lúdpásztorra van szükségem: azért ha kedved tartja, megfogadlak. Három nappól áll egy esztendő s egyéb dolgod nem lesz, mint száz ludat bizok az őrzésedre, reggel kihajtod a mezőre, estve pedig hazatereled; de azt jól megjegyezd magadnak, hogyha csak egy hija is lesz a kerekcsámnak, nyársra huzatlak, ha pedig kitöltöd nálam a három napot, a mit kívánsz, azt adok.

No jól van, a királyfi beszegődött lúdpásztornak. Reggel idejekorán fölkelt, kieresztette az ólból a száz ludat, s kihajtotta a mezőre; de alighogy ennek a szélére értek, már a ludak gágolva felszálltak a levegőébe s valahány volt annyifelé szállt. A királyfi csakúgy nézett utánuk, hogy majd kinézte a szemét, de azért egyet se láthatott meg, hogy hova repült; de azért az egész dolognak oda se nézett, mert hisz hát a kis síp mire való lett volna, ha nem arra, hogy a ludakat összehívja. Azért keresett valami árnyékos helyet, lefeküdt s aludt kedvére egész alkonyodásig: ekkor fölébredvén, fölkelt, előkereste a kis sípot, belefújt s ime! mind a száz lúd mint a parancsolat előtte termett.

A királyfi aztán hazafelé terelte a lúdnnyáját, de utközben benyult a kebelébe, kikereste a három aranygyűrű legkisebbikét s azt az ostrom végére kötötte. Mikor ép a rezidencia ablaka alatt hajtana el a nyáját, a királykisasszony ép ekkor tekintett ki az ablakán s szemébe tűnik az aranygyűrű ragyogása. A királykisasszony nem szólt semmit, hanem föltette magában, hogy lemegyén estve, majd mikor senki sem látja, a ludak pásztorához s elkéri tőle az aranygyűrűt.

A király a lúd-ól előtt várakozott a lúdpásztor érkezéére; de nem sokáig kellett várnia, mert az ime ihun jön s hajtja a ludakat. A király a kis-ajtóra állt, maga eresztette be a ludakat egyenként, olvasván: egy, kettő, három, míg csak a századikhoz nem ért. Megvolt mind a száz, egy hija sincsen a kerek számnak.

A király aztán nem szólt semmit, csak a fejét csóválta s nagy mérgesen bement a királyi rezidenciába.

Mikor már mindnyájan lefeküdtek, elcsendesültek, a királykisasszony egy nagy kendőt vetett a fejére s lement az ólba a lúdpásztorhoz.

- Jó estvét Miklós! mert közbe légyen mondva, így hitták a lúdpásztort.

- Isten hozta a királykisasszonyt! Hát mi jóért keresett meg?

- Én biz nem egyébért, csak azért, hogy az imént láttam egy karika gyűrűt az ostorod végére kötve, mutasd meg azt nekem.

Miklós kivette a kebeléből a három aranygyűrű legkisebbikét s mutatja a királykisasszonynak, ki azt a kezébe vevén, forgatja jobbra balra, illesztgeti az ujjára s mondogatja magában: be szép, be gyönyörű, eszem a lelkét! s aztán Miklóshoz fordul s kéri tőle.

- Add nekem, Miklós.

- Nem adom.

- Add nekem, a mit kívánsz, azt adok.

- Már az más. S ha megmutatja nekem a királykisasszony a két cziczi dombját, nem bánom, teljék szive kívánsága, odadom.

A királykisasszony kivette a két cziczi dombját s megmutatta a lúdpásztornak, hát ez álmélkodva látja, hogy annak az egyik halmocskáján is egy csillag ragyog, meg a másikon is.

A királykisasszonyé lett az aranygyűrű.

No jól van, ez abba maradt. Itt Miklós másnap is kihajtotta a száz ludat a mezőre, de azok alig értek annak a szélére, szárnyra keltek s valahány volt, annyifelé repült; de bánta is ezt a királyfiból lett lúdpásztor, hisz nála volt a kis síp, mely mire való lett volna, hogyha nem arra, hogy a ludakat összehijja vele? Azért oda se nézett a bajnak, hanem egy szép árnyékos helyet keresett, hová lefeküdt s aludt kedvére egész alkonyodásig: ekkor fölébredt, fölkel s elővette a kis sípot, majd belefújt s ime, mind a száz lúd mint a parancsolat előtte termett.

A királyfi aztán hazafelé terelte a nyáját, utközben benyúlt a kebelébe, kikereste a középső nagyságu aranygyűrűt s azt az ostrom végére kötötte. Mikor ép a rezidencia ablaka alatt hajtotta a nyáját, a királykisasszony ép ekkor tekintett ki az ablakából s szemébe tűnik az aranygyűrű ragyogása. A királykisasszony soha világeletében még olyan szép gyűrűt nem látott s nem tudott hova lenni a csodálkozás miatt: ezért elhatározta magában, hogyha addig él is, mégis majd mikor mindnyájan lenyugosznak, lemegyen a lúdpásztorhoz s elkéri tőle az aranygyűrűt.

De hogy az egyik szavamat a másikba ne öltsem, a király maga ott az ól előtt várakozott a ludak megérkezéére, de nem sokáig kellett várnia, mert ime ihun jön Miklós s hajtja maga előtt a nyáját. A király a kis ajtóra állt, egyenként eresztette be a ludakat, olvasván: egy, kettő, három, míg csak a századikhoz nem ért. Megvolt mind a száz, egy hija sincsen a kerek számnak.

A király, egy árva szó nem sok, de még annyit sem szólt, hanem csak a fejét csóválta, nagy mérgesen bement a királyi rezidenciába.

Itt lelkem teremtettem, mikor már mindnyájan lepihentek a királyi rezidenciában, a királykisasszony egy nagy kendőt borított a fejére s lement az ólba a lúdpásztorhoz. Köszön neki.

- Jó estvét Miklós!

- Isten hozta a királykisasszonyt! fogadja Miklós, hát mi jóért keresett meg?

- Mi türés tagadás Miklós, én biz nem egyébért, csak azért, hogy jó imént egy karika-gyűrűt láttam nálad az ostorod végére kötve, mutasd meg azt nekem.

Miklós kivette a kebeléből a gyűrűt s mutatja a királykisasszonynak, ki alig győzött eltelni annak a nézésével; forgatja jobbra balra, illesztgeti az ujjára s végre megszólalt ilyenképen:

- Hallod-e Miklós, egyet mondok, kettő lesz belőle: egy lúdpásztort nem illet meg ez az aranygyűrű, azért egy szó mint száz, add nekem, a mit kívánsz, azt adok.

- Hogyha a fölséges királykisasszony megmutatja nekem fehér mellét: nem bánom, teljék szive kívánsága, legyen a magáé az aranygyűrű.

A királykisasszony nem szólt semmit, hanem megmutatta fehér mellét a mi Miklósunknak, hát látja ez, hogy annak a mellén ott fénylik a hold.

A királykisasszonyé lett a másik aranygyűrű is.

No jól van, ez abba maradt. Miklós aztán harmad nap is kihajtotta a száz ludat a mezőre, de azok alighogy annak a szélére értek, valahány volt, annyifelé repült; de bánta is azt a mi Miklósunk, hisz nála volt a kis síp, mely mire való lett volna, hogyha nem arra, hogy a ludakat összerelje vele? Azért fülebotját se hajtotta a bajnak, hanem helyet keresett, egy szép árnyékos helyet, lefeküdt s aludt kedvére egész alkonyodásig. De ekkor fölkel, a kis sípot előkereste s belefújt. Ime a száz lúd mint a parancsolat honnan honnan nem, nagy gágogások között előrepült, Miklós pedig aztán szép lassacskán hazafelé terelte a nyáját. Utközben azonban előkereste a legeslegutolsó gyémántos aranygyűrűt s azt az ostora végére kötötte. A királykisasszony már várta a lúdpásztor érkezését, hát meglátja az ostora végén a gyémántos aranygyűrűt, melynek a ragyogása egészen elfogta a szeme fényét. A királykisasszony nem szólt semmit, de elhatározta magában, hogy mihelyest mindnyájan lenyugosznak, lemegyen az ólba s elkéri ezt a gyűrűt is a lúdpásztortól.

A király ott várakozott az ól előtt a ludak érkezésére s mikor hazajöttek, maga eresztette be egyenként a kis-ajtón, olvasván: egy, kettő, három, négy, öt, hat, hét s így tovább, míg csak a századikhoz nem ért.

Megvan mind, egy hija sincsen a kerekszámnak.

- No kedves szógám, szólt a király, kitöltötted a három napot, kiszolgáltál egy esztendőt, most már csak az van hátra, hogy mit kívánsz?

- Nem kívánok én egyebet, fölséges uram, mint amott a szemétdombon hever egy rossz csikó, csak azt add nekem.

- Oh te bolond, mi hasznát vennéd te annak a rossz csikónak, mikor fel se tud állni a maga lábára, ha csak a farkánál fogva föl nem segítik, mikor se jártányi ereje, se formája, se kövérsége, mert csak a csontja, bőre, s aranyért se csipethetnél le két lat húst késhegygyel a tomporáról, a tarisznýadat pedig a csipejére akaszthatod, he?!

- Már fölséges uram, az nekem mindegy, akár van jártányi ereje, akár nincs, akár van rajta hús akár nincs, akár a csipejére akaszthatom a tarisznyámat, akár nem, elég az hozzá, száz szónak is egy a vége, nekem nem kell semmi egyéb, csak az a rossz csikó.

- No te bolond, válaszolt neki a király, ha már ló kell, jer az én királyi márványistállómba, vannak ott különbnél külön aranyszőrű paripák, melyek még a csillagot is lerúgnák az égről: válaszs azok közül, a melyik tetszik.

- Nem kell nekem olyan aranyszőrű paripa, mely a csillagot is lerúgná az égről, mert nekem csak a rohadt oldalú rossz csikó kell.

- Azt nem adom. Kivánj inkább annyi pénzt, a mennyit három vasas szekér elvisz, csak a rossz csikót ne!

- Nem kell nekem az a tengernyi kincs, mert nekem csak a rossz csikó kell.

Mit volt mit tenni a királynak, egyik szavát a másikba csak nem ölthette, vagy akarta vagy nem, kénytelen kellen odadta a rohadt oldalú rossz csikót Miklósnak.

Itt lelkem teremtettem, mikor már mindnyájan lepihentek, ehun jön ám a királykisasszony s egyenest az ólnak tartott. Mikor odaért, benyitja az ól ajtaját s beteszi azt maga után. Köszön.

- Jó estvét Miklós!

- Isten hozta a királykisasszonyt! fogadja Miklós, hát mi jóért keresett meg?

- Mi türes tagadás Miklós, én biz nem egyébért, csak azért, hogy jó imént mikor az ablakom alatt elhajtottad a ludakat, egy gyémántos aranygyűrűt láttam nálad az ostorod végére kötve, mutasd meg azt nekem.

Miklós kivette kebeléből a gyémántos aranygyűrűt s mutatja a királykisasszonynak, ki alig győzött eltelni annak a nézésével; forgatja jobbra-balra, illesztgeti az ujjára, végre megszólalt ilyenénképen:

- Hallod-e Miklós, egyet mondok kettő lesz belőle: nem illet meg egy lúdpásztort az ilyen gyűrű, azért egy szó mint száz, add nekem, a mit kívánsz, azt adok érte.

- Hogyha a fölséges király kisasszony megteszi azt, a mit mondok, hogyha megmutatja nekem fátyolos homlokát: nem bánom, teljék szíve kívánsága, legyen a magáé az aranygyűrű.

Itt a királykisasszony nem szólt semmit, hanem leoldozta a fejéről a fátyolt s megmutatta Miklósnak a homlokát, hát ez csak ekkor látja, hogy a királykisasszonynak a homlokán ott ragyog ám a tündöklő nap.

A királykisasszonyé lett a harmadik gyémántos aranygyűrű is.

No jól van, ez abba maradt. - Miklós aztán másnapra kelve, odamegyen a rossz csikóhoz, kötőféket huzott a fejébe, szolítgatja, de biz az nem birt fölkelni, majd aztán megfogta a farkát s annál fogva segítette lábra állni. Vezeti aztán nagy ügygyel-bajjal, vonczolja, húzza maga után; de a rossz csikó taktusra lépett minden félórában egyet s míg csak a királyi rezidencia udvarából kihúzta, háromszor is elesett; de Miklós mindezzel mitse gondolt, mert a rossz csikót mindannyiszor, a hányszor csak elesett, farkánál fogva fölemelte s tovább húzta, annyira annyira, hogy nagy nehezen három nap alatt kiérték a város végére. Mondom, mikor a város végére értek, megrázkódik a rossz csikó s olyan seregélyszőrű négylábu tátosparipa lett belőle, mint a világ s ekkor megszólalt.

- No kedves gazdám, ha te eddig engem húztál, majd viszlek én ezután, csak ülj fel a hátamra, s mondd meg nekem, hogy menjek veled: ugy-e, mint a gondolat, ugy-e mint a villámlás, vagy ahogy a legsebesebb röptü madár szállhat?

- Csak ugy édes lovam, hogy se én bennem, se te benned hiba ne essék.

A tátosparipa aztán felszállt a levegőégbe s vitte Miklóst mind addig, míg annak a fának tetejére nem értek, hol a nagy szakálu barát lakott. Mondom, hogy ideértek, Miklós megkötötte a lovát a saroglyához, maga pedig benyitott a nagy szakálu baráthoz. Köszön neki.

- Adjon isten jó napot, édes apámuram!

- Fogadj isten édes fiam! hát megjöttél, hát kiszolgáltad a három napot? nagyon jól van, nagyon helyesen van, de mielőtt a leülő helyed megmelegednék, itt meg itt van egy forrás, keresd föl azt, mosakodjál meg benne s aztán törülközzél is meg ebbe az aranykendőbe. Mikor ezt elvégezted, ne itt van ez a kis dió, nyisd fel a tetejét, majd találsz benne egy öltözet biboros-bársonyos ruhát. Öltsd fel azt magadra s eredj vissza ahhoz a királyhoz, kinél három napot egy esztendőért kiszolgáltál, mert ép most küldi el szanaszét a nagy pecsétetes levelet, mert ép most dobolják ki az egész országban, hogy mindenféle hercegek, grófok, bárók, urak, urfiak, válogatott cigánylegények, hosszú süveges tótok gyűljenek össze s majd az, a ki kitánálja, hogy mi van a királykisasszony két halmocskáján, mi van fehér mellén s végtére mi van fátyolos homlokán, mondom: a ki erre a három kérdésre megfelel, azé lesz a királykisasszony, a fele királysággal, nagy meseország felével együtt. Ha nem mondom is, ugyis tudod kedves fiam, hogy te leszesz a nyertes; de még itt nincs a dolognak vége, mert aztán következik a vastagabbja, de ha a szavamra hallgatsz, ezen is szerencsésen átesel. Hát csak azt akarom mondani kedves fiam, hogy majd mikor lefektetnek a hálókamrába a menyasszony mellé, csak arra az egyre ügyelj, hogy álom ne jöjjön a szemedre, mert mihelyest elaludnál, a menyasszonyodat azért, a miért a három aranygyűrűért elárulta a titkait, két emléjét, fehér mellét, fátyolos homlokát megmutatván, elragadják az oldalad mellől s halálnakhalálával vesztik el a tündérek. De ha három éjszaka elfolyása alatt megőrzöd, a negyediken aztán alhatol annyit, a mennyi csak a bőrdbe fér.

A királyfi megköszönvén a nagy szakálu remete tanácsát, elbucsuzott tőle keserves könyhullatások között, majd felülvén jó tátoslovára, a forrás-vizhez vágatott. Ebben aztán megmosta képét, nyakát, fülét, fejét s megtörülközött az aranytörülköbe s ime, az arcza naptündöklésüvé, a haja pedig aranyhajjá változott.

Mikor ezzel is készen volt, elővette a kis diót, felnyitotta a fedelét, kihullt belőle az a drágalátos, szemnemláttá biboros-bársonyos köntös, melyet magára öltvén, ha eddig szép gyermek volt, de most hétszerte szebb.

Mikor ezzel is készen volt, felült jó tátoslovára s bevágatott a királyi rezidenciába, fogadják nagy szívesen s mindjárt az első székbe ültették. Már ekkor az egész országból össze voltak gyűlve a házasulandó hercegek, grófok, bárók, urak, urfiak, válogatott cigánylegények, hosszú süveges tótok, csak Miklós volt a legutolsó. De mikor ő megérkezett, tovább nem is vártak, hanem bevezették a királykisasszonyt a szobába fátyolosan, s felállították az arany állványra, hogy annak a nézésében mindenki gyönyörködhesse, és a király megszólalt illetéknépen:

- Hercegek, grófok, bárók, urak, urfiak, válogatott cigánylegények, hosszú süveges tótok, mind közönségesen! Hogyha nem mondom is, ugyis tudjátok, hogy mért gyűjtöttek benneteket össze: azért, a ki három kérdésemre becsülettel megfelel: legkedvesebb s igazán egyetlenegy leányom a felekirálysággal együtt leend annak a bizonyosnak a jutalma. Ezért tehát az első kérdésem im ez: mi van az én leányom két emlécskéjén?

Összefordul a sok uri nép, találgatják, ki ezt, ki azt mond, de senki se találta el a dolog bibéjét.

- Még egyszer kérdem, kiáltott a király ki találja azt ki, mi van az én leányom két melle bimbóján?

Ujra összefordul a sok uri nép, találgatják, ki ezt, ki azt mond, de senki se jött a dolog bibéjére.

- Még egyszer kérdem, szólt a király harmadszor is, mi van az én leányom két melle bimbóján?

Semmi válasz. Ekkor föláll az aranyhaju királyfi s azt mondja:

- Fölséges király! a királykisasszony két melle bimbóján bizony nincs semmi más, mint két ragyogó csillag.

- Kitaláltad királyfi, egy kérdésre már megfeleltél, de hát azt nem mondanád meg, hogy mi van az én leányom fehér mellén?

- Biz azon fölséges király nincs semmi más, mint a fényes hold.

- Erre is megfeleltél emberséggel, de hát azt nem találnád ki, hogy mi van az én leányom fátyolos homlokán?

- Biz azon, fölséges király nincs egyéb, mint a tündöklő nap.

- No királyfi, szólt a király, minthogy becsülettel megfeleltél mind három kérdésemre, itt van, nem bánom, legyen a tiéd egyetlen kedves leányom, a fele királysággal együtt.

A királyfi nyerte el a szép királykisasszonyt és a fele királyságot. Aztán összeadták őket s lakzit laktak. No jólvan, itt eljön az az idő is, mikor a menyasszonyt és a vőlegényt lefektették a hálókamrában a selyemágyra. A királyfinak menten eszébe jutott, hogy mit tanácsolt neki a nagy szakálu remete; „Majd mikor lefektetnek a hálókamrába, csak arra az egyre ügyelj, hogy álmom ne jöjjön a szemedre, mert mihelyest elaludnál, a menyasszonyodat azért, a miért a három aranygyűrűért elárulta a titkait, két emléjét, fehér mellét, fátyolos homlokát megmutatván, elragadják az oldalad mellől s halálnak halálával vesztik el a tündérek; de ha három éjszaka lefolyása alatt megőrzöd, a negyediken aztán alhatol annyit, a mennyi a bőrdbe fér.” Mondom, hogy ez eszébe jutott a királyfinak, elhatározta magában, hogy a szemét egész álló éjszaka nem hunyja be, hanem mindig ébren lesz. Egy darabig a királyfi mégis állta a sarat, de egyszer gyenge fuvalat ütötte meg az orcáját s ime, egyszerre csak elkezd nehezedni a két szemehéja, mindig jobban mindig jobban, annyira annyira hogy szépen elaludt; - de nemis csoda, mert a tündérek álomszelet bocsátottak rá s mikor reggel fölébredt, csak hülthelye a szép menyecskének; volt szép asszony, nincs szép asszony. Volt, nincs.

Ezen a királyfi szörnyen elbúsulta magát; s mint valami fekete felhő megszállta a búbanat; se étele, se itala, se nappala, se éjjele, csak szüntelen a szép asszony forgott az elméjében; örökkön örökké csak azt a ragyogó két csillagot, csak azt a fényes holdat és azt a tündöklő napot látta, melyek a királykisasszony csecsén, fehér mellén s fátyolos homlokán diszlettek.

Ezért elhatározta magában, hogyha addig él is, hogyha addig megyen is, mig a két szemével lát s mig a lába térdig el nem kopik, de mégis fölkeresi akár élve akár halva a feleségét. Ezért nyakába akasztotta a világot, kísérője volt a búbanat és elindult ország-világszerte a felesége fölkeresésére.

A mint mendegélt aztán hetedhét ország ellen, még az operencziás tengeren is túl, még az üveghegyeken is túl, még azon is túl, hol a kis kurta farkú disznó túr, tulonnan túl, innenen innen, egyszer egy folyó partjához ért s hogylim megszomjuzott, leszállt a lováról, hogy majd

szik a vízből, hát látja, hogy az ehun hoz ám egy üvegkoporsót. A királyfinak megdobbant a szive.

Uramteremtőm mi lehet az, mi lehet az, tanakodik magában, de már akármicsoda, kifogom a vízből. Mondom, hogy elhatározta magát a királyfi, derékkötésig belement a vízbe s szerencsésen kifogta az üvegkoporsót. Majd kiviszi azt a víz partjára, fölnyitja a tetejét, hát uramfia, isten csodájára ki volt a koporsóba?! Senki más, mint a szép királykisasszony, kinek a szívébe egy nagy kés volt beleütve.

A királyfi sem rest, izibe kirántja a nagy kést a szívéből s a piros vér hármasságban felszökött a levegőégbe. Hej, a királyfi sem rest, izibe betömte a szúrás száját, nehogy a királykisasszony drága piros vére elfolyjék. Aztán addig öntözte, addig csókolgatta, hogy az ifjú királyné életre jött, lélekzetet vett, majd felnyitván szemét, felült az üvegkoporsóban.

Aztán a királyfi izibe font egy gunyhót zöld galyakból, aratott bele friss füvet s a feleségét arra lefektette.

No jól van, mikor az ifjú királyné felgyógyult, azt mondja az urának:

- Édes szívem, szép szerelmem! Itt meg itt van egy város s annak a kellős közepén van egy bót. Eredj el te abba a városba s keresd fel azt a bótot. Jobbról az ajtószegben üveg alatt árulják a királynak való posztót. Végy te abból egy egész öltözet ruhára való s egyúttal varrassd is meg egyszerre; de arra az egyre vigyázz, hogy a posztónak két árát fizessed. Eleinte nem akarnak neked abból mérni, de csak ezt a kis czédulát, melyet ezennel át is adok, mutasd meg a botosnak, majd mér akkor, akár az egész véget is odadná. Majd meginvitál téged az a botos ebédre, te pedig fogadd azt el s egyél-igyál, lakj jól, de ekkor meg csak arra az egyre vigyázz, hogy valahogy az isten szerelmeért el ne találj aludni; mert ha elalszol, mind neked, mind nekem végem van.

Mikor az ebédnek vége lesz, te is invitáld meg ide a bótost szintén ebédre. Majd eljön az. Ételre italra semmi gondod ne legyen, mert majd lesz az is egész dögével. S ha megtudod azt állni, hogy ezen az ebéden sem alszol el, akkor örökre boldogok leszünk, különben még azt a fényes napot is feketének látod s beborul a mi nappalunk.

A királyfi erősen kötötte az ebet a karóhoz s égre földre ígérte, hogy azonképen cselekszik.

No jól van, itt a királyfi bemegy abba a bizonyos városba s ott fölkeresi azt a bizonyos kalmárt. Fogadják nagy czeremoniával, hajlongnak előtte jobbra is, balra is; s kérdik tőle hárman is egyszerre, mivel szolgálhatok, mivel szolgálhatok?

- Ott van ni, jobbról abban a sarokban üveg alatt posztó, abból akarok venni, szólt a királyfi.

- Abból kérem alásan nem lehet, mentegetődzött a botos, mert abból csak királyoknak szabad adni.

- Ehj, dehogynem lehet, dehogynem, csak olvassa el ezt a kis czédulát! S ezzel a királyfi odadja azt a botosnak.

Mi volt arra a czédulára írva, mi nem, azt egész biznysággal nem merem állítani, elég az hozzá, hogy alighogy a kezébe vette azt a botos, bezzeg nem mondta azt, hogy abból nem adhatok, mert azt csak királyoknak szabad viselni, hanem ezt kérdezte:

- Mennyi tetszik?

- Csak egy öltözetre való.

- Itt van kérem alásan.

- Mi az ára? kérde a királyfi.
- Minden rőf 100 forint.
- Itt van, tegye el, két annyit fizetek érte.

A bótosnak csak ez kellett, csak ennek örült, azért a királyfit megmarasztotta ebéden. Hamis magyar volt ez a bótos, mert az ebédnél tizenkét tányér levest, tizenkét vetett galuskát, tizenkét porció pecsenyét, szóval mindenből tizenkét tizenkét ember részét ette meg s még ekkor se lakott jól s aztán a hegyébe egy akó bort öntött be egy hajtókára. A királyfi csak nézte csak nézte, hogy mit csinál ez az ember; azaz biz ő kegyelme csakúgy hunyorgatott rá, mert mintha álomporos bort ivott volna, elkezdett a szemhéja nehezedni s már már bóbiskolt; de honnan honnan nem, egyszer csak felfricskázták az orrát s ekkor tért magához, hogy nem szabad szundítani. Fölugrott ültéből s aztán le s fel járkálni kezdett a szobában, de a teste mintha ezer mázsa lett volna olyan nehéz volt, hogy alig birta s mintha ólom lett volna, húzta lefelé; de mégis erőt vett magán s megállott a bótos előtt.

- No bótos-uram, ha kelmed engem így megvendégelt, így jóltartott, tán az én szives meghívásomat sem veti meg s egy tányér levesre szívesen látom ide meg ide, ebbe meg ebbe a rezidenciába.

A bótos hogy hogy nem, ráadta a fejét s mikor már a királyfi uj ruhája is készen volt, melyet az magára öltött, mindketten felültek a maguk paripájára s elvágattak. Mindenütt a merre csak mentek a népség megsüvegelte őket, a gazdag kalmár pedig pénzt szórt közéjük. A királyfi sem akart kisebb ember lenni mint amaz, ő is benyúlt a zsebébe, hogyha találna benne egy-két krajczárt, hát uramfia a zsebe telisded tele volt aranypénzzel s mentül jobban szórta azokat a népségek közé, sohse fogyott, hanem annál jobban szaporodott. A kalmár csak ezüst-pénzt hajigált, a királyfi pedig aranypénzt. Mikor pedig a várta előtt elmentek volna, az őrtálló katona fegyverrel tisztelgett előttük.

Igy aztán nagy tisztesség között kiértek a városból s elértek arra a helyre, hol a királyfi gunyhója állott; de uramfia, itt most nem gunyhót találtak, hanem tizenkét kontignácziós királyi rezidenciát, melyben csakúgy szólt a muzsika, hogy jobban se kellett.

A királyfi aztán bevezette a vendégét a rezidenciába. Ajtó magától tárult előttük s magától csukódott be utánuk. Keresztülmenvén 12 szoba során, az ebédlőbe értek. Sehol egy lelket sem láttak, pedig az asztal két személyre megvolt terítve. Itt felpattan az ajtó s az asztalon terem a leves. Tizenkétszer tele merte a kalmár a levest, s az a tálból nemhogy fogyott volna, de egyre szaporodott. A leves után az asztalon termett a hús s így sorba, vége-hossza nem volt a papos ebédnek. S a kalmár úgy jóllakott, hogy a füle kétfelé állt s csakugy fújt mint a bika, de hát még mikor az egy akó bort beköpte, akkor ép úgy televolt mint a felfújt duda.

Mikor az ebédnek vége lett, egy karika gyűrű leesik az asztalra, s egyet fordul, kettőt perdül, leánynya válik s elkezd a szoba közepén táncolni. Utána leesik a másik karika gyűrű is az asztal kellős közepére. Ez is egyet fordul, kettőt perdül, leánynya válik s elkezd a szoba közepén táncolni. Egy kevés idő múlva leesik a harmadik karika gyűrű is s ez is egyet fordul, kettőt perdül, leánynya válik s elkezd a szoba kellős közepén táncolni. Szép leány volt az első kettő is, de a harmadiknak egyik se lehetett mégcsak fia se, olyan kimondhatlan gyönyörves volt. De a mint sűrögtek-forogtak a leányok, a szelet a királyfira hajtották, mitől az úgy elaludt, hogy harmad napig se ébredt föl.

De tán jobb lett volna neki soha föl nem ébredni, mert egy szó mint száz, bezzeg nem a tizenkét kontignácziós királyi rezidenciában találta magát, hanem abban a kis gunyhóban, a melyet maga font. De még így is hagyján lett volna a dolog, csak a szép királyné ott feküdt

volna az oldala mellett, hanem az asszonynak se hire se neve s csak már egy kis nyomot hagyott volna maga után, a merre ment és a merre kereshette volna; de sehol semmi. Ismét volt szép asszony, nincs szép asszony; volt, nincs. Elment, eltűnt örökre, messze messze szép tündérországba; mert tovább neki aztán nem volt ott maradása, mert férje-ura másodszor sem tartotta meg ígért szavát.

Szép tündérország aranyhidjára aztán a királyné kifaragtatott egy emberi alakot, mely senki mást nem ábrázolt, mint őt magát; két keble bimbaján ott volt a két ragyogó csillag, fehér mellén a fényes hold s fátyolos homlokán a tündöklő nap, melléje pedig egy katonát állított, hogy azt a bizonyos embert, a ki e mellett a kőbálvány mellett letérdepel s imádkozni kezd, tüstént kísérje be az ő színe elé.

No jól van ez abba maradt. Itt az árván maradt királyfi országról országra bujdosott; se testének se lelkének nem volt nyugodalma sehol sem, egyszer ugyanazon erdőbe ért, a melyben lakozott fa tetején a nagy szakálú remete.

A királyfi aztán fölkereste azt a bizonyos fát, a melynek tetején terült el a nagy szakálú remete kis háza. Fölmászik a fára nagy nehezen, benyitja a remetére az ajtót s köszön neki.

- Isten jó nap, öreg apám!

- Fogadj isten, édes fiam, hát újra megjöttél!? Ugy-e megmondtam, hogy három éjszaka lefolyása alatt ne aludjál el, he!? Elaludtál, nem fogadtál szót, most már szenvedned kell; de a tátosparipadra se gondoltál, mert azt se tudod, hogy a világ melyik zegében vagy zugában van. De ha a szavamra hallgatsz, még egyszer feltalálhatod kedves hites párodat, mert az a tündérek seregében szolgál. Ne itt van ez a rossz kötőfék, meg ez a sut-bot, majd hasznát veszed még mind a kettőnek. Hogyha kiérsz erre meg erre a keresztútra, vedd elő a kötőféket, rázd meg azt háromszor, majd előkerül a tátosparipád. Aztán ülj fel rá s keresd föl szép tündérországot. Mikor szép tündérországnak ép határára érsz, két sárkánykigyó állja utadat s nem akarnak keresztül eresztetni a rézhídon; de te ekkor ne cselekedjél egyebet mint ennek a sut-botnak parancsolt, csak ezt szólítsd, hogy csináljon utat s fizesse le a vámot. Majd megfizet az, ne félj, majd beeresztenek aztán. Mikor egyszer bejuthattál szép tündérországba, vedd el a botodat, ereszd el a lovadat, hogy hagyj menjen legelni a selyemrétre. Aztán a rézhídtól kezdve, egész az aranyhídig, hogy a tündérek megszánjanak, térdén állva kell menned. A hídon van egy emberi alak kőből kifaragva s hogyha nem mondom is, hogy kit ábrázol, majd megmondja azt neked a te szived. Ez előtt a kőbálvány előtt el ne menj a nélkül, hogy egy „Miatyánk”-ot el ne mondj. S a többi aztán magától jön.

A királyfi harmadszor is elbúcsúzott a nagy szakálú remetétől, megköszönvén a hozzája való szíves jó akaratát, nagy ügygyel-bajjal lemászott a fáról s fölkereste azt a bizonyos keresztutat, melyet a nagy szakálú remete mondott. Mikor odaért, megállt a kereszt közepén, elővette a rossz kötőféket s megrázta háromszor. Ime! ehun jött ám a szélről fogantatott tátosparipa hangos nyerítéssel, melytől a világ mint valami harang háromszor kondult meg.

- Hipp hopp! itt vagyok kedves gazdám, csak ülj fel a hátamra, mert ha nem mondd is, ugyanis tudom, hogy hova igyekszel.

A királyfi aztán felült a tátosparipa hátára, mely felszállt a levegőégbe s mint a legsebesebb zúgó fergeteg megindultak szép tündérország fölkeresésére.

Mentek mendégéltek aztán hetedhét ország ellen, még az operenciás tengeren is túl, még az üveg hegyeken is túl, még azon is túl, hol a kis kurta farkú disznó túr, tulonnan túl, innen innen, egyszer valahára mégis elértek szép tündérország határára. Egy rézhíd vezetett az

országba, de a melyen két lánczos sárkánykigyó állt őrt és semmi teremtetett állatot be nem eresztett: így biz a királyfiban sem tettek különbséget.

Hej, a mi Miklósunk sem rest, előveszi a sut-botot s parancsolja neki, szót szólván: „Üsd-verd édes botocskám” s az hol az egyikre, hol a másikra akkorákat huzott, hogy csakugy csittegett-csattogott, pifegett-püfögött, a hátukon. A két fenevad sem tudta a dolgot mire vélni, szaladásnak eredtek s bebújtak a híd alá. Mig innen újra kijöttek, addig a mi Miklósunk akár kétszer is átmehetett volna a rézhídon bántatlanul. Mikor aztán a királyfi benn volt, elvetette a sut-botot, s az mintha puskából lőtték volna ki, megindult hazafelé s megsem állt addig, mig a nagy szakálú remete ajtó sarkába, a maga helyére nem állott; - a tátosparipának pedig kivette a fejéből a kötőféket, megütötte vele háromszor s az, mintha parancsolták volna neki, megsem állt addig, mig a selyemrét kellős közepére nem ért.

A királyfi aztán ismét úgy maradt mint az ujjam s ekkor a két térdére esett s térdénállva megindult az aranyhíd-felé, egész hét álló esztendeig csuszott-mászott. Hét esztendő múlva nagy nehezen a hídhöz ért, hát csak ekkor látja, hogy ott kőből van kifaragva az ő kedves felesége, s még nagyobb igazság okáért a két csillag, hold és nap is ki voltak faragva rajta. Akár mondta, akár nem a nagy szakálú remete, hogy essen térdre előtte, térdre esett ez ugyis s imádkozott.

Meglátja ezt az a katona, a ki ott sírbakot állt. Ennek sem kell egyéb, nyakon csípi azt a koldus-forma embert, a ki ott térdepelt s egyenesen az ifjú királyasszony elé vitte.

Mind a királyfi, mind a királyasszony azonnal felösmerték egymást s most már igazán azt mondták egymásnak: „Én a tiéd, te az enyém, ásó-kapa se választ el egymástól.” A tündérek is ennyi igazság és hűség láttára megszánták a királyfit s ki fogta neki aztán legjobban pártját, mint azok? egyik azt a koldus-forma köntöst húzta le, másik fördőt készített a számára, a harmadik megförsztötte és így sorba mig csak a királyfi tetőtől talpig újba nem volt öltözve. S minthogy szép tündérországban csak az lehet a király, a ki legszebb, már pedig a mi Miklósunknál senki fia sem volt különb legény, őt királyuknak megválasztották, királynének pedig a feleségét, kinél szépségre jóságra nézve senki sem volt különb; mert a két csillag ismét ragyogni kezdett a két emlőjén, a hold fényleni kezdett fehér mellén és a nap, mint valami arany korona kisütött a homlokán. Kik még most is királykodnak, hogyha meg nem haltak.

AZ ÖRÖKBEFOGADOTT TESTVÉREK.

Hol volt, hol nem volt, volt egyszer a világon egy nagy meseország, ennek a kellős közepén egy nagy erdőség, a nagy erdőség kellős közepén egy nagy virágos rét, a nagy virágos rét kellős közepén egy nagy bársonysziget, a nagy bársonysziget kellős közepén egy nagy ezüsfolyó, a nagy ezüsfolyó kellős közepén állott egy ó-kút, melyből merítettem az operenciából hozott mesémet; s mindannak, ki arra figyelmesen nem hallgat, avagy kéretlenül belekottyant, annyszor üssön az istennyila hordájára, a mennyi fővény van a Dunában és a Tiszában.

Volt egyszer hát a világon egy szegény ember s ennek annyi gyermeke, mint erdőn a fa, mint égen a csillag; úgyhogy szegény ember már komát se talált a maga falujában.

No ha nem talál, gondolta magában, nagy a világ, majd csak akad valahol valaki.

Ezért a szegény ember vetett a szatyorba vagy két sült krumplit s elindult országvilágszerte komát keresni. De nem kellett neki messze mennie, mert egy olyan gazdag kalmárral hozta össze az isten, kinek annyi gyermeke sem volt, mint kákán a csomó.

- Hová hová szegény ember? kérdi a gazdag kalmár.

- Elmegyek komát keresni.

- Sose fáradj, ha elfogadsz, leszek én.

- El biz én, nemcsak egy, de két kézzel is, mert a szülötte falumban, bár nem bántam volna, ha cigány, vagy pogány lett volna is, nem akadt senki sem.

Igy lett a szegény ember komája a gazdag kalmár, ki aztán a két legkisebbik gyermeket, kik egy hassal jöttek a világra, s az egyik fiu a másik pedig leányka volt, örökbe fogadta s mint tulajdon magzatjait fel is nevelte.

Mikor, mikor nem, azt már egész bizonyossággal nem merem állítani, elég az hozzá, hogy egy bizonyos napon, minekutána sem a kalmár, sem a felesége nem volt odahaza, a két testvér, kik már 16-16 tavaszt értek meg, kártyázni kezdtek.

Csak játszanak csak játszanak, annyira hogy a fiú mind elnyerte a huga pénzét. Ez félre vonta a száját és sírva fakadt.

- No csak ne sírj, szólt neki a fiú, inkább visszaadom a pénzedet s még az enyémből is adok.

S úgy tőn, miként mondá; visszaadta a huga pénzét. Aztán megint a játszáshoz fogtak; de most, hogy hogy nem, fordult a kocka, mert a szerencse szárnyon jár, a kire száll, az jóljár, a kis leány lett a nyertes s a bátyjától még az utolsó fityinget is elnyerte; de a leány, nem úgy mint a fiú, nem adta vissza a pénzt, hanem megtartotta magának.

- Add vissza a pénzemet, kéri a fiú.

- Nem adom, szólt a leány.

- Add vissza, ugy-e én visszaadtam?

- Mit bánom én, elég bolond voltál!

- Add vissza, hisz testvéred vagyok.

- Nem adom.

- Ha nem adod, úgy erőnek erejével is elveszem!

- Most már azért sem adom!

Igy szórúl szóra, többre többre, a két testvér összeveszett, hajba kaptak s a leány szidni, átkozni kezdé a bátyját s megtagadta, hogy nemis testvére.

- No testvér, ha te engem megátkoztál és megtagadtál, én is megátkozlak téged: mindaddig sose szülhess magzatot, míg én két ujjamnak a melledre tevésével az alól föl nem oldozlak.

Erre a szóra egy hét fejű sárkány elragadta a leányt és annak se hírét se nevét nem hallották többé. De azon órától fogva a fiúnak sem volt otthon maradása, mert egy az, hogy felnevelő szüleitől is félt, más az, hogy a testvérét is szeretete volna fölkeresni: ezért utilaput kötött a talpára, összebeszélte Szél Pállal s elindult országvilágszerte bujdokolni.

Ment mendegélt aztán hetedhét ország ellen, még az operenciás tengeren is túl, egyszer egy királyi rezidenciához ért. Bemegyén a királyhoz s köszön neki, a mint dukál:

- Adjon Isten, jó napot felségednek!

- Fogadj isten, szolgalegény! Hát mi járatban vagy?

- Szolgálatot keresek, hogyha megfogadna fölséged.

- Ép jókor jöttél fiam, kocsisra van szükségem: azért ha kedved tartja, megfogadlak s egyéb dolgod nem lesz, mint három rossz lovat őrzesz. Reggel ide meg ide, ebbe meg ebbe a szigetbe átviszed a vizen, de úgy, hogy se hídon ne menj, se vízben ne úsztass s mégse legyen a lovaknak még csak a kis körme se vizes, este pedig azon az uton és módon hazahozod.

No jól van, a szegény ember fiából kocsis lett. Reggel idejekorán kivezeti a három rossz lovat, ráül az anyakanczára s viszi a víznek.

Mikor ép a víz partjára ért s mikor ép azon kezdett gondolkozni: hogy vigye ő át e három lovat úgy a vizen, hogy se hídon ne menjen, se ne usztasson s mégse legyen a lovaknak mégcsak a kis körmük se vizes: megered a három ló s úgy átmentek a vizen, hogy még a kis körmük se lett vizes; de nemis csoda, mert mind a három ló, olyan igaz, mint hogy élek ott voltam a hol beszéltek, úgy láttam mint most, tátos volt.

Miklós aztán - mert közben légyen mondva, így hítták a szegény ember fiát - kihuzta a kötőféket a lovak fejéből, békót vetett a lábukra s eleresztette a selyemréten legelészni, maga pedig lefeküdt az aranyalmafa tövébe, hogy majd szundít egyet.

De mielőtt elaludt volna, valami énekszó ütötte meg a fülét, körülnéz, hogy ugyan mi lehet az, hát látja, hogy tizenhárom hattyú repül feléje s azok énekelnek olyan szépen. Majd mikor közelibe értek, leszálltak a selyemrétre, ép mellette, megrázkódtak s leánynyá változtak.

Szép volt mind a tizenkét leány, mert egysem volt köztük kivető, de a tizenharmadik volt a legeslegszebb, ki kivált a többi közül, odament Miklós mellé s leült a selyemfüre.

- Itt vagy, szívem szép szerelme, szép Miklós, szólt a tündérkirályné, már rég lesem érkeztedet, már rég vágyik szívem utánad: azért én fogadást teszek neked, hogyha te egy esztendő elforgása alatt, már míg e királynál szolgálsz, senkinek, de senkinek, még magának a királynak sem, el nem árulsz, hogy itt voltam s hogy idejárom hozzád: itt van gyenge fehér kezem, férj és feleség leszünk s ez a selyemrét, rajta az aranyalmafa is a tieid s enyimek lesznek. De ha te engem valakinek elárulsz, legyen az maga a király is, nem látsz engem többet e selyemréten, de még másutt sem.

A mi Miklósunk égre-földre ígérte, hogy úgy hallgat mint hal a vízben és senkinek egy árva szót sem szól. S ki volt most boldogabb mint a mi Miklósunk, mert kinek volt szebb szeretője mint neki, mert ezt a nagy szerencsét még álmában sem merte hinni, hogy rá egy tündér-

királyné vesse az ő tekintetét. Minden istenadtanap, mikor a lovakat kivitte a selyemrétre s szabadon legeltette, megjelent előtte hattyu képében a tündérrirályné, kísérve tizenkét szobaleányától, majd megrázkódván, emberi alakot vett fel magára s aztán ott szerelmeteskedtek, élvén a szerelem édes csókjaival.

De itt lelkem teremtettem, mi történik a dologból, mi nem, egyszer a király a cselédei számára nagy bált adott s úgy tíz óra felé maga is lejött a vigadó népség közé, hát egészen megütődött azon, hogy Miklóst sehol se látja a szobában, majd kérdi:

- Hát az én kedves kocsisom Miklós hol van?

- Ott ül az ajtószögben, szólt egy a többi közül.

Odamegy a király, hát látja, hogy Miklós ott szomorkodik egyesegyedül mint valami árva.

- Hát Miklós, kérdé a király, mi dolog az, hogy te se nem eszel, se nem iszol és se nem tánczol, mikor szól a muzsika?

- Hahó fölség, szólt Miklós, azért nem tánczolok én, mert nincs illő tánczosném.

- No ne szomorkodjál, majd mindjárt küldök én! S ezzel a király fölmegyén s mondja a leányának:

- No leányom, eredj le a bálba, tánczolj a tátoslovak kocsisával, mert igen szomorú.

A királykisasszonynak se kellett ezt kétszer mondani, mert egy az, hogy a talpa is nagyon visketett, más az, hogy Miklóssal tánczolhatott, mert hiába, szép ficzkó volt ez a mi Miklósunk, s a királykisasszony szíve sem volt ám köből.

Izibe felöltözködik, lemegyen a bálba s híja Miklóst tánczolni, mondván:

- No Miklós, itt vagyok, jöszte velem, tánczoljunk együtt!

- Bizony nem tánczolok én, vetette oda Miklós csakugy félvállról, mert százszor különb szeretőm van nekem, mint a királykisasszony!

A királykisasszonyt mintha pofon ütötték volna, félrevonta a száját és sírva ríva ment föl királyatyjához panaszra.

- No leányom, kérdé a király, mit sírsz, mit rísz olyan keservesen?

- Hogyne sírnék, hogyne rínék, felelt a királykisasszony, mikor Miklós azt mondta, hogy bizony nem tánczol ő velem, mert ő neki százszor különb szeretője van, mint én!

- Igazán ezt mondta?!

- Nincs különben!

- No ne sirj, édes leányom, majd megkeserüli ezt a mondatát, hiszem azt az egyet!

S ezzel a király nagy mérgesen lement a bálba.

- Állj elő, Miklós!

- Jelentem alásan, itt vagyok.

- Igaz-e, hogy azt mondtad a leányomnak, hogy bizony nem tánczolsz te vele, mert neked százszor különb szeretőd van, mint az én édes leányom, he?!

- Mi tűrés tagadás fölség, biz én azt találtam neki mondani; mert jöjjön felséged holnap ilyes meg ilyes időtájban a szigetre, saját szemével meggyőződhetik, hogy nincs különben a dolog; mert az én szeretőm tündérrirályné.

A király erre nem szólt semmit, hanem másnap, hogy vajjon mi van a dologban, átment a szigetre, hát látja, hogy egy tündérkirályné, fehér mint a galamb, piros mint a kinyílt rózsza, szép mint a hasadó hajnal, csakugyan ott szerelmeskedik Miklóssal, tizenkét szobaleánya pedig ugyancsak labdázgat a selyemrét fűvén az aranyalmával.

A tündérkirályné csak ekkor vette észre, hogy el van áruulva.

- No Miklós, szólt a legényhez, isten hozzád! Vagy látsz engem valaha, vagy soha, azt csak a jó isten tudja, de nekem innen, minthogy elárultál, örökre távoznom kell s többet ne várj a selyemrétre az aranyalmafa alá, mert nem nő ki eztán hattyúszárnyam, csakhogy hazarepülhetek!... Te pedig tudd meg, fordult a királyhoz, hogy ennek a fiúnak még a haja szála se mozduljon meg; mert nem te neked plántáltam én ide ezt a selyemrétet s nem neked ültettem rája az aranyalmát termő fát, hanem ennek a kedvéért!

S ezzel a tündérkirályné és a 12 szobaleány megrázkódván, hattyuvá változtak s elrepültek.

Volt szép tündérkirályné, nincs szép tündérkirályné. Volt, nincs! Miklósnak csak ekkor esett le az álla, csak ekkor vakarta a fejét ott is, a hol nem viszketett s szörnyen elbúsulta magát.

Azért nyakába akasztotta a világot azzal a szándékkal, hogy mindaddig megyen, míg a szép tündérkirálynét fel nem találja.

Ment mendegélt aztán hetedhét ország ellen még az operenciás tengeren is túl, egyszer egy malomhoz, a tündérek malmához ért, melyet a nyájasság folyója hajtott.

Beköszön ide, szót szólván:

- Isten jó nap, molnármester!

- Fogadj isten, Miklós! Már hol jársz itt ezen az idegen földön, hol még a madár sem jár?

- Szép tündérországot keresem, nem hallotta-e hírét bátyám uram?

- Nem hallottam-e? hát hogyne hallottam volna, mikor én őrlök lisztet a számukra! De te Miklós, míg a világ lesz, ilyes állapotban oda soha el nem juthatsz, mert messzebb van az ide mint ég a földtől, pedig ez már csak jól elvan, ugy-e? De azért ne búsulj, majd segítünk a dolgon, mert jár ide a malmomba egy griff madár, mely a lisztet viszi el. S két zsákot visz egyszerre: azért majd az egyikbe, hogyha kedved tartja téged pakollak be, a másikba pedig ugyan oly nehézségű lisztet rakok; mert a két zsák lisztnek egyforma nehézségűnek kell lenni, különben el se vihetné.

Ugyis lett. - Miklóst szépen belepakolták az egyik zsákba, majd a másikba ugyanannyi nehézségű lisztet raktak. Itt jön a nagy griff madár, belevágja az egyik zsákba az egyik körmét, másikba a másikat, felkapja a levegőégbe; de nem repülhetett eléggé gyorsan, mert most sokkal nehezebb terhet vitt, mint máskor. Pedig egy nagy fekete felhő közeledett feléje, pedig még messze van szép tündérország! A griff madár mindig gyorsabban gyorsabban repült, de a fekete felhő mégis utolérte s hogyim hullt az eső, mintha kannából öntötték volna, az egyik zsák, a melyikben a liszt volt, sokkal nehezebb lett mint a másik, ezért a griff madár egyik oldalát mindig lejjebb, lejjebb huzta, úgy hogy még repülni is alig tudott.

Most mit tegyen a griff madár, a két zsákot úgyse vihetné el magával szép tündérországba, ezért a könnyebbiket, már a melyikben volt a mi Miklósunk, letette egy nagy vadon erdőségben, a másikkal pedig tovább szállt.

Igy maradt hoppon a mi Miklósunk, ki aztán elővette csillagos bicskáját, a zsákot felhasította, kibujt belőle s elindult a nagy vadon erdőségbe.

A mint mén mendegél, egyszer, egy alvó gyermekre talált. Megrugja ennek a lábát, hogy ébredjen föl. A gyermek egyszerre talpon volt s hogy meglátta Miklóst, csak elkezdte:

- Csakhogy már egyszer megérkeztem, édes gazdám, mert már régen váraoztam reád. Ha nem mondd is, ugyis tudom, hogy hova igyekezel, de majd leszek én a kalauzod, majd elvezetlek én téged oda, hová a szived vágyakozik, csak utánam jöjj.

Miklós követte a gyermeket, ki őt egy nagy kovácsműhelybe vezette be.

- Itthon-e a gazda, kérdé a gyermek?

- Itt vagyok, szólt a mester.

- No hát készítsen nekünk huszonnégy pár vasbakancsot és vaskeftyűt, tizenkét párt a gazdám számára, tizenkét párt pedig az én részemre.

De míg a kovács a 24 pár vasbakancsot és vaskeftyűt elkészítette, addig, a mi Miklósunk és a fegyverhordozó szolgálja - mert a gyermeket azzá tette - bementek a kovács szobájába, hol az asszony mindjárt sürgölődött-forgolódott a vendégek körül s enni-inni valót rakott ki eléjük.

Itt a kis fegyverhordozó térül-fordul, kimegyen a szobából, a kovácsné pedig - ki közbe légyen mondván - boszorkány volt s kinek a mi szép Miklósunk igen megtetszett, ezért saját ragyavert képű leányát szerette volna rá tukmálni - utána a gyermeknek s kérdőre vonta illetéknéppen:

- Ugyan kis szógám, nem mondanád meg nekem, hogy hová igyekeztek?

- Már mért ne mondanám meg, hisz se károm se hasznom benne! hát mámi, látja-e ezt a nagy hegyet, mely itt előttünk az eget támasztja? No ha látja, hát oda igyekezünk mi, mert annak a hegynek a tetejére jár minden istenadta nap tejbe fürödni a tündérkirályné, ki az én gazdám szeretője.

A vén asszony aztán rávette a gyermeket, hogy majd mikor annak a nagy hegynek a tetejére érnek, még pedig oda, hol a szép tündérkirályné tejben szokott fürödni, s majd mikor már annak érkezétre várnak: kis fúvóval, melyet át is adott a gyermeknek, bocsásson az urára egy kis szelet s majd mikor eltávozik a szép tündérkirályné, egy kis üvegcsében lévő szerrel kenje meg annak a halántékát; mert ha mindezeket megcselekszi, a tündérkirályné ha eddig szerette Miklóst, de aztán hétszerte jobban szereti. És három nap egymásután azonképpen cselekedjék. De erről egy teremtet léleknek se szóljon semmit, mert majd a gyermeknek így lesz dolga, úgy lesz dolga.

A gyermek, hogy hogy nem, ráállott a vén banya beszédére s mind a kis fúvót, mind a kis üveget zsebre tette.

No jól van, ez abba maradt. A kovács aztán csakhamar elkészítette a huszonnégy pár vasbakancsot és szintannyi vaskeftyűt, miket Miklós és a fegyverhordozója magukhoz vevén, elindultak annak az irdatlan nagy hegynek a mászására; de mikorára a tetejére értek, mind a huszonnégy pár vasbakancs és vaskeftyű elkopott. De mindezekkel a mi Miklósunk nem sokat törődött, csakhogy már egyszer oda fenn volt. E hegynek a tetején terült el a szép tündérkirályné mulatókertje, a hová szokott ő járni minden istenadta nap tejben fürödni.

Keresztülmentek aztán három erdőn: az első volt réz, a második ezüst, a harmadik pedig aranyerdő, és ekkor a selyemrétre értek. Ennek a kellős közepén állott egy aranyalmafa, az aranyalmafa alatt aranykád, ebben pedig ma-fejt friss édes tej, a melyben szokott fürödni a szép tündérkirályné.

Hej régtől fogva ide igyekezett már Miklós, s hogy ideért, lefeküdt az aranyalmafa alá s várta a tündérkirályné megérkezését.

A mint ott legjavában forgatná az elméjében, hogy be soká jön, be soká jön a kedvese: a kis fiú a nála levő fűvóból egy kis szelet eresztett rá, melytől az úgy elaludt, hogy tán az ítéletnapig se ébredt volna fel.

Ime pedig ehun repül a tizenhárom hattyú s hogy az aranyalmafa alá értek, megrázkódtak s leánynya változtak. A tündérkirályné csak ekkor vette észre, hogy itt az ő Miklósa. Odamegyen hozzá, szólítgatja, de nem hallja, költögeti, de nem ébred, csókolgatja, de nem érzi s majd végig hosszig siratgatja, mondván:

- Ébredj, szivem szép szerelme! ébredj, szivem szíve szép Miklós! kelj föl mély álmodból, aranyos bimbóm! mert még csak kétszer jöhetek el, többet el nem jövök.

De Miklós nem ébredt föl, hanem aludt mint a tej, a tündérkirálynénak pedig haza kellett már menni, ezért a szeretőjét még egyszer megcsókolván, megrázkódott, hattyúnak vált s elrepült tizenharmad magával.

A kis fegyverhordozó aztán megkente Miklós halántékát azzal a szerrel, a mi az üvegcsében volt s az menten fölébredt, mondván:

- Ejnye, kis szógám, be jól aludtam s be szépet álmodtam! Azt álmodtam ugyanis, hogy itt volt, eljött a tündérkirályné hattyuképeben, majd megrázkódván, leánynya változott, ideült, aztán mellém; költögetett, de nem ébredtem, csókolgatott, de nem éreztem, majd végig hosszig siratgatott, mondván: „Ébredj, szivem szép szerelme, ébredj, szivem szíve szép Miklós, kelj föl mély álmodból aranyos bimbóm; mert még csak kétszer jöhetek el, többet el nem jövök.” Ugy-e Jancsi - mert így hitták a kis fegyverhordozót - ugy-e, hogy csak szép álom volt ez?

- De nem volt az álom, édes gazdám, mert csakugyan itt volt a tündérkirályné, ki bár szép szavával, szólítgatott, édes csókkal ébresztgetett, hangos sirás-rivással költögetett, de te mégse ébredtél föl.

- Ne beszélj, Jancsi; igaz volna-ez?

- Nincs különben.

Miklós csak ekkor hült el, de nem tudta a dolgot magának megmagyarázni, hogy mért nem ébredt föl s azért elhatározta magában, hogy másnap a világért se fekszik le, nehogy újra álom szállja meg.

Itt elkövetkezik a másik nap is, Miklós, a mint mondá, nem dőlt le az aranyalmafa alá, hanem ott járkálgatott alatta le s fel.

Csak járkálgat, csak járkálgat, egyszer a mi Miklósunk arcát valami gyenge fuvalat üti meg, mire csak elkezd a szemhéja nehezedni, két térde összecsuklott s majd szép csendesen leterülván a selyemfüre, elaludt.

Megint az az átkozott fegyverhordozó bocsátott rá egy kis szelet a fűvóból s újra ettől aludt el.

Ime pedig ehun repül a tizenhárom hattyú az aranyalmafa alá, majd megrázkódnak s emberi alakot vesznek magukra. A tündérkirályné aztán kivált a többi közül, odamegyen Miklóshoz, szólítgatja, de nem hallja, költögeti, de nem ébred, csókolgatja, de nem érzi s majd végig hosszig siratgatja, mondván:

- Ébredj, szivem szép szerelme! ébredj, szivem szíve, szép Miklós! kelj föl mély álmodból aranyos bimbóm! mert csak még egyszer jöhetek el, többet nem jövök el!

De Miklós nem ébredt föl, hanem aludt mint a tej. A tündérkirályné aztán hogyim látta, hogy Miklósba sehogysem verhet lelket, azt még egyszer megcsókolván, megrázkódott, hattyúnak vált s elrepült tizenharmad magával.

A kis fegyverhordozó aztán odament Miklósához, megkente a halántékát azzal a szerrel, a mit a vén banya adott neki s íme a gazdája menten fölébredt, mondván:

- Ejnye kis szógám, be jól aludtam és be szépet álmodtam. Azt álmodtam ugyanis, hogy tizenhárom hattyú leszállt hozzám, majd megrázkódván, emberi alakot vettek magukra, - köztük volt az én szeretőm is, ki ideült mellém, költögetett, de nem ébredtem, szólítgatott, de nem hallottam, csókolgatott, de nem éreztem, majd aztán végig hosszig siratgatott, mondván: „Ébredj, szívem szép szerelme, ébredj, szívem szíve, szép Miklós, kelj föl mély álmodból aranyos bimbóm; mert még csak egyszer jöhetek el, többet el nem jövök!” Ugy-e Jancsi, hogy csak szép álom volt ez?

- De édes gazdám, nem volt az álom - bár az lett volna! - mert csakugyan itt volt a tündérkirályné tizenharmad magával, ki bár szép szavával, édes csókkal, mézes beszéddel és hangos sirás-rivással költögetett, de te mégse ébredtél föl.

Miklós csak ekkor hült el, csak ekkor szomorodott el, hogy hát itt volt a szeretője és ő mégse ébredt föl. No de, vigasztalta magát, eljön még egyszer s inkább tüvel szurkálja magát de mégsem alszik el.

De csinálhatott az ő szegény feje akármit, mert mikor eljött az a bizonyos óra, mikor a tündérkirályné érkezéére vártak, gyenge fuvalat ütötte meg a mi Miklósunk arcát s erre csak elkezd a szemhéja, mintha két malomkő lett volna, egyre nehezedni, két térde összecsuklott s szép csendesen leterülve a selyemfüre, elaludt.

Ujra az az átkozott fegyver-hordozó bocsátotta reá azt a gyenge fuvallatot a kis fűvóval, mitől az úgy elaludt, hogy akár ítéletnapig se ébredt volna fel.

Íme pedig újra ehun repül a tizenhárom hattyú az aranyalmafa alá, majd megrázkódnak s emberi alakot vesznek magukra. A többi közül aztán kivált a tündérkirályné, odamegyen Miklósához, szólítgatja, de nem hallja, költögeti, de nem ébred, csókolgatja, de nem érzi s majd végig hosszig siratgatja, mondván:

- Ébredj, szívem szép szerelme! ébredj, szívem szíve, szép Miklós! kelj föl mély álmodból aranyos bimbóm! mert most utoljára vagyok itt s többet nem jöhetek el.

De Miklós nem ébredt föl, hanem aludt mint a tej. A tündérkirályné aztán hogy im látta, hogy a Miklósba, ha mindjárt bicskával hasogatnák is, mégse lehet lelket verni, a fegyverhöz felé fordult s azt találja annak mondani:

- Mondd meg az uradnak, hogy köszöntetem szépen s ha a kisebb szegről a nagyobb szegre akasztotta volna a fegyverét: nem kellene többé neki idegen földön árván bujdosni!

S ezzel a tündérkirályné még egyszer s most igazán utoljára megcsókolta Miklóst, majd megrázkódott, hattyúnak vált s elrepült tizenhármad magával.

Alig távozott el a tündérkirályné, a kis fegyverhordozó azonnal felébresztette a gazdáját, megkenve halántékát azzal a bizonyos szerrel, mit a kovácsnétól kapott.

- Ejnye kis szógám, szólt Miklós, be jól aludtam s be szépet álmodtam! Azt álmodtam ugyanis, hogy tizenhárom hattyú közeledett felém, s mellettem szálltak le, majd megrázkódván, emberi alakot vettek magukra. Köztük volt az én szeretőm is, ki ideült mellém, szólítgatott, de nem hallottam, költögetett, de nem ébredtem, csókolgatott, de nem éreztem, s végre aztán

végig hosszig siratgatott, mondván: „Ébredj, szívem szép szerelme, ébredj, szívem szíve szép Miklós, kelj föl mély álmodból aranyos bimbóm; mert most utoljára vagyok itt s többet nem jövök el!” Ugy-e kis szógám, hogy szép álom volt ez?

- De nem volt az álom, szólt a kis fegyverhordozó, bár az lett volna! - mert csakugyan itt volt, a tündérkirályné tizenhármad magával, ki bár szép szóval, édes csókkal, mézes beszéddel és hangos sirás-rivással költögetett, de te mégse ébredtél föl, s végre hozzám fordult s azt mondta nekem, hogy mondjam meg neked: köszöntet szépen s ha a kisebb szegről a nagyobb szegre akasztottad volna a fegyveredet, nem kellene többé neked idegen földön árván bujdosni utána.

Miklósnak csak ekkor esett le a hályog a szeméről, csak ekkor látta át, hogy mért nem ébredt föl, hogy a kis szógája csinált neki valamit: azért jó kardját elvevén tőle, rárivalkodott nagymérgesen, mondván:

- Hát te beste fia, mit csináltál velem, hogy föl nem ébredtem, he?!

- Kegyelem, grácia fejmenek, szólt a kis fegyverhordozó, én semminek sem vagyok oka, mert engem a tündérek kovácsnéja ámitott el! s az adta ezeket a szereket, hogy ezzel a kis fúvóval bocsássak rád gyenge fuvalatot és ebből a kis üvegből, majd ha eltávozik a tündérkirályné, kenjem meg a halántékomat.

De Miklós annyira el volt keseredve, hogy tán saját édes testvérének sem kegyelmezett volna meg: azért kihuzván jó kardját, véget vetett a kis fegyverhordozó életének.

Aztán lemászván a nagy hegyről, újra nyakába akasztotta a világot s ismét bujdosásnak adta a fejét.

Ment mendegélt aztán hetedhét ország ellen, még az operenciás tengeren is túl, még az üveghegyeken is túl, még azon is túl, hol a kis kurta farkú disznó túr, tulonnan túl, innenen innen, egyszer egy nagy völgybe ért, hol egy királyi rezidenciára akadt, melynek az ablakából egy szép királyné nézett ki, ki senki más nem volt, mint a sárkány által elragadott édes testvére, Ilonka.

Mind Miklós, mind az Ilonka azonnal felösmerték egymást. Miklósnak sem kell több, izibe felszaladt a tizenkét fehér márvány garádicson, megfogta az arany kilincset s benyitotta a puszpángfa ajtót, de a testvére nem szaladt eléje, mert nem lehetett, mert hét esztendeje már annak, hogy magzatát az átok következtében nem szülhette el.

Miklós aztán fölfektette a hugát az ágyra, két ujját a mellére tette s ime az fájdalom nélkül azonnal egy hét esztendő, aranyhajú, aranyfogú gyermeket szült, ki mihelyest a világra jött, járni és beszélni tudott; de nem is csoda, mer a fiú tátos volt.

- No anyám, szólt a kis tátosfiú, ne félj, ne sirj többé, mert majd megszabadítlak én téged attól a hét fejű csúnya féregtől; mert jól tudom, hogy miben áll az ereje, azért add csak ide a pincze kulcsait. Van a pincze hetedik gádorjában egy kőhordó, a kőhordóban vashordó, a vashordóban rézhordó, a rézhordóban ezüsthordó, az ezüsthordóban aranyhordó, aranyhordóban kristályhordó, kristályhordóban gyémánthordó, ebben pedig életbor s ha én ezt kieresztem, az a csúnya féreg rögtön elveszti roppant nagy erejét.

Ugyis lett. - A sárkánykirályné a sok kulcs közül, előkereste a pincze kulcsait, melyeket az aranyhajú tátosfiú a kezébe vevén, mindhárman lementek a pinczébe, hol a hetedik gádorban csakugyan ott állt a kőhordó.

A kis tátosfiú aztán honnan honnan nem, elővett egy nagy kalapácsot, melylyel egy nagyot ütött a kőhordóra, mondván:

- Kőabroncs szakadjon, kőhordó pusztuljon!

És a kőhordó csakugyan diribról darabra tört, majd ismét felkapta a nagy kalapácsot, s a vashordóra is ráütött, mondván:

- Vasabroncs szakadjon, vashordó pusztuljon!

És a vashordó is diribról darabra tört, majd harmadszor is felkapta a nagy kalapácsot s a rézhordóra is ráütött, mondván:

- Rézabroncs szakadjon, rézhordó pusztuljon!

És a rézhordó is diribról darabra tört, majd negyedszer is felkapta a nagy kalapácsot s az ezüsthordóra is ráütött, mondván:

- Ezüstabroncs szakadjon, ezüsthordó pusztuljon!

És az ezüsthordó is diribról darabra tört, majd ötödször is felkapta a nagy kalapácsot s az aranyhordóra is ráütött, mondván:

- Aranyabroncs szakadjon, aranyhordó pusztuljon!

És az aranyhordó is diribról darabra tört, majd hatodszor is felkapta a nagy kalapácsot s a kristályhordóra is ráütött, mondván:

- Kristályabroncs szakadjon, kristályhordó pusztuljon!

És a kristályhordó is diribról darabra tört, végre hetedszer is felemelte a nagy kalapácsot s a gyémánthordóra is ráütött, mondván:

- Gyémántabroncs szakadjon, gyémánthordó pusztuljon.

És a gyémánthordó is diribról darabra tört s kizúdult belőle az életbor, melyből a kis tátosfiú ízibe merítvén egy kupával, megfürdött benne s ettől a testét sehol sem fogta a fegyver.

Majd kezébe vette a kupát, jót huzott belőle, aztán a bátyjának nyújtotta, hogy az is igyék belőle, majd az anyját is megkínálta, hogy az is szörpentsen egy pár cseppet s a mi kevés még megmaradt, azt maga itta ki.

S ettől az italtól mind a kis tátosfiú, mind a mi Miklósunk, mind ennek a huga hétszeres erőt nyertek.

Mikor dolgukat emigy elvégezték a pincze hetedik gádjában, feljöttek a szabad ég alá, hát ihun vánczorog haza a hétfejű sárkány nagy betegen, hogy alig van jártányi ereje is, mert csakugy húzta-vonta maga után a lábát, mintha nemis az övé lett volna, mintha úgy kérte volna kölcsön.

- No kutya, szólt hozzá a tátosfiú, ugy-e te se kinzod már többé édes anyám drága világát s nem gyötörsz eztán egy lelkes állatot sem?!

- Csak az életemnek kegyelmezz, csak azt hagyd meg, könyörgött a sárkány.

- Annak a világát, minthogy mégis apám voltál, nem oltom el; hanem jer a háromszáz hatvanhatodik szobába, hogy peczeljelek ott ki világcsufjául!

És a tátosfiú úgy tön, miként mondá. - A hétfejű sárkányt bevitte a háromszáz hatvanhatodik szobába s ott felszegezte a falra; egy szeget a jobbik szárnyába, másikat pedig a balba vert és a harmadikat a farkába. Mikor ezzel is készen volt, becsukta a nagy vasajtót; hetet fordítván a kulccsal, majd kilencz lakatot vetett föl.

Mikor ezzel is készen volt, fölkereste jó bátyját s azt mondja neki:

- No bátya, mivel világra jöttömet neked köszönhetem, jöszte velem, majd megmutatom én neked, hogy hol van a tündérkirályné!... Látod-e azt a nagy hegyet, mely itt előttünk az eget támasztja? No ha látod, annak a kellős közepén alszik a te szeretőd átok miatt örökálmot; de majd felköltjük, csak te a szavamra hallgass; mert ha nem a szerént cselekszel, sose látod többé a verőfényes napot, hanem te is lefekszel örökálmot aludni a tündérkirályné mellé: azért hát jól ide hallgass! Hát csak azt akarom mondani, hogy majd bevezetlek én téged ennek az irdatlan magas hegynek a gyomrába. A merre csak megyünk, egyébre ne ügyelj, mint mindig csak az én nyomomba hágj; mert ha csak egyszer is félre lépsz, ajtó zárul utánunk s mind én mind te csak úgy megleszünk átkozva mint az a tündérkirályné.

Majd az utunkban a merre megyünk mindenféle csuszó-mászó állatok, kigyók és békák hevernek; de jól vigyázz, hogy valamelyikre rá ne hágj, mert ha csak egy is elsikoltja magát, azt olybá vehetjük, mintha a halálharangot csendítették volna meg felettünk. Mikor aztán egyszer eljuthattunk a hegy gyomrába, tizenhárom fölvetett ágyra akadunk, melynek mindegyikében egy-egy szép leány fekszik. Hogy aztán melyik a tiéd, azt mondanom sem kell, mert majd megmondja néked a te szíved, s ha meg lelted, feküdjél mellé s csókold meg háromszor. Az első csókra megmozdul; a másodikra lélekzetet vesz és a harmadikra: fölkel és fölébred. Aztán abban a szobában, hol a 13 szép leány fekszik, van egy rácsos almárium, nyisd ki annak az ajtaját, s vedd ki belőle az aranyvesszőt, melylyel legyincsd meg a szép leányokat, egyet-egyet háromszor, mondván: „Ébredjetek, keljetek föl, mert itt a virradat.” S azok mind egymásután ugranak föl. Mikor ezt is elvégezted, a legelső kigyót vagy békát, mely elédbe jön, üsd meg szintén háromszor, mondván: Ébredjetek, keljetek föl s bujdatok ki kígyó-béka bőrtökből. S azok egymásután vetik le a kigyó- vagy bőrruhát, s emberi alakot vesznek magukra; mert ezek is egytől fogva a legutolsóig, mind-mind elátkozott tündérfiak és tündérkisasszonyok. - Most, miután megtudtad, a mit tudnod kellett, én most szurkos fáklyáért megyek, de ebben a szempillantásban mindjárt itt termek.

S ezzel a kis tátosfiú terült fordult, s honnan honnan nem, elég az hozzá, háromszáz hatvanhat mázsa szurkos fáklyát hozott az ölében, melynek feleközepét a bátyjának adván, elindultak a nagy hegyfelé.

Mikor a nagy hegy lábához értek, sok futkározás és keresés után egy helyütt megütötte a sziklát a tátosfiú, mondván:

- Nyilj ajtó előttünk!

S abban a szempillantásban, kicsapódott a sziklaajtó s usdi be rajta. Sötét volt a lyukban, hogy szinte harapni lehetett volna, de hát mire való volt az a tengernyi szurkos fáklya, ha nem arra, hogy világosítsanak vele? A szurkos fáklyákat aztán egymásután kezdték meggyújtogatni s utjuk egyszeribe megvilágosodott.

A kis tátosfiú ment elől, a mi Miklósunk pedig utána, ki szünetlenül csak arra ügyelt, hogy az öcscse nyomába hágjon. A merre csak mentek, mindenféle kigyók-békák csúsztak-másztak a lábaik alatt, s ugyan kellett ám vigyázni, hogy valamelyikre rá ne tapossanak, hogy az el ne sikolthassa magát, mert különben csakugyan az olyan lett volna nekik mint a halálharang kongása; de hála istennek, mégse léptek egyre sem. Nagy fáradság, csuszás és mászás után végre a hegy gyomrába értek, hol egy kerek tágas szobára akadtak, melyben feküdt a 13 szép leány örök-álmát, középtől aludt a tündérkirályné szűz anyameztelenül, csak hosszú aranyhaja volt a takarója, mely mint valami selyemlepedő egészen beborította.

A kis tátosfiú aztán, mintha a föld nyelte volna el, eltűnt, szép Miklós pedig magára maradt, ki aztán izibe levetkezett s odafeküdt a tündérkirályné mellé. Mikor aztán megcsókolja a tündérkirálynét először, az megmozdult.

Megcsókolja másodszor is, az egyet nagyot sohajtván, lélekzetet vett.

Megcsókolja harmadszor is, az fölkel, fölébred s fölnyitván szemeit, hát kit lát maga mellett, senkimást mint kedves szeretőjét, szép Miklóst, kiért már olyan sokat szenvedett s kiért még csak az imént is átok alatt örökálmot aludt.

Szép Miklós aztán fölkel a tündérmirályné oldala mellől, odament a rácsos almáriomhoz, kinyitotta annak az ajtaját, s kivette belőle az aranyvesszőt, melylyel, sorra járva az alvó szép leányokat, mindegyiket három-háromszor meglegyintette, mondván:

- Ébredjetek, keljetek föl, mert itt a virradat!

S azok egymásután ugráltak föl, kipkedtek-kapkodtak a ruhájuk után, mely kinek-kinek a feje alá volt téve; szégyelték magukat, hogy egy férfi előtt peczéren állnak.

Mikor szép Miklós ezzel is készen volt, azt a kígyót avagy békát, mely legelőször jött elébe, megütötte az aranyvesszővel szintén háromszor, mondván:

- Ébredjetek, keljetek föl, kígyó-béka ruhátokból bújatok ki s öltsetek emberi alakot; mert itt a szabadulás órája!

S azok megrázkodván, kibújtak kígyó-béka ruhájukból s emberi alakot öltének.

Erre megszólalt a szép muzsika, rárántotta a banda s ime, egy gyönyörű tündérpalotában találta magát a mi Miklósunk, kit aztán a tündérek bevittek a fürdőszobába, tejbe megfőrsztötték, aranytörlőbe megtörülték, aranyhaját szépen kifodorították, biboros-bársonyos köntöst adtak rá, s az érdem koronájával mint szabadító királyukat megkoronázták. Jobb felül állt a kis tátosfiú, bal felül pedig a felesége, a szép tündérmirályné.

Igy lett a szegény ember fiából tündérmirály s vén apjára aztán csakugy dült az áldás, hogy jobban se kellett s szegény feje azt se tudta, hogy honnan jön, pedig a fia öntötte a fejére a bőség-szaruját.

AZ ÖRÖKIFJÚSÁG VIZE.¹

Volt egyszer a világon egy király s ennek három fia. A királynak az egyik szeme mindig nevetett, a másik pedig mindig sírt.

Mikor a három fiú már annyira fölcseperedett, hogy már a legény sorba is beillettek volna: összebeszéltek, hogy megkérdik az édes atyjukat, hogy mért nevet az egyik szeme mindig, a másik pedig mért könyezik? Mondom, hogy rájöttek e gondolatra, beküldték királyatyjukhoz a legöregebbiket.

Bemegyén a legöregebbik királyfi a fehér szobába, hát az apját ép fölöstökömnél találta.

- Fölséges királyatyám! kezdé beszédét a királyfi, nem felelnél egy kérdésünkre, nem mondanád azt meg nekünk, hogy mért sír az egyik szemed mindig s mért nevet a másik?

E kérdésre a király mitse válaszolt, annyit se, hogy: „bá”; hanem nagy mérgesen felkapott egy nagy kést, mely ép az asztalon hevert s a fia után vágta.

Megijed a királyfi, utczu vesd el magad, kiszaladt a fehér házból. A nagy kés a küszöbben állott meg.

A két ifjabb királyfi, már mint a középső és a legkisebbik, ott várakozott a kertben bátyjok érkezétére; de nem kellett azután sokáig várniok, mert imhol jön nagy lelkendezve a legöregebbik királyfi.

- No mit mondott... no mit mondott, kérdezték egyszerre ketten is.

- Hát csak azt mondta, hogy egyet se szólt, azt is lassan mondta; mert nem érkezik rá beszélni, mert ép a fölöstökömnél találtam; hanem eredj be te középső, tán te szerencsésebb leszesz.

Bemegyén a középső királyfi a fehér szobába, hát az apja még most is ott ült az asztalszegben a fölöstökömnél.

- Fölséges királyatyám! kezdé beszédét a királyfi, nem felelnél egy kérdésünkre, nem mondanád azt meg nekünk: hogy mért sír az egyik szemed mindig, mért nevet a másik?

Dühbe jön a vén király, ennek se válaszolt egy kukkot sem, hanem nagy mérgesen felkapott egy nagy kést, mely ép ugy kezeügyében az asztalon állott s a fia után vágta.

Megijed a királyfi, megoldja a lába kerekét s ki a szobából. A nagy kés az ajtóban állott meg.

A két testvére, mármint a legöregebbik és a legfiatalabbik, még most is ott sétáltak a kertben le s fel; testvérük érkezétére vártak; de nem kellett azután sokáig várniok, mert imhol jön nagy lelkendezve a középső királyfi.

- No mit mondott... no mit mondott, kérdik egyszerre ketten is?

- Hát csak azt mondta, a mit neked: egyet se szólt, azt is lassan mondta; mert én is még a fölöstökömnél találtam, két urnak pedig, hogy beszéljen is, egyék is, nem lehet szolgálni, hanem eredj be te öcsém, hátha te szerencsésebb leszesz mint mi ketten itt, la?

¹ Jelen népmeséhez hasonló nt. Erdélyi János ur mesegyűjteményében is „Pelikán madár” czim alatt megjelent. S ha e két népmesét összehasonlítjuk, úgy találjuk, hogy, bár mindkettőn egy alapgon-
dolat vonul végig, mégis mind az előadási módra, mind pedig magára a mesetárgy kivitelére nézve
lényegesen különböznek egymástól: ezért jónak látja közölni a gyűjtő.

De azt, mind a legöregebbik mind a középső, nagy bölcsen elhallgatták, hogy mint vágta a nagy kést mindkettőjük után édes atyjok.

Bemegyén a legkisebbik, a legszebbik királyfi is a fehér szobába. Ez is az apját még az asztal mellett találta.

- Fölséges királyatyám! kezdé beszédét a legkisebbik királyfi, nem felelnél egy kérdésünkre, nem mondanád azt meg nekünk: mért sír az egyik szemed mindig és mért nevet a másik?

Erre is megharagszik a vén király, felkap egy nagy kést, mely ép a kezeügyében volt s utána vágta a fiának. A nagy kés a királyfi lábakásájában állt meg; de ez nem futott ki a fehér szobából, hanem kihuzván a nagy kést a lábából, visszatette az asztalra, mondván:

- Fölséges királyatyám! most is azt kérdelem, hogy mért sír az egyik szemed mért nevet a másik?

- No kedves fiam, teljék szived kívánsága, már neked megmondom, mert te vagy mindhárom fiam között a legbátrabb és legvitézebb, mert te nem futottál úgy el, mint az a másik kettő. Hát azért nevet az egyik szemem, mert tibennetek leli minden gyönyörűségét; azért sír pedig a másik, mert már megvénültem, mert már kenyerem javát, ételem savát-borsát megettem, mert már közelebb vagyok a sírhoz, hisz az egyik lábam már ugysis a koporsóban.

Hanem itt meg itt buzog fel az örökifjúság vize; s ugyanott található a szépenszóló arany-pintyőke, s ha én az elsőből, nem többet, csak egy kortyot is ihatnám, a másodiknak pedig vidámitó énekét hallhatnám: akkor kedves fiam, ez az egyik szemem is csak úgy nevetne mint a másik.

Minekutána a legkisebb királyfi mindezt végig hallgatta, bement a kertbe két bátyjához.

- No mit mondott, kérdik egyszerre ketten is?

- Hát biz királyatyám nem szólt egyebet, mint: azért nevet az egyik szeme, mert minden gyönyörűségét mibennünk találja; azért sír pedig a másik, mert már megvénült, megöregedett s innen-onnan kiköltözik ez árnyék világból. De itt meg itt buzog fel az örökifjúság vize, s ugyanott található a szépenszóló aranypintyőke, s ha ő az elsőből nem többet csak egy kortyot is ihatnék, a másodiknak pedig vidámitó énekét hallhatná: akkor testvéreim, az egyik szeme is csakúgy nevetne mint a másik. Azért kedves testvéreim, ez szóm és mondásom hozzátok, hogy menjünk be a mi királyi atyánkhoz s adjuk tudtára, hogy mi elmegyünk, s ha csak lehet hozunk az örökifjúság vizéből, de még a szépen szóló aranypintyőkét sem hagyjuk ott.

S a három királyfi e szerint cselekedett. - Felnevelő apjoktól keserves könyhullatások között elbúcsúzáván, elindultak országvilágszerte az örökifjúság vize és a szépen szóló aranypintyőke fölkeresésére.

Itt a két legöregebbik testvér királyatyjuk számnélküli ménesei közül kiválasztottak két legjobb, legtüzesebb aranyszőrű paripát; a legkisebb pedig, a mint egy rossz tesznye csikó mellett elment volna, ez arczul üté a királyfit a farkával, mondván: „Engem válassz szép királyfi” s az csakugyan ezt a fótos csikót választotta.

A két öregebbik királyfi meg nem állhatta, hogy el ne nevesse magát öcscsük választásán; de az nevet legjobban, a ki utoljára nevet; mert a rossz, tesznye csikó olyan igaz mint hogy élek, hisz ott voltam a hol mondták, úgy láttam mint most - tátos volt.

Aztán mindhárman elindultak egy úton, de alig mentek egy jó darabra, a két öregebbik testvér előre vágatott és a legkisebbet elhagyták. Mikor már szem-benemlatta távolságra előre haladt a két öregebbik királyfi, megszólal a tátos ló, kérdvén:

- Mit szomorkodol, mit bánkódol, kedves gazdám; tán azon busulsz, hogy azok a gyönyörű mákvirágok itt hagytak? Nem baj az kedves gazdám, csak szerencse; hogy menjenek ők a magok útján, mink is a magunkén, hisz ugye messze mennek azok, mert a legelső csárdában, a melyet elő-utó találnak megpihennek.

S ott tizenkét zsvány várakozik rájuk, kik barátruhában vannak felöltözve s kártyáznak egymás közt. Majd a két bátyád is leül közibük kártyázni s az lesz a dolog vége, hogy minden pénzüket, lovukat, szerszámukat, de még a rajtuk való ruhát is elnyerik tőlük; ugyanynyira, hogy még a bor árát sem tudják kifizetni: ezért a csapláros mindaddig nem ereszt el őket, míg a bor-, széna- és zab árát le nem dolgozzák. De hogy mi is azonképpen ne járjunk, mi ne jobbra, hanem balra tartsunk.

Mikor a maga mondókáját bevégezte a rossz csikó, megrázkodott s olyan aranyszőrű, hat lábú, széltől fogantatott, zsarátnokot evő tátosparipa lett belőle, hogy csak párját kellett volna keresni, vagy ha keresték volna is, mégse találták volna.

- No kedves, most ülünk egymáshoz, én te hozzád, te pedig én hozzám: azért ülj fel csak a hátamra, s hogy menjek veled: úgy-e mint a gondolat, úgy-e mint a villámlás, vagy a hogy a legsebesebb röptű madár szállhat?

- Csak úgy édes lovam, válaszolt neki a királyfi, hogy sem én bennem, se te benned hiba ne essék!

S aztán a hatlábú tátosparipa felszállt a levegőégbe, s mentek mendegéltek hetedhét ország ellen, még az operenciás tengeren is túl, még azon is túl, hol a kis kurta farkú disznó túr, tulonnan túl, innenen innen; egyszer egy nagy vadon erdőbe, hol se eget se földet nem láttak, egy kis gunyhó előtt leszálltak.

Bemegyén a királyfi a gunyhóba, hol egy olyan vén asszonyra talált, ki még az országútnál is öregebb volt. Köszön neki:

- Adjon isten jó napot, édes öreg anyám!

- Ha öreg anyádnak nem szólitottál volna, hamm! mindjárt bekaptalak volna!... Hát hol jársz itt ezen az idegen földön, hol még a madár sem jár?

- Az örökifjúság vizeért és a szépenszóló aranypintyőkeért megyek, hogyha hallotta hirüket édes öreg anyám?!

- Hallani, csak hallottam, de hogy hol van, azt nem tudom megmondani; hanem, ha ezen a nagy hegyen keresztül mészsz, kis domb alatt, kerek erdő tövében lakik az én néném, ha csak ez nem tud felőle, úgy senki a világon!... De nem azt mondom én királyfi, hanem azt, hogyha már az örökifjúság vizeért mészsz, ne itt van ez a butykos s hozz ebben nekem is, mert ládd, én is szeretnék még egyszer 18 éves lenni.

A királyfi elvette a butykost és a nyeregkapájára kötötte. Ez a vén asszony megajándékozta a királyfit egy aranypatkóval, hogy tegye el, tán még hasznát veheti. A királyfi ezt is elvette, s megköszönés után, belepakolta a montli-zsákba s azzal tovább ment.

A tátosparipa egyet ugrott, kettőt szökött, már túl volt az irdatlan magas hegyen, s a kerek erdő tövében levő kis gunyhó előtt szállt le.

Bemegyén a királyfi a gunyhóba, hát itt még öregebb, még vénebb asszonyra akadt, mint az első volt. Köszön neki.

- Adjon isten jó napot, édes öreg anyám!

- Fogadj isten, édes fiam! s ha öreg anyádnak nem szólítottál volna: hamm! mindjárt bekaptalak volna! Hát hol jársz itt ezen az idegen földön, hol még a madár sem jár?

- Az örökifjúság vizeért és a szépenszóló aranypintyőkeért megyek, hogyha hallotta hírüket édes öreganyám?

- Hallani csak hallottam, de hogy hol és miképpen lehetne rájuk szert tenni, azt nem tudom megmondani. Minek tagadnám, mikor inkább hasznom mint károm lenne belőle, hogyha elhozhatnád; hanem ezen az irdatlan magas hegyen keresztül menve, mely itt előttünk az eget támasztja, kis domb alatt kerek erdő tövében lakik az én néném. Ha csak ez nem tud felőlük, úgy senki a világon! De egyet mondok királyfi, kettő lesz belőle, ne itt van ez a butykos, tedd el, s hozz nekem is benne abból az örökifjúság vizéből. Aztán ne, itt van ez az aranytörlő is, tedd el ezt is, mert tán még hasznát veszed.

A királyfi mind a butykost, mind az aranytörlőt elvette, s megköszönvén a hozzája való szívességet, tovább ment.

Itt a tátosparipa csak egyet ugrott, kettőt szökött, már túl volt azon az irdatlan magas hegyen, mely az eget támasztotta, s a harmadik kis gunyhó előtt állt meg.

Bemegyén a királyfi ebbe is, s itt már olyan vén asszonyra akadt, hogy annak az orra szüntelenül a száját, ez pedig a fülét csókolta.

Köszön neki.

- Adjon Isten jó napot, édes öreg anyám!

- Fogadj isten, édes fiam! ha öreg anyádnak nem szólítottál volna: hamm! mindjárt bekaptalak volna!... Hát hol jársz itt ezen az idegen földön, hol még a madár sem jár?

- Az örökifjúság vizeért és a szépen szóló aranypintyőkeért megyek, hogyha hallotta hírüket édes öreganyám?

- Hahó királyfi, dehogy nem hallottam, dehogy nem! hisz Tündérszép Ilona várában fellelheted mind a kettőt, mert valósággal ott van. S ha ezen az irdatlan magas hegyen, mely itt előttünk az eget támasztja, keresztül mégy, a kék tengerre akadsz. Ennek a tengernek a hetvenhetedik szigetében áll Tündérszép Ilona vára aranykacsa lábán, s minthogy a vár kívülről szüntelen forog, mint a fergetyű, bizony nem mehetsz abba be a földről, hanem ha van olyan tátoslovad, mely a tetején is beugrik, akkor bemehetsz, csak arra az egyre vigyázz, hogy mind mikor beugratsz, mind mikor kiugratsz, úgy felkösd a lovad farkát, hogy egy szál se maradjon szabadon; mert ha csak egy szál is hozzá csapódik a vár rezes tetejéhez, az megszólal, s a tündérek se irgalom se kegyelem, szanaszét tépnek. Mikor már egyszer bent leszesz, a vár kellős közepén vagyon Tündérszép Ilona hálószobája, keresd föl ezt, eredj be hozzá. Ő ekkor ép alszik, s mindent tehetsz vele, csak megne csókold, mert ha megcsókolnád, tüstént fölébredne s bizony nem tudom én, hogy mit cselekednék veled. Tündérszép Ilona ágya se a földön, se az égben, hanem ég és föld között a levegőben van, s virághágcsón kell hozzá fölmenni. Eredj fel rajta s hajtsd kétfelé hosszú arany haját, melylyel, mint valami selyemlepedővel, takaródzik, s feküdjél mellé, de mint mondám: mindent tehetsz vele, csak meg ne csókold. Az ágya felett függ aranyos kalitkában a szépenszóló aranypintyőke, melynek a száját, hogy meg ne szólaljon, egy aranyhajszállal tekergesd be. A szobája két szegletében buzog fel két forrás; az egyikben van az örökifjúság vize, a másikban pedig a halál vize. Merits mind a kettőből, s hozz az én számomra is az örökifjúság vizéből ebben a butykosban; mert ládd, még egyszer én is szeretnék 18 éves lenni, ha pedig abból nem többet, csak egy kortyot is ihatnék, azzá válnék. Ne, itt van ez az aranylóvakaró is, tedd el, mert majd hasznát veszed még.

Mikor a vén asszony ekkép befejezte a maga mondókáját, a királyfi elbúcsuzván tőle, el vitte mind a butykost, mind az aranylóvakarót. Aztán felült jó tátoslovára, mely csak egyet ugrott, kettőt szökött, s már túl volt azon az irdatlan magas hegyen, mely az eget támasztotta.

Hogy keresztül ment a királyfi az irdatlan magas hegyen, a kék tenger partjára ért. Itt a tátosló felszállt a levegőébe, s vitte a királyfit mint a fergeteg. Annyira, annyira, hogy egyszer mégis elértek a kék tenger hetvenhetedik szigetébe. Mikor ideért a királyfi, leszállt a lováról s annak a farkát úgy felkötötte, hogy egy szál szőr se maradt szabadon. Mikor ezzel is készen volt, újra ráült, fel a levegőébe s beugratott Tündérszép Ilona réztetejű vára kellőközepére. Aztán a királyfi előkereste a butykosokat és a korsókat, miket magával hozott s be egyenesen Tündérszép Ilona hálósobájába.

A tündérkirályné csakugyan mint a vén asszony mondá, se a földön se az égen, hanem föld és ég között a levegőében feküdt, s mély álomba volt merülve. A királyfi aztán fölmenvén a virághágcsón, a tündérkirályné aranyhaját kétfelé hajtotta s mellé feküdt. S azzal mindent csinált, csak megcsókolni, nem csókolta meg. Majd fölkel és egy aranyhajszállal betekerte a szépenszóló aranypintyőke száját, s aztán levette a szegről. Majd ismét lemenvén a virághágcsón, a butykosokat és a korsókat megtöltötte az örökifjúság vizéből, de egy korsóval a halál vizéből is meritett.

Mikor mindezekkel készen volt, úgy a hogy bejött, kiment a szobából, majd ismét felkötven jó tátoslova farkát, ráült s ki akart ugratni a várból. De, hogy hogy nem, a tátosló farkát a nagy sietség, vagy mi miatt, nem jól találta felkötni, mert egy szál lószőr szabadon volt, s így midőn ép a vár teteje felett ugratna, az egy szál lószőr megcsapta annak a tetejét.

Az egész vár, mint a harang, megcsendült, a tündérek pedig egyszerre talpon voltak s utána a királyfinak.

S már-már utolérik, ha a tátosló meg nem szólal, mondván:

- Ejnye, kedves gazdám, be viszket a jobb fülem töve: tekints csak hátra, kit látsz magadután jöni?

Hátratekint a királyfi, hát látja, hogy a sok tündér mindjárt lehuzza a lóról.

- Végünk van kedves lovam; mindjárt utolérnek a tündérek!

- Ehj, dehogy érnek, dehogy, csak a lókefét vedd el!

Elveti a királyfi a lókefét s ebből olyan ágasbogas erdő keletkezett, mint a milyen sűrű volt a lókefe.

Mig a tündérek ez ágasbogas erdőn keresztülvergődtek, addig a királyfi újra tulvult árkon-bokron.

Itt a tátosló balfüle újra viszketni kezdett; annyira annyira, hogy végre mégsem állhatta szó nélkül.

- Ejnye, kedves gazdám, be viszket a balfülem: tekints csak hátra, kiket látsz magadután jöni?

Hátratekint a királyfi, hát látja, hogy a sok tündér mindjárt utoléri s bizon leveszik a lóról.

- Végünk van kedves lovam; mindjárt utolérnek a tündérek!

- Ehj, dehogy érnek, dehogy, csak az aranytörlőt vedd el!

Elveti a királyfi az aranytörlőt, s ebből olyan nagy tenger keletkezett mint a világ.

Mig a tündérek keresztülvergődtek a tengernyi vizen, addig a királyfi újra jó darab földet hagyott maga után.

De itt a tátosló mindkét füle viszketni kezdett; annyira-annyira, hogy végre mégsem állhatta szó nélkül.

- Ejnye, kedves gazdám, be ég a két fülem, tekints csak hátra, kiket látsz magadután jöni?

A királyfi harmadszor is visszatekintett, hát látja, hogy a sok tündér csakugy rajzik utána, s bizony mindjárt leveszik a lóról.

- Végünk van; mindjárt utolérnek a tündérek!

- Ehj, dehogy érnek, dehogy, csak a lóvakarót vesd el!

Elveti a királyfi az aranylóvakarót s ebből olyan ágas-bogas aranyerdő keletkezett, mint a milyen sűrű volt a lóvakaró.

A mint az ágas-bogas erdőhöz értek a tündérek, ezen már sehogy sem tudtak keresztülvergődni; ezért mit volt mi tenniök, kénytelen kelletlen vissza kellett fordulniok.

Igy szabadult meg a tündérektől a királyfi, ki aztán mikor elért ahhoz a gunyhóhoz, a melyben a legvénebb asszony lakott, betért hozzá s az alighogy pár kortyot nyelt le az örökifjúság vizéből, tüstént abban a szempillantásban megifjodott s 18 esztendő szűz leánynya változott.

Aztán a királyfi betért a középső testvérhez is, kit szintén megifjított, de végre a harmadik vén asszonyt sem kerülte el, mert ennek is átadta a butykost, ebben pedig az örökifjúság vizét. Alig ivott a vén asszony pár kortyot e csodavízből, megrázkodott s olyan szép 18 esztendő hajadonná változott, hogy nemcsak hanem ugyancsak.

A királyfi aztán ettől is elbucsuzván, ment mendegélt hazafelé, hetedhét ország ellen, még az operenciás tengeren is túl, még az üveghegyeken is túl, még azon is túl, hol a kis kurta farkú disznó tur, tulonnan túl, innenen innen, egyszer egy korcsma előtt megállott.

Bemegyén a királyfi a kocsmá udvarára, hát látja, hogy két bátyja még most is ott dolgozik lánczra verve, s ugyancsak hasogatják a fát. Innen a korcsmába ment. A barát ruhába felöltözött 12 zsvány még most is ott kártyázott a hosszú asztal mellett. Híják a királyfit, hogy üljön közibük, de az mintha nemis hallotta volna, a korcsmároshoz fordult, kitől két bátyját, ezeknek lovait és szerszámaikat kiváltotta. Aztán mindhárman hazafelé indultak; de itt a két öregebbik testvér összesugott, s azon tanakodtak, hogy és mikép veszítsék el az öcscsüket; mert milyen nagy szégyen lesz az nekik, hogyha hazaérnek és öcscsük elbeszéli otthon, hogy mi történt velük.

Addig sugtak, addig búgtak, míg egyszer csakugyan kifőzték a taplót, s megállapodtak az öcscsük elvesztésén, mert a mint egy ó-kút mellett elhaladtak volna, hirtelen lerántották a lóról, kezét-lábát elvágták s bevetették az ó-kútba, az aranypintyöket pedig és a két korsó vizet magukhoz vették, hogy azokat ők hozták szép tündérországból, Szép Ilona várából.

S mikor aztán a két öregebbik testvér hazaért, kinek volt nagyobb szája mint nekik, kik dicsekedtek jobban fel, mint ők, hogy és mint jártak szép tündérországból, mi mindent nem láttak ott, miket emberi nyelv ki nem beszélhet; - de az aranypintyöke nem szólalt meg és a két korsó víz közül nem tudták megmondani, hogy melyikben van az örökifjúság vize, avagy a halálvize: ezért a vén királynak még annakutána is csak úgy sirt az egyik szeme és csakugy nevetett a másik szeme, mint annakelőtte.

Itt a legkisebbik királyfi a mint sürgölődött-forgolódott az ó-kútban, egy kevéske vízbe talált behenteregni s ime ettől a csodavíztől mind a keze, mind a lába ujra kinőtt, majd megmosdván benne, ha eddig szép volt, eztán hétszerte szebb lett. Aztán nagy ügygyel-bajjal kimászott a kútból, egy szolgálégény képében beállított ura atyja udvarába. Senkise ösmerte meg. A király pedig megfogadta ígáslovak kocsisának.

Itt a vén király, nagy jutalom ígérese mellett, országszerte kihirdette, hogy az, a ki a szépen-szóló aranypintyökét szólásra bírja hozni, és a két korszó víz közül ki tudja azt választani, hogy melyikben van az örökifjúság vize, ilyen nagy, olyan nagy tisztséget nyer el. Itt az egész birodalomból senki sem mert jelentkezni, csak az igáslovak kocsisa. Az összegyűlt uri népek még kinevették, hogy ez a jött-ment fajankó, ugyan már, hogy tudná véghez vinni azt a nagy csodát.

De alighogy meglátta az aranypintyőke a kocsisképében felöltözött királyfit, azonnal megszólalt és a ki annak az énekét hallotta, ha mindjárt apja-anyja feküdnék is a teritőn, mégis nevetni kellett neki.

Aztán a legkisebbik királyfi kezébe vevén a két korszót, s mindjárt kitalálta, hogy melyikben van az örökifjúság vize, melyből alighogy pár kortyot lenyelt a vén király, megrázkodott s olyan huszonnégy éves ifjúvá változott, hogy csak párját kellett volna keresni. Bezzeg aztán nem sirt többé az egyik szeme, hanem mind a kettő nevetett, csak mikor a legkisebbik, legkedvesebbik fia jutott az eszébe, akkor eredtek meg a könnyei.

De itt lelkefteremtette, mi történik a dologból, mi nem, Szép Ilona fölkerekedett a várából, nagy hadat gyűjtött és a mi mesebeli királyunk országára csapott.

Majd mikor ahhoz a városhoz ért, hol maga a király lakott, megállt annak a végén, sátorot veretett s azt az egész táborával körülvetette, majd követ által beüzent a királynak, hogyha azt a fiát, a ki az ő várát meglopta, ki nem küldi: kő kövön nem marad s mindenkit, minden irgalom és kegyelem nélkül, kardélre hányat.

Megijed a király ezen a szörnyű izeneten s hivatja két fiát, kiknek tudtul adja, hogy mit üzent a tündérkirályné, Szép Ilona.

Legelőször a legöregebbik királyfi ment ki.

De azt el is felejttem mondani a szóbeszéd között, hogy a tündérkirályné az ő sátorától kezdve a királyi rezidenciáig aranyhidat veretett, melyet vörös bársonnyal terített be.

Mondom, legelőször a legöregebbik királyfi ment ki, de ez nem mert az arany hidra lépni, nehogy kárt tegyen abban a drágalátos vörös bársonyban; hanem szép csendesén a hid mellett kutyaolt.

S mikor érkezett a tündérkirályné elé, az azt találja kérdeni tőle:

- No királyfi, hát te voltál az én váramban?
- Igen is, én voltam, fölséges tündérkirályné.
- Hogyha megfelelsz arra, a mit kérdek, úgy elhiszem, hogy csakugyan te voltál.
- Megfelelek.
- Hát mondd meg azt nekem: hogy áll az én váram?
- Csakugy, mint más vár - a földön.
- Jól van. Hát hogy áll az én kutam?
- Csakugy, mint más kút - a földben.
- Jól van. Hát hol áll az én ágyam?
- Csakugy mint más ágy - a földön.
- Hazudsz beste lélek hunczutja; mert te sose láttad nem hogy az én váramat, kutamat és ágyamat, de még a környékén se voltál!... Huzzátok le, parancsolta Szép Ilona a katonáinak, s vágjatok rá ötven botot!

És a katonák szépen lefűlelték a legöregebbik királyfit, s olyan ötven botot hegedültek rá, hogy míg élt se felejtette el, hanem mindig a szájában maradt az íze.

S a legöregebbik királyfit aztán, emigy kielégítve, visszaküldte a tündérkirályné azon üzenet mellett, hogyha azt a fiát ki nem küldi, a ki az ő várát meglopta, kő kövön nem marad s mindenkit, minden irgalom és kegyelem nélkül, kardélre hányat.

Most a király a középső fiát küldte ki; de ez se mert végig menni az aranyhidon, hanem a hid mellett kutagolt mindaddig, mígcsak el nem érkezett a tündérkirályné színe elébe, ki ettől is azt találta kérdeni, szót szólván:

- No királyfi, hát te voltál az én váramban?

- Igen is, én voltam, fölséges tündérkirályné.

- Hogyha három kérdésemre megfelelsz, akkor elhiszem, hogy te voltál. Legelőször is tehát azt kérdelem: hogy áll az én váram?

- Csakugy mint más vár - a földön.

- Jól van. Másodszor azt kérdelem tőled: hol áll az én kutam?

- Csakugy áll mint más kút - a földben.

- Jól van. Harmadszor azt kérdelem tőled; hogy áll az én ágyam?

- Csakugy mint más ágy - a földön.

- Hazudsz, beste lélek hunczutja: mert te nemhogy az én váramat, kutamat és ágyamat láttad volna, de még a hírét se hallottad!... Huzzátok le, parancsolta a katonáinak, s vágjatok rá ötven botot.

És a katonák szépen lekapták a királyfit a húsz körméről, s olyan ötven botot hegedültek rá, hogy az azt mig élt se felejtette el, hanem még a halálos ágyán is eszébe jutott.

A középső királyfit is visszaküldte az atyjához azon üzenettel, hogyha azt a fiát, a ki az ő várát meglopta, ki nem küldi: kő kövön nem marad, s minden irgalom és kegyelem nélkül még annak az ártatlan síró-rívó portékának sem kegyelmez, mert azt is a kösziklához vereti, vérét a föld issza, husát pedig a kutyával eteti.

Ezen a szörnyű kegyetlen üzeneten annyira búbánatnak eresztette a fejét a király, hogy se étele, se itala, se nappala, se éjjele.

Megszánta az apját a legkisebbik királyfi s bement az apjához s azt kérdi tőle:

- Fölséges uram! nem felelne egy kérdésemre, nem mondaná azt meg nekem: hogy mért adta a fejét annyira a búbánatnak, hogy se étele, se itala, se éjjele, se nappala?

- Mit kérded oh jó szolgám, mikor ugyse segíthetsz a bajomon?!

- De hátha még is.

- Node, mivel oly hű tisztem vagy, hogy mindent a kezedre bízhatok, mintha, tulajdon magzatom, a véremből való vér, a testemből való test volnál, hát megmondom: Már hogyne búsulnék, hogyne bánkódnám olyan nagyon, mikor a tündérkirályné azt üzente nekem: „hogyha azt a fiamat ki nem küldöm, a ki az ő várát meglopta: kő kövön nem marad s minden irgalom és kegyelem nélkül még annak az ártatlan síró-rívó portékának sem kegyelmez, mert még azt is a kösziklához vereti, vérét a föld issza, husát pedig a kutyával eteti.” Ezért föl az én fejem, kedves szolgám!

- Ha csak ez a baja felségednek, válaszolt a legkisebb királyfi, sose bánkodjék és búsuljon olyan nagyon, csak azt engedje meg, hogy azt a rossz csikót, mely ott a szemétdombon legelész, felkantározhassam, én pedig királyi köntöst ölthessek magamra; majd kimegyek én a tündérkirálynéhez, majd megfelelek én neki, csak bizza reám fölséged azt egész dolgot.

- Szívesen fiam, szívesen, akár egy egész ménes közül választhatsz, akár tizenkét királyi köntöst is felölthetsz, csakhogy aztán szavadnak ura légy!

Itt a legkisebbik királyfi magára ölti a biboros-bársonyos királyi köntöst, kiereszti aranyhaját, szép görbe szablyát köt az oldalára, majd mikor mindezekkel készen volt, ráült az aranyszőrű tátosparipára s fel egyenesen az aranyhidra, végig nyargal a vörös bársonypokróczon, hogy csakugy csengett alatta a ló érczpatkójától az aranyhid, hogy jobban se kellett.

Szép Ilona az aranyhid végén várta a királyfi érkezését s mondogatta magában:

- Ez ő, ez a váram, kezem, szívem megrablója!

Mikor a királyfi Szép Ilona elé ért, meghajtotta előtte magát, ki azt találja ettől is kérdezni, szót szólván:

- No szép királyfi, valld meg igaz lelkedre, te voltál-e az én váramban?

- Én voltam.

- Hogyha három kérdésemre megfelelsz: akkor elhiszem, hogy csak ugyan te voltál.

- Megfelelek.

- Legelőször is tehát azt kérdem tőled: hogy áll az én váram.

- A kék tenger hetvenhetedik szigetében, még annak is a kellős közepén, aranypulyka lábán áll a te várad, s kívülről szüntelen kering mint a fergetyű.

- Jól van. Másodszor tehát azt kérdem tőled: hogy áll az én kutam?

- Hogy áll? hát a hálósobád mindkét sarkában buzogván fel két forrás, két kút van a szobádban az egyikben van az örökifjúság vize, a másikban pedig a halál vize.

- Jól van. Harmadszor tehát azt kérdem tőled: hogy áll az én ágyam?

- Se a földön, se az égben, hanem ég és föld között a levegőben áll, s virághágcsón lehet föl-menni.

- Ugy hát, te vagy az én kedves férjem!

S ezzel a királyfi és a tündérkirályné megölelték, megcsókolták egymást, s azt mondták egymásnak:

- Én a tiéd, te az enyém, ásókapa se választ el egymástól!

Rögtön papot, hóhért, vaskalapot hívtak, a pap összeadta, a hóhér seprőzte, az istennyila kerülgette, de soha meg nem ütötte s volt léh meg léh, boldog volt az a kinek egy kanállal juthatott.

Igy a nagy szomorúságból nagy vigaszság lett, s csak a két öregebbik királyfi szomorkodott, hogyim kitűnt az, hogy biz ő kelmék nem hogy Szép Ilona várában lettek volna, de még a hírét se hallották.

De hiában, elébb-utóbb kiüti a zsákból a szeg magát!

VILÁGSZÉP SÁRKÁNY RÓZSA.

Volt egyszer a világon egy nagy meseország, annak egy szomorú királya, ennek pedig egy még szomorúbb felesége. Azért volt pedig a király és a királyné oly szomorú; mert a királyné méhe gyümölcstelen volt; mert őket magtalansággal, meddőséggel verte meg az isten. Pedig az volt a mágyiás könyvben szórul szóra megírva: hogy a királyné szül egy magzatot, még pedig fiút, ki aranyfoggal jön a világra, s azért tátos lesz.

Ezekért volt a király és a királyné olyan szomorú mint a szomorúfüzfa.

- Istenem, kiáltott fel egyszer a királyné, ha az én aranyfogú tátos fiam megszületne, senki más nem lenne annak a felesége, mint világszép Sárkány Rózsa.

Alig ejté ki ebbeli ígétét, ime azonnal terhesnek érezte magát, s hét esztendő múlva csakugyan a világra hozta az aranyfogú tátosfiút.

Itt a gyermek alighogy a világra jött, azonnal megszólalt, mondván:

- Apám! tanulni akarok; küldj fel az iskolába s adj a mester elé.

Itt a fiú mikor már 17 éves volt, a világ mindenféle iskoláját kitanulta, s ekkor az anyjához fordult, mondván:

- No anyám, tudod-e hogy mit ígértél, mielőtt a világra hoztál volna?!

A királynénak csak ekkor állt el a szeme-szája, mert már minden ígétét elfelejtván, semmiről semmitse tudott.

- No anyám, ismétlé újra a tátosfiú, gondolkozzál csak, mit ígértél nekem, mielőtt a világra hoztál volna.

A királyné másodszor sem felelt.

- No anyám, még egyszer kérdem, ismétlé újra a tátosfiú, gondolkozzál csak, mit ígértél nekem, mielőtt a világra hoztál volna.

A királyné harmadszor sem felelt; mert már semmiről semmitsem tudott.

- No anyám, én nem tehetek róla, de majd mindjárt az emlékezetedbe hozom.

S ezzel a tátosfiú a kezébe kapta a fejszét, belevágta a mestergerendába, s azt egy csapásra kétfelé hasította. Majd megragadta az anyját hajánál fogva, kivette annak az emlőjét s azt a mestergerenda hasadékába dugván, mellénél fogva felakasztotta.

- No anyám, ha nem emlékezel, most már mindaddig ott leszel felakasztva, migcsak meg nem mondod nekem, hogy mit ígértél akkor, mielőtt a világra hoztál volna.

Az aranyfogú tátosfiúnak senki se mert véteni, pedig ott volt az édes apja s egyéb hirneves vitézek; mert tudták azt, hogy ezerszeres jaj lesz annak, a ki a szavát fölmerné emelni; mert az a hatalmas gyermek, a milyen ereje van, mindnyájokat összemorzsolná a kisujjával.

Itt a királynénak végre eszébe jutott, hogy mit fogadott akkor, mielőtt a fiát világra hozta volna, s szót szolt ilyenképen:

- No édes fiam, tudom már, hogy mit fogadtam akkor, a mikor még nem szültelek a világra: hát biz én így kiáltottam fel: „Istenem, ha az én aranyfogú tátosfiam megszületne, senki más nem lenne annak a felesége, mint világszép Sárkány Rózsa.”

- No ládd, édes anyám, ezt már elébb is elmondhattad volna, és akkor nem kellett volna olyan csúnyát látnod; de én arról nem tehetek, s azért engedj meg.

S ezzel a tátosfiú újra bele vágta a fejszéjét a hasadékba, azt kétfelé repesztvén, édes anyja emlőjét kivette a furcsa cserepcsikből.

- No ládd, édes anyám, minek fogadsz te olyant a mit nem tudsz teljesíteni; minek ígérted te nekem világszép Sárkány Rózsát, ki örökifjúsággal és hervadhatlan szépséggel bír, és a ki a sárkánykirálynál nagy sárkányországban van férjnél, kit az a rut féreg - veszett volna az anyjánál - erőnek erejével rabolt el szép tündérországból.

Azért, édes anyám, felnevelő apám és kedves barátaim, ez szóm és mondásom hozzátok: én mindaddig megyek, ha lábom térdig elkopnék is, vagy míg a szememmel látok, míg sárkány-országot fel nem találom. És vagy elhozom onnan világszép Sárkány Rózsát, vagy pedig sose gyönyörködtök többet az én nézésemben; mert könnyen ott hagyhatom ám a fogam fehérét.

S aztán az aranyfogú tátosfiú édes apjától, szülő anyjától és kedves barátjaitól keserves könyhullatások között elbucsuzván, elindult országvilágszerte, világszép Sárkány Rózsa fölkeresésére.

Mén, mendegél aztán a királyfi hetedhét ország ellen, még az operenciás tengeren is, még az üveghegyeken is túl, még azon is túl, hol a kis kurta farkú disznó túr, tulonnan túl, innenen innen, egyszer a mint elestveledett volna, valami fényességet lát egy pocséta közepében.

Megyen a fényesség felé, hát látja, hogy egy tündérszépségű asszonyság ül egy kis aranyos kocsiban, melybe hat fehér mókuska van fogva; de a kocsi se ide se oda, elakadtak a pocsétában.

Itt a királyfi sem rest, rögtön segítségére ment a hat fehér mókuskának, s aztán az ő segítségével csakhamar kiértek a pocsétából. Mikor már a poros úton volt az aranyos kocsi, a tündérszépségű asszonyság visszafordul, s azt találja mondani a királyfinak.

- No szép királyfi, jótét helyébe jót várj: mit kívánsz azért én tőlem tündérek királynéjától?

- Nem kívánok én egyebet, felelt a királyfi, csak azt: add nekem feleségül világszép Sárkány Rózsát.

- Hahó, királyfi, nagy fát mozgatsz! Ha nem mondod is hogy ki vagy, úgyis tudom... Nagy a te erőd, nagy a te tudományod, de fölöstökömre is kevés volna az nagy sárkányország királyának; mert tudd meg azt, hogy az a vasat úgy gyurja mint én a téstát; mert az a követ úgy morzsolja mint én egy gomolya túrót; mert az legerősebb fát is egy ököl-ütésre úgy pozdorjává töri, mint én a kendert: azért, mint mondtam, nagy fát mozgatsz, beletörik a bicskád, és könnyen ott hagyhatod a fogad fehérét.

- Én, felelt az aranyfogú királyfi, az életemmel nem sokat törődöm, és ha meg egyszer, vagy ha még hetvenhétyszer oly erős lenne is az a sárkánykirály, mégis megmérkőzném vele világszép Sárkány Rózsáért!

- Ha már csakugyan oly annyira megbicsakoltad magadat, hát tudd meg, hogy Sárkány Rózsa az én leányom, s én tőlem rabolta el az a kutyának való. Azt is tudd meg, hogyha csakugyan elhozhatod, fiammá fogadlak és szép tündérországból lészen a lakásod, s ott is az első székbe mint méltó helyedre ülsz, világszép Sárkány Rózsa pedig, nem bánom legyen a tied, legyen a feleséged... Ne, itt van ez az egy többől nőtt három aranyhajszál és ez a rosz kolincs madzag. A rosz kolincs madzaggal üsd meg háromszor az egy többől nőtt három aranyhajszálat, majd meglátod, hogy milyen széktől fogantatott, zsarátnokot evő tátozparipád lesz, mely bizonyosan elvisz nagy sárkányországba; a rosz kolincsmadzagból pedig válik olyan aranyos ló-

szerszám, hogycsak párját kellene keresni, vagy ha keresnék is, mégse találnának. Mikor aztán ráültél jó tátoslovadra, itt meg itt, ennek meg ennek a magas hegynek a tövéből buzog fel egy forrás, keresd fel azt és fürödjél meg benne; majd meglátod, hogy bár eddig is erős voltál, de aztán hétszerte erősebb leszel, tested pedig semmiféle fegyver nem fogja, és a hajad arany hajjává változik. - Mikor ezt is elvégezed, a forrás partján a füzes között találsz egy kardot, mely hegygyel fölfelé nőtt ki a földből, keresd föl azt és szakítsd le. Ez a kard olyan tulajdonsággal bír, hogyha a kezed elfárad a sok viaskodásban, magától is vág, szúr és öl. Ha ezeket mind megcselekszed, úgy tán legyőzheted nagy sárkányország királyát; különben ha majd a küzdésnél erőd fogyását érzed, ne itt van ez a három üveg; mindháromban erősítő szer van, s csak ezekből igyál, még pedig először a legkisebből, aztán a középsőből, végre a legnagyobbikból. Majd meglátod, hogy ezektől az italoktól előbbi erődöt hétszerezve nyered vissza.

S ezzel a tündérkirályné aranyostorával a fehér mókuskák közé csapott s mint álomlátás, mint pára eltűnt szem elől, a királyfi pedig elővette az egy többől nőtt három aranyhajszálat és azokat a roszt kolincsmadzaggal háromszor megütötte. Ime! mint a legsebesebb fürgeteg egyszerre ott terem a vasderes, hatlábú, sárkánytejet szopott, zsarátnokot evő, széltől fogantatott tátosparipa, a roszt kolincsmadzagból pedig olyan aranyos szerszám lett, hogy csakúgy tündöklött attól a sok drága csattól és sallangtól.

Itt a királyfi felült jó tátoslovára s mégsem állt mindaddig, míg annak a bizonyos magas hegynek a tövébe nem ért, hol abban a bizonyos forrás vizben meg is fürdött. Eddig is szép volt a királyfi, de most hétszerte szebb; eddig is erős volt a királyfi, de most hétszerte erősebb; testét pedig mintha vaspánczél borította volna, nem fogta a fegyver, a haja pedig aranyhajjává változott. Mikor a királyfi a fürdéssel emigy készen volt, a földből nőtt kard keresésére indult, melyet csakugyan meg is talált a füzesek között, és azt le is szakasztotta.

Mikor a királyfi mindezekkel készen volt felülvén jó tátoslovára, elindult országvilágszerte nagy sárkányország fölkeresésére.

Ment, mendegélt aztán a királyfi hetedhét ország ellen, még az operenciás tengeren is túl, még az üveghegyeken is túl, még azon is túl, hol a kis kurta farkú disznó túr, tulonnan túl, innen innen, egyszer elérkezett a rézhidhoz; de azon nem ment keresztül, hanem a hid alatt húzta meg magát. Ez a hid vezetett be nagy sárkányországba, azért annak a két végén egy-egy sárkánykigyó állt istrázsát.

Mikor a királyfi jól megpihent, és a tátosparipa is kifujta magát, felpattanván jó tátoslovára, kiugratott a rézhidra.

Összetűztek, de nem telt bele sok idő, hogy az aranyfogú vitéz mind a két sárkányt a más világra küldte; annyi volt neki az a két sárkánykigyó, hogy fölöstökömrre is kevés lett volna.

Most az aranyfogú vitéz keresztül ment a rézhidon, végig tánczoltatta rajta a tátosparipát. Csengett-bongott a réz hid az aranypatkótól. Így jutott el a királyfi nagy sárkányországba; de hogy őt semmiféle teremtet állat meg ne lássa, megszólalt a királyfi ilyenképen:

- Köd előttem, köd utánam, hogy senki se lásson.

És őt csakugyan nem látta senki sem, bár a királyfi mindenkit látott. Itt minden sárkánynak volt külön, szebbnél szebb gránit, márványpalotája; mindegyiknek volt különbenél különb, szebbnél szebb felesége, kiket a másvilágról királyoktól, hercegektől, grófoktól és tündérektől raboltak el. A palotákban pedig egész halommal volt a rablott kincs: arany, ezüst, gyémánt és briliánt; mindenféle drága fegyverek: ezüstkard aranymarkolattal, ezüstszekercze puszpángfa nyéllal. Három nap is kevés volna, ha én azt a temérdek rablott kincset el akarnám sorolni, mely sárkányországban össze volt hordva.

Nagy sárkányország kellős közepén terült el egy selyemrét, selyemréten virágos kert, virágos kert kellős közepén állott a sárkánykirály gyémántpalotája aranyoszlopokon. A selyemfüvet ép ekkor vágta aranykaszával, ezüstvillával forgatták és aranygereblyével összegyűjtötték. A selyemszénát aztán aranszörű tátosparipák aranyrácsból és aransaroglyából ették, az itató-vályú pedig fehér márványból volt kifaragva. A virágos kertben pedig a kerek föld minden virágai diszlettek hervadatlanul.

Az aranyfogú királyfi világszép Sárkány Rózsát egy szomorúfűzfá alatt ülve találta. Itt a királyfi nem győzte eléggé szemmel szájjal nézni annak ragyogó szépségét, de hogy is ne! sarkig érő aranyhaja két foncsikba fonva gyenge fehér lábát verte; dereka olyan volt mint az ingó nádszál, ábrázata ékes mint egy királynéé, tekintete szelid mint a galambé; ha nevetett, rózsza nyílt gyenge fehér arcán; ha könyezett, igaz gyöngy hullt a szeméből, és ha egyet lépett, arany potyogott ki a sarkából.

Itt a királyfi sarkantyúba kapja jó tátoslovát és világszép Sárkány Rózsa elé rúgtatott, mondván:

- Mit búsulsz, szívem szép szerelme, hisz itt vagyok, hisz eljöttem a szabadításodra?!

S azzal megölelték, megcsókolták egymást, mondván:

- Én a tiéd, te az enyém, ásó kapa sem választ el egymástól.

- Szivem szive, kérdé a királyfi, itthon van-e az a kutya; mert jót csak nem mondhatok neki!

- Szivem szép szerelme, válaszolt neki világszép Sárkány Rózsa, most még ugyan nincs itthon, de majd hazajön tizenkét órára.

- Azért kérde, mert ha itthon volna az a kutya - veszett volna az anyjánál - rögtön megmérkőzném vele!... De szivem szíve, nem felelnél egy kérdésemre:

- S mi lenne az, szerelmem bimbaja?

- Hát biz aranyos rubintom az nem egyéb, mint csak azt akarom tőled kérdezni, hogy nem tudnád-e azt meg mondani: miben áll a sárkánykirály ereje?

- Hahó, szivem szép szerelme, ha én azt kitudhattam volna, ugy már nem találnád itt világszép Sárkány Rózsát!

- De még azt is akarom kérdeni tőled, szelid kis galambom, hát azt nem tudnád megmondani, hogy micsoda erősítő itallal él?

- A pinczében van egy kőhordó, abban hogy mi van, azt egész bizonyossággal nem tudom, de azt igaz hitemre mondhatom, hogy minden délben abból szokott inni.

- Szivem szép szerelme, ha szépen megkérnélek, nem hoznál nekem abból az italból?

Itt világszép Sárkány Rózsa térül fordul, kezébe veszi az aranykulcsokat, leszalad a pinczébe és egy kobakkal csakugyan hozott a kőhordóból, melyből a királyfi jót huzott. Eddig is erős volt a királyfi, de most még hétszerte erősebb; csakugy pattogott az ér a karjában, hogy jobban se kellett.

Itt elérkezik a tizenkét óra, itt a sárkánykirály nagy haraggal jön hazafelé, már egy mérföldről kiabálta:

- Idegen büzt érzek; idegen büzt érzek!

Mikor a sárkánykirály megállott az udvarán, jó tátoslováról csakúgy szakadt a tajték, hogy jobban se kellett. Itt a sárkánykirály be se ment a palotájába, hanem nagy mérgesen elkiáltja magát:

- Ehj, mindig hallottam az aranyfogú királyfinak hírét, szeretnék vele megmérkőzni, ha itt volna!

- Itt vagyok, kiáltott neki vissza az aranyfogú vitéz.

- No, ha itt vagy, ép jó kedvemben találsz, jer ki velem az ólomszérűre, mérkőzzünk meg.

Itt kimennek az ólomszérűre, itt a sárkány király elővett egy kösziklát, melyet fakéssel kettévágván, feleközepét magának tartotta meg, feleközepét pedig az aranyfogú vitéznek dobta, mondván:

- Ha te ezt a követ úgy összemorzsolod mint én, akkor elhiszem, hogy erős vagy!

Itt a sárkánykirály a markába kapja a kösziklát s úgy összemorzsolta, hogy szinte liszté vált.

- Az még semmi, kiáltott neki az aranyfogú vitéz, hanem ide nézz s ezt tedd meg: én ezt a kösziklát úgy összemorzsolom, hogy nemcsak liszté válik, hanem víz is csepeg ki belőle.

S ezzel a királyfi úgy összemorzsolta a kösziklát, hogy nemcsak porrá vált, hanem még víz is csepegett ki belőle.

- No már most látom hogy erős vagy s méltó vagy arra, hogy velem megviaskodjál. Azért csak a pinczébe szaladok, kardot kötök s aztán összetűzhetünk.

- De az eb-ingét, nem méssz innen egy tapodtat sem, ha nincs kardod, én is elvetem a magamét s úgy mérkőzünk meg!

Mit volt mit tenni a sárkánykirálynak, látta hogy emberére akadt, derékon kapja a királyfit s úgy vágta az ólomszérűhöz, hogy az térdig süllyedt le.

Hehj, a királyfi sem rest, kiugrik a lyukból, derékon kapja a sárkánykirályt s egész térdig vágta az ólomszérűbe.

Hehj, a sárkánykirály sem rest, kiugrik a lyukból, megkapja az aranyfogú vitézt s egész derékig vágta az ólomszérűbe.

Hehj, a királyfi sem rest, kiugrik a lyukból, derékon kapja a sárkánykirályt s egész nyakig vágta az ólomszérűbe.

Hehj, a sárkánykirály sem rest, kiugrik a lyukból, derékon kapja az aranyfogút s egész az álláig vágta az ólomszérűbe.

Hehj, az aranyfogú vitéz sem rest, kiugrik a lyukból, derékon kapja a sárkánykirályt s egész az orra hegyéig vágta az ólomszérűbe.

Itt a sárkánykirály sehogy sem tudott kijőni a lyukból s ekkor az aranyfogú azt mondja neki:

- No sárkánykirály, ugy-e már most csak elhiszed hogy erősebb vagyok; ugy-e most már csak elvehetném az életedet; de egy feltétel alatt megkegyelmezek.

- S mi lenne az?

- Hogyha nekem adod világszép Sárkány Rózsát.

- Jól van, nem bánom, legyen a tiéd.

Hehj, az aranyfogú vitéznek sem kell több, most már azt gondolta, hogy az övé egész a dió-fáig, izibe felpattan jó tátoslovára, az ölébe veszi, s illa berek, nád a kert; - de alig ért a kapuig, máris utána szaladt a sárkánykirály, ki azalatt kibujván a lyukból, jót huzott a köhordóból, s visszahítt.

- Hahó, aranyfogú vitéz! még nem a tied világszép Sárkány Rózsa, mert még elébb meg-játszom veled, s még egy próbát tegyünk.

Itt a királyfinak csak ekkor esett le az álla, s csak akkor tudta, hogy kivel van dolga; nagy immel-ámmal visszafordult.

Aztán összetűztek; de elébb a királyfi is jót huzott ám a három üvegből, s ekkor még erősebb lett.

Mondom, összetűztek és nem sok idő telt el bele, hogy a sárkánykirály a porba harapott.

S ekkor világszép Sárkány Rózsa a kezében levő aranyvesszővel megcsapta háromszor a gyémántpálotát, s az minden kincsestül, virágostul, kertestül és selyemrétestül együtt gyémántalmává változott, melyet a kebelébe rejtván, fölült a tátoslóra kedvese mellé.

Itt az aranyfogú vitéz hazafelé viszi világszép Sárkány Rózsát.

Nagy lön az öröm nagy meseországban, s az még nagyobb lett akkor, mikor világszép Sárkány Rózsa kivette a kebeléből a gyémántalmát, melyet az ország legszebb részén letevén, az aranyvesszővel háromszor oldalba ütötte, s ime! egyszerre mint káprázat, ott terült el a selyemrét, rajta a virágos kert, ennek pedig a kellős-közepén ott állott a gyémántpálota aranyoszlopokon.

Aztán lakzit laktak, papot, hóhért és vaskalapot hívtak; a pap összeadta, hóhér seprőzte, istennyila kerülgette, de soha meg nem ütötte.

Még most is élnek nagy boldogan, hogyha meg nem haltak.

A TIZENKÉT FEKETE VARJÚ.

Hol volt, hol nem volt, volt egyszer a világon egy szegény asszony, kinek már annyi gyermeke volt, hogy nevet is alig tudott nekik adni; szép számmal voltak biz azok, ép tizenketten, ép egy tuczet, pedig a tizenharmadikkal is terhes volt.

Itt lelkem teremtettem, mi történik a dologból, mi nem, nem egyéb a nagy sült hazugságnál, mind a 12 fiú bemegy az anyjához, hogy adjon nekik kenyeret. Hogyim egy harapás kenyere sem volt a szegény asszonynak, nagy mérgesen felkiáltott:

- Oh istenem! mért nem teszesz csudát, mért nem változtatod a fiaimat valami állattá, ha mindjárt fekete varjuvá is.

Erre a szóra mind a tizenkét gyermek megrázkódik, fekete varjuvá változtak s elrepültek.

A szegény asszony csak ekkor bánta meg, hogy az istent merte kisértetni, csak ekkor fakadt sirva, mikor látta, hogy a dolognak fele sem tréfa, hisz amott repül messze messze 12 fia fekete varjú képében. Már megvan, már megvan, s ezen tán már az a jó isten sem segíthet.

A szegény asszony aztán lebetegedett, s egy kis leánykát hozott a világra. Ez volt a tizenharmadik.

Mikor ez a kis leány 14 éves volt, az édes anyja kiterítgette száradni tizenkét bátyja ruháját, s meg nem állhatta, hogy sirva ne fakadjon.

- Mit sírsz, mit rísz édes anyám olyan keservesen? - kérde a kis leány.

- Hogyne sírnék, hogyne rínek, mikor 12 bátyád ruhája ez itt, la, kik fekete varjuvá változván, elrepültek.

- No ugy édes anyám, nekem egy szempillantásig sincs itthon maradásom, hanem mindaddig megyek, míg 12 testvéremet fel nem találom. Azért isten áldja meg kigyelmedet, mert én most útnak eredek.

S ezzel a kis leány édes anyját megcsókolván útnak eredt.

Ment, mendegélt aztán hetedhét ország ellen, még az operenciás tengeren is túl, még az üveghegyeken is túl, még azon is túl, hol a kis kurta farkú disznó túr, tulonnan túl, innen innen, egyszer egy nagy vadon erdőbe jutott, hol sem eget, sem földet nem látott.

Megyen, mendegél a nagy vadon erdőben, egyszer egy kis gunyhóra akadt. Bemegy a kis gunyhóba, hol egy vén asszonyra talált. Köszön neki:

- Adjon isten jó estvét, édes öreg anyám!

- Fogadj isten, édes leányom, hogyha öreg anyádnak nem szólítottál volna: hamm, mindjárt bekaptalak volna!... hát hol jársz itt ezen az idegen földön, hol még a madár sem jár?

- Fekete varjú képében elszállt 12 testvéremet keresem. Nem hallott-e róluk valamit édes öreg anyám?

- Mi türes-tagadás édes leányom, biz én nem hallottam, hanem itt ezen a völgyön fel és szállaton le, kerek erdő alatt kis domb tövében lakik a néném, ha csak ő nem tud róluk valamit, ugy senki a világon. De te leányom fáradt is vagy, éhes is vagy, szomjas is vagy: azért feküdjél le az én ágyamra, pihend ki magad, de előbb edd meg ezt a madárlátta egy pár aranykörtevet.

A leány elvette az egy pár aranykörtvét, s megette. S mikor éhségét ekkép csillapította, lehajtotta a fejét a vén asszony ágyára, s elaludt.

Másnapra kelve aztán, a vén asszony útnak eresztette a kis leányt, megmutatván neki az igaz utat.

Ment, mendegélt aztán az igaz uton, s úgy estendefelé elérkezett a másik kis gunyhóhoz is. Bemegyén a kis gunyhóba, hol szintén egy vén asszonyra talált. Köszön neki:

- Adjon isten jó estvét, édes öreg anyám!

- Fogadj isten, édes leányom! ha öreg anyádnak nem szőlítottál volna: hamm, mindjárt bekaptalak volna!... hát hol jársz itt ezen az idegen földön, hol még a madár sem jár?

- Fekete varjú képében elszállt 12 bátyámat keresem, hogyha hallotta hírét édes öreg anyám?

- Mi türes-tagadás, biz én nem hallottam édes leányom, minek tagadnám, hisz se károm, se hasznom benne; hanem itt meg itt, a szálláson fel, a völgyön le, kerek erdő alatt, kis domb tövében lakik a néném, ha csak ő nem hallott róluk valamit, úgy senki a világon. De leányom, a mint látom, fáradt is vagy, éhes is vagy, szomjas is vagy?

A leány nem szólt semmit, csak a fejével ütött rá, hogy úgy van a dolog.

- No, ha éhes is vagy, szomjas is vagy, ne, itt van ez az egy pár aranyalma, edd meg, s itt van ez a kobak, bájital van benne, igyál belőle.

A leány megette az egy pár aranyalmát, s ezektől, mintha ketté vágták volna, rögtön elvesztette az éhségét, - aztán a hegyébe jót huzott a kobakból, az ebben levő italtól pedig egészen visszanyerte elfogyott erejét. S mikor éhét, szomját ekkép enyhítette, lefeküdt a vén asszony ágyára s elaludt.

Másnapra kelve aztán megköszönte a vén asszony szivességét, s útnak eredt.

Ment, mendegélt aztán az igaz úton, egyszer még is eljutott a harmadik gunyhóhoz is, hol szintén egy vén asszonyra, a három testvér legöregebbikére talált. Köszön neki:

- Adjon isten jó estvét, édes öreg anyám!

- Fogadj isten, édes fiam! ha öreg anyádnak nem szőlítottál volna: hamm, - mindjárt bekaptalak volna!... hát hol jársz itt ezen az idegen földön, hol még a madár sem jár?

- Fekete varjú képében elszállt 12 bátyámat keresem. Valjon nem hallotta-e híroket, édes öreg anyám?

- Hahó, édes leányom, dehogy nem hallottam, dehogy nem! hisz minden istenadta estve a gunyhóm felett repülnek el; de te kedves leányom, ilyes állapotban, ha bár addig mennél is, míg a két szemeddel látsz, míg a lábad térdig el nem kopnék, soha oda el nem jutnál; mert egy az, hogy messze van, más az, hogy olyan irdatlan magas kőszálra raktak fészket: hogy oda fel csak az mehet, a kinek szárnya van s a ki repülni tud. De azért ne ess ám kétségbe, mert hisz majd segítünk a dolgon, majd elküldlek én oda, csak a szavamra hallgass. Hát csak azt akarom mondani, hogy ne, itt van ez a csésze, s az ebben lévő kenőcsessel estve lefekvés előtt kend meg szűz vállacskaídat, majd kinőnek a te sugár szárnyaid, s oda repülhetsz, ahová akarsz. De te leányom, a mint látom, éhes is vagy, szomjas is vagy, fáradt is vagy.

A kis leány ismét nem szólt semmit, csak a fejével ütött rá, hogy nincs különben.

- No ha éhes is vagy, szomjas is vagy, ne, itt van ez az egy pár aranydió, edd meg, aztán itt van ez a kobak, bájital van benne, igyál belőle.

A kis leány elvette mind az egy pár aranydiót, mind a kobakot, s aztán az evés- és iváshoz látott. S alig ette meg az egy pár aranydió belét, s alig húzott egyet a kobakból, mintha ketté vágták volna, enyhült éhe és szomja.

Aztán belefeküdt a vén asszony ágyába, de előbb, mint az mondá, mindkét felől bekente szűz vállacskaít, s ime! reggelre kelve kinőttek sugár szárnyai. Mondom, hogy mindkét felől kinőttek sugár szárnyai, s a vén asszony által mutatott irányban elrepült.

Csak repül, csak repül, egyszer egy sereg varjú közeledik feléje s megolvasta, biz azok ép 12-ten valának. Hej! - gondolta magában a kis leány, - ezek lesznek az én bátyáim; de azért szóba se állt a varjakkal, hanem tovább repült.

S mindig közelebb-közelebb jutott ahhoz a magas kőszálhoz, a melynek tetején 12 bátyja lakott. Hetednapra aztán mégis azt mondhatta: itthon vagyok. Hogy leszállt a kőszál tetejére, itt egy virágos kert közepén álló gyönyörű szép márványpalotát talált. A kis leány aztán nem kérdezte, szabad-e, nem-e bemenni, hanem megfogta az aranykilincset s benyitotta az ajtót. Legelőször a pitvarba jutott, a pitvarból a konyhába, a konyhából jobbról is, balról is hat-hat szoba nyílt. Keresztülment a 12 szoba során, sehol senkit sem talált.

Aztán visszajött a konyhába, s izibe a dologhoz látott; frisen elébekötötte a fehér kötényt, fát hozott, tüzet rakott, 12 ember számára odatette az ételt, - majd mig az ételek felfornak, kisöpörte a 12 szobát, 12 ágyat megvetett, s letörülgetett.

Mikor ezzel is készen volt, ismét a főzéshez látott. S mikor megfőtt az étel, 12 személyre felterítette az asztalt, mindegyik elébe kést, kanalat, villát és tányért tett; s mindegyiknek kimérte a maga dózisát.

Aztán az evéshez látott; mindegyik testvére ételéből evett egy vagy két kanállal, s mikorára a végére ért, egészen jóllakott.

Hogyim elvult törődve, mind a 12 testvére ágyát sorra próbálta, végtére mégis a 12-ikben elaludt.

Itt lelkem teremtettem, alig aludt el a szép kis leány, ehun jön ám suhogó repüléssel a 12 fekete varjú. Bemennek a maguk hajlékába, hát látják, hogy a konyhán tűz égett, de a mely most össze van seperve, hamuval behintve, az edények elvannak mosva. Mi dolog ez, mi dolog ez? nem tudták a dolgot mire vélni. A konyhából a szobákba mennek. Minden ágy meg van vetve, a szoba földje kiséperve, a por letörülgetve. Bemennek az ebédlő-szobába, hát itt fel van terítve az asztal 12 személyre, 12 dózis étel az asztalon; de mindegyik kenyéréből és ételéből vagy egy harapás, vagy egy pár kanál étel hiányzik. Ki járt itt, ki volt itt? keressük meg, keressük meg. Keresik - keresik, hát a legutolsó szobában csakugyan megtalálják a kisleányt; ott aludt a legfiatalabb bátyja ágyában.

A 12 fekete varjú körülállta az ágyat, s mindjárt felösmerték, hogy ez senki más, mint az ő testvérök.

- Felkölsük-e, ne kölsük-e? - kérdé a legkisebb, kinek az ágyában feküdt.

- Ehj, ne kölsük fel, szólt az előtte való fiú, mert jó hogy megtalálna ijedni tőlünk.

- De biz felkeltjük, legalább hírét halljuk rég nem látott tubus anyáknak.

Amint így ott tanakodnak felette, hogy felkölsük-e, ne kölsük-e, a leány megmozdult, s fölébredt. Volt bezzeg sirás-rivás, csók meg csók annyi, hogy fele is elég lett volna.

De mindennek csak az lett a vége, hogy a kis leány mindig csak azon volt, mindig csak azt ohajtotta, hogy jöjjenek haza az ő varjúbátyjai, de ezek erre csak azt felelték, hogy nem lehet a szőrtül; mert ők átok alatt vannak. Végre a legöregebbik varjú, mint legokosabb vette át a szót.

- Kedves testvérünk! te csak menj haza, s mondd meg az anyáknak, hogyha azt akarja, hogy hazamenjünk, elébb váltsa meg a lelkünket. Megválthatja pedig, hogyha felhasítja a hüvelykujját s az abból kifolyó vérrel tizenkét pár inget-gatyát varr a mi számunkra, de mindaddig az ideig, míg csak a varrás tart, senkihez, de senkihez egy árva szót sem szabad beszélnie, különben dugába dőlne az egész mesterség.

No jól van, a kis leányt aztán 12 varjúbátyja útnak eresztette; de mindegyik megajándékozta valamivel, az egyik ezt, a másik azt adott neki.

A kis leány aztán, estve lefekvés előtt megkente szűz vállacskaát a vén asszonytól kapott csoda-kenőccsel, reggelre kelve már kinőttek sugár szárnyai, s hazarepült, 12 bátyja pedig egész a falu széléig elkísérte; de innen, mint a villámlás, visszafordultak a nagy vadon-erdő felé.

- Adjon isten jó napot, édes anyám! - köszönt a kis leány.

- Fogadj isten, édes leányom! hát megjöttél?

- Megám, a mint láthatja kigyelmed.

- Hát feltalálta 12 bátyádat?

- Fel; itt meg itt, ezen meg ezen a vadon erdőben, egy irdatlan magas hegy tetején laknak, egy gyöngyadta márvány-palotában. - Sorra jártam 12 szobát, aztán tüzet raktam, az ételeket odatettem, s míg felforrtak, kiséptem a szobákat, megvettem az ágyakat, s letörülgettem. Aztán ismét a főzéshez láttam, s mikor készen volt az étel, kitálaltam; mindegyik testvérem ételéből ettem egy vagy két kanállal, majd mindegyik ágyát megpróbáltam, végre a 12-ikbe elaludtam. Mikorra fölébredtem, tizenkét bátyám körülállta az ágyamat. Aztán volt öröm, volt sirás-rivás, s kérve kértem őket, hogy jöjjenek haza, de azt mondták, hogy nem lehet, végre a legöregebbik testvérem ezt mondta: „Kedves testvérünk! te csak menj haza, s mondd meg az anyáknak, hogyha azt akarja, hogy hazamenjünk, elébb váltsa meg a lelkünket. Megválthatja pedig, hogyha felhasítja a hüvelykujját s az abból kifolyó vérrel tizenkét pár inget-gatyát varr a mi számunkra; de mindaddig az ideig, mígcsak a varrás tart: senkihez, de senkihez egy árva szót sem szabad beszélnie, különben dugába dőlne az egész mesterség.” - Ez volt hozzám a legöregebbik bátyám szava és mondása.

A szegény asszony aztán nem szólt semmit, hanem kivett a szűszékből egynéhány vég vásznat s rögtön a szabáshoz látott. A kis leány váltig beszélt hozzá, hogy így lesz jó, úgy lesz jó, de az anyja, egy szó nem sok, de még annyit sem szólt. S mikor készen volt a szabással, hüvelykujját felhasította, s az abból kifolyó vért többé húzta s a varráshoz fogott. Itt átjöttek a szomszéd asszonyok, s kérdezték: „Mit varr édes komám asszony?” de biz az nem mondta: hogy ezt meg ezt, hanem szóltanul egyre dolgozott az ingeken és gatyákon. Annyira-annyira, hogy végtére mégis elkészítette az ingeket és gatyákat. S mikor a legutolsó ötést megtette, íme! ehun repül ám a tizenkét fekete varjú, megrázkódnak, leveték a varjúruhát s emberi alakot vettek fel magukra. Tizenkét vasas-szekér alig birta utánuk elhozni a sok kincset és a temérdek gazdagságot; mert míg a 12 fiú varjúképeben járt, egyebet sem tettek, mint aranyat, ezüstöt gyűjtöttek.

A PRINCZESZNÉ ÉS A SÜNDISZNÓ.

Volt egyszer a világon egy király, s ennek három szép eladóleánya.

Itt a király hosszú útra készült, s ezért sorrul-sorra megkérdezte a három princesznét, hogy kinek-kinek mit hozzon.

- Nekem, szólt a legnagyobbik, aranyos ruhát.

- Nekem, szólt a középső, biboros-bársonyos ruhát.

- Nekem pedig, szólt a legkisebb, szőlő-szőlőt, mosolygó-almát és csengő-baraczkot.

S ezzel a király elment ország-világszerte a hosszú útra. Aranyos és biboros-bársonyos ruhát csak kapott, de szőlő-szőlőt, mosolygó-almát és csengő-baraczkot bár tűvé tett értük mindent, seholse.

Ezért a király, hogyim a legkisebbik és legkedvesebbik leányakivánságát nem teljesíthette, nagy búsan és nagy bánkódva hazafelé vette az útját.

A mint mén mendegél, egyszer olyan nagy kátyúban lelte magát, hogy a kocsi tengelye tolta a sarat.

Itt lelkem teremtette most mi tevő legyen, mikor se előre se hátra, mikor se ki, se be, mint az ablakfa? Az aranyos csizmával csak nem szállhatott le, mikor a ló füle is alig látszott ki a kátyúból, embert pedig, ki segítségére lehetett volna, még hírrel sem látott.

A mint ott legjavában évődik, egyszer, honnan honnan nem, csak terem egy kis sündisznó, s azt mondja a királynak:

- Röff, röff! Hogyha nekem adod a legszebbik leányodat, majd kisegítlek én.

Mi volt mit tenni a királynak, legszebbik leányát odaigérte a kis sündisznónak.

Az a kis állat aztán csak a rúd végét kapta meg, s úgy kirántotta a kátyuból a király kocsiját, mintha ott se lett volna.

No jól van, ez abba maradt. A király aztán nagy búsan hazafelé bandukolt, a sündisznó pedig elment a maga útjára az erdőbe.

Itt lelkem teremtette, mi történik a dologból, mi nem, nem egyéb a nagy semminél, egyszer a mi mesebeli királyunk rezidenciája előtt megáll egy kordé, s erről csak leszáll a mi sündisznónk s fel egyenesen a király színe elé, kinek azt találja mondani:

- Röff, röff! Tudod-e mit ígértél akkor, mikor a kátyuból kisegítettelek, most tehát azért jöttem.

Itt a király mit mit nem cselekszik, kapja a lelkét, a juhászának a leányát felöltöztette abba a drága patyolat ruhába s azt adta oda a sündisznónak.

A sündisznó aztán a királyi ruhában felöltöztetett juhászleányt beültette a kordéba, s aztán eldöcögött; de alig ért ki a határból, megfogja a szegény juhászleányt és a kősziklához vágta, s aztán nagy mérgesen újra beállított a király színe elé s azt mondja neki.

- Röff, röff! Tudod-e mit ígértél akkor, mikor a kátyúból kisegítettelek, azért tehát az igazi királykisasszonyért jöttem.

Itt a király mit mit nem cselekszik, kapja a lelkét, most meg a kondásának a leányát öltöztette fel még czifrábban mint az elsőt, kit aztán át is adott a sündisznónak.

De a sündisznó ezzel is úgy bánt mint az elsővel; mert alig ért ki a határból, ezt is a kősziklához vágta, s aztán nagy mérgesen harmadszor is beállított a király színe elé s azt mondja neki:

- Röff, röff! Tudod-e mit ígértél akkor, mikor a kátyuból kisegítettelek, azért tehát nem kell nekem sem a juhászeleány, sem a kanászeleány, hanem az igazi királykisasszonyt add ide.

Mit volt mit tenni a királynak, a legroszabbik ringy-rongy ruhába felöltöztette a legkisebb királykisasszonyt - minthogy a két nénje inkább a kútba akart ugrani, mint elmenni, - s azt adta által a kis sündisznónak.

De bezzeg most a sündisznó ezzel nem bánt úgy, mint a két első leánynyal, hanem szépen felültette a kordéra s aztán gyű te Sárga, gyű te Fakó, meg sem állt vele hazáig.

Mikor a sündisznó hazaért a királykisasszonynyal, egy rossz ólat mutatott neki, mondván:

- Ne, itt van a te királyi rezidenciád!

Majd szalmát vitt be neki, mondván:

- Ne, itt van a te menyasszonyi ágyad!

Majd elszaladt az erdőbe, meghentergődzött egy vadalmafa alatt és a sok vadalmát, melyek a bundája töviseire szúródtak, hazavitte s azt mondja a princznéből lett feleségnek:

- Ne, itt van a te ételed, lakj jól!

Mit volt mit tenni a princznének, bement az ólba, evett a vadalmából s aztán lefeküdt a szalmára s elaludt szép csendesen.

Itt lelkem teremtettem, mikor a princzné másnap reggel fölébredt, bezzeg nem az ólban és nem a csupasz szalmán találta magát, hanem egy virágos kert kellős közepén álló királyi rezidenciában, és szép paplanos ágyban, és az oldala mellett bezzeg nem a sündisznó feküdt, hanem egy gyöngyadta 24 éves királyfi. Kik aztán alighogy meglátták egymást, azt mondták egymásnak:

- Én a tiéd, te az enyém, ásó kapa sem választ el egymástól.

S aztán megölelték és megcsókolták egymást.

A princesznét aztán huszonnégy szobaleány öltöztette fel, kik őt akár merre, akár jobbra akár balra lépett, szüntelen kísérgették s csak a parancsszóra vártak.

Mikor a princzné szépen fel volt öltözve a biboros bársonyos ruhában, a királyfi karon fogva levezette a virágos kertbe.

A királyné hogy elment a szőlőlugos mellett, a szőlők megszólaltak, mondván:

- Szakits rólunk szép királyné!

Aztán hogy tovább mentek, az almák mosolyogtak a királyné felé, mondván:

- Szakits közülünk szép királyné!

S mikor a baraczkok mellett elhaladtak volna, azok a legszebb ezüstcsengő hangon szólaltak meg.

Mikor a princeszné két nénje hírét vette, hogy milyen jóljárt a testvérök, csak ekkor bánták meg, hogy a sündisznóhoz nem mentek férjhez, de késő idő után kántálni, késő eső után a köpenyeg!

Igy teljesedett be a legkisebb princeszné kívánsága; biz ő rá nem illett ez a mondás: „Feltette már a búfedeleit;” mert úgy éltek együtt mint a galamb az ő párjával.

A CZIGÁNY ÉS A PAP.

Összetalálkozik a cigány a papjával. Köszön neki nagy alázatosan:

- Szerencsés jó napot kívánok, Nagyságos tisztelendő úr!

- Servus! fogadja a pap.

De a cigánynak sehogysem fért a begyébe, hogy mért köszön neki a tiszteletes ur így: Servus? Ezért egy vargabetűt vetett s a másik utcán újra elébe került a tiszteletes urnak s köszön:

- Szerencsés jó napot kívánok, nagyságos főttisztelendő ur!

- Servus! mondja a pap másodszor is.

Mindig servus, mindig servus, tanakodik magában a cigány, valjon mért köszön nekem így a tiszteletes ur? Ezért a cigány újra vet egy vargabetűt, s ismét a tiszteletes ur elébe került. Köszön neki:

- Szerencsés jó napot kívánok, nagyságos főttisztelendő ur:

- Servus! mondja a pap harmadszor is.

- Megkövetem alásan a nagyságos főttisztelendő urat, nem mondaná meg, hogy mért köszön így nekem: Servus, servus, servus?

- Ehj, cigány, minden szervusz öt garas!

No jól van, ez abba' maradt. - De egyszer halottja van a cigánynak s elhívja a papot, hogy temesse el a rajkót predikációval.

A pap el is temette a halottat s kéri a temetéspénzt, hogy fizesse le az egy huszast.

- Ehj, tudja mit mondott nekem a tiszteletes ur: minden servus öt garas, tehát egy servus, két servus, három servus, négy servus, adjon vissza tizs krajczárt.

A RÁTARTÓ KIRÁLYKISASSZONY.

Volt egyszer a világon egy igen szép királykisasszony. Mint mondtam szép volt a királykisasszony, mert biz az akár ki fia is megnézhetné s tudom, hogy nem hagyta volna egy tekintetre; de mi haszna, ha a zúzája gonosz volt: mert az udvarló vitézekkel csakugy félvállról beszélt; ennek is hajított oda egy szót, annak is vetett oda valamit, erre rá kancsított, amarra mosolygott, de isten bocsá bűnét, mintha kőből lett volna a szíve, egyet sem szeretett igazán. Különösen valami herczegfit, kit legjobban szívelhetett a többi között, gyötört leginkább.

Itt a királykisasszony, mikor egyszer fészülködött, hogy hogy nem, két kis állatkát fogott, melyeket aztán, hogy valjon mekkorára nőnének, zsiros bögrébe tett.

Itt lelkem teremtettem, a két kis állatka annyira megnőtt, annyira meghízott a zsiros bögrében, hogy egy pár cipő kitellett a bőrukából. Mondom, mikor a két kis állat akkorára meghízott, a királykisasszony mindkettőnek lerántatta a kantusát, kikészítette s a cserzettbőrből aztán cipőt varratott magának.

Mikor aztán felhúzta a lábára az új cipőt, ország-világszerte kihirdettette, hogy az, a ki kitalálja, legyen az szegény ember, koldús, szóval bárki, hogy micsoda bőrből van készítve az ő két cipője: senki más nem lesz a hitves ura.

Mondom, mikor ezt ország-világszerte kihirdettette: hét világból gyűltek össze a házasulandó ifjak azzal a jó reménységgel, hogy majd ő találja ki, hogy micsoda bőrből van a királykisasszony cipellője, s ekkor az övé lesz a szép virágszál.

A királykisasszony szeretője a herczegfi, kapja a lelkét, mit mit nem cselekedett, felöltözött koldús ruhába, s mint ilyen bebújt a kályhalyukba.

A királykisasszonyt pedig ép ekkor vetköztette a szobaleánya, s csak elkezdte:

- Mit gondolsz Marcsa - mert közbe légyen mondva, így hítták a szobaleányt, mit gondolsz Marcsa, kitalálja-e valaki, hogy izébőrből van a cipőm?

A koldus-ruhában felöltözött herczegfi pedig ezt mind jól hallotta; de senkinek sem szólt a dologról semmit, hanem kibújt a kályhalyukból, lefeküdt a szalmába s aludt kedvére.

Másnapra kelve, összegyűltek a házasulandó grófok, bárók, herczegek, urak, urfiak, válogatott cigánylegények, hosszú süveges tótok, hogy majd kitalálja ki, hogy micsoda bőrből van a királykisasszony cipője. Köztük volt a koldus-ruhában felöltözött herczegfi is.

Mikor mindnyájan együtt voltak, bejött a királykisasszony, letette a cipőjét a puszpángfa-asztalra. Ez is nézi, az is nézi; kézről kézre jár. Ez is hozzá szólt, az is hozzá szólt, az egyik egyet mondott, a másik mást mondott, de senkisé a dolog bibéjére, senkisé találta ki, hogy micsoda bőrből van varrva a királykisasszony cipője. Ekkor felállt az ajtószegből a koldus-ruhában felöltözött herczegfi s szót kért.

- Fölséges királykisasszony! már látom hogy senkisé találja ki, hogy mi bőrből van készítve e két cipő; már látom, hogy nekem is hozzá kell szólnom a dologhoz s majd megmondom én: hát biz az nincs egyéb bőrből varrva mint lisztes hátú bolhabőrből.

A koldusforma ember találta ki, annak adtak igazat s az övé lett a királykisasszony; de feltette magában a herczegfi, hogy megjárja a feleségével, mármint a királykisasszonynyal. Ezért a falu végén volt egy ronda viskó; csupa szemét, csupa piszok s ide vitte a feleségét. A biboros-

bársonyos ruhát le kellett neki vetni s koldusasszony ruhába öltözködni. S mikor felöltözködött, elhitta magával koldulni, hogy ő majd az egyik soron járja be a falut, az meg a másikon.

Mit volt mint tenni a királykisasszonynak, vagy akart vagy nem, el kellett az urával menni s koldulással keresni kenyerét.

Mikor aztán estvefelé hazajöttek, tüzet kellett az asszonynak rakni s keménymagos levest kotyvasztani.

S ez így ment napról napra, egyik nap csakúgy mint a másik nap.

Itt lelkem teremtette, mi történik a dologból, mi nem, nem egyéb a nagy semminél, ott voltam a hol beszéltek, úgy láttam mint most, de pengyom tódítsuk és, mert biz majd elfogy ez, hát egyszer ennek meg ennek a herczegnek, már mint a királykisasszony férjének a hajdúja a koldús ablakára jön, hogy holnap a feleségét gyomlálni küldje a kertbe, mert különben kihánják a putriból.

Mit volt mit tenni a királykisasszonyból lett koldús asszonynak, vagy akart vagy nem, el kellett neki menni gyomlálni, - a férje ura pedig jó eleve hazament s maga ügyelt fel a napszámosokra.

- No asszonyok, szólt a herczeg, csak sietni kell szaporán, mert ha máma elvégzik a munkát, estvére jó vacsora lesz. Kendtek csak látom, hogy igyekeznek, de annak a fiatal menyecskének ugyan felült a Laczkó a hátára. Pedig szegényke úgy dolgozott, hogy szinte a hátán csorgott le a víz.

Mikor aztán estendefele elvégezték a munkát, a herczeg nagy vacsorát adott a napszámosoknak; czifrán felterítettek a szegény asszonyok számára: mindegyik elé czintányért tettek, e mellé ezüstkanalat, kést és villát.

De egy koldús asszonynak, ki a királykisasszonyból lett koldúsasszony mellett ült, meg volt hagyva, hogy egy ezüstkanalat csúsztaskon annak a zsebébe. Mit az is meg is tett.

Itt az inasok elszedik a tányért, összeolvassák az ezüstkanalakat, hát egy híja a száznak. Ki lopta el, ki lopta el, rögtön valamennyit megvizitálták, hát a királykisasszonyból lett koldusasszony zsebébe csakugyan megtalálták.

A szegény eleget mentegetődzött, hogy így nem tette, úgy nem tette, de mindez nem használt semmit, hanem mars a tömlöczbe, kezét-lábát vasra verték s úgy tették le a legmélyebb tömlöczbe. Ott sírt, ott rít a tömlöcz fenekén. Egyszer nyílik az ajtó s belép rajta maga a herczeg, ki rögtön kiadta a parancsolatot, hogy vegyék le róla a vasat.

- No ládd, szívem szép szerelme, hogy az isten a legrátartóbbat is megalázza, te mikor még királykisasszony voltál, hányszor gyötörtél engem s ha szóltam, még kinevettél. Ezért van ez mind. S most már azt is megmondom, hogy és mint tudtam ki a titkodat: hát felöltözködtem koldusruhába, bele bújtam a kályhalyukba s onnan kihallgattam, hogy miből van a te híres czipőd s így nyertelek el.

Szép szerével nem adtad nekem a kezedet, azért fortélylyal kellett elnyernem.

Aztán a királykisasszonyt kivezették a mély tömlöczből, ismét ráadták a bíboros-bársonyos ruhát, felöltöztették szépen, s ekkor nagy pompával és királyi czeremoniával másodszor tartották meg a lakodalmat.

A SZEGÉNY EMBER, A HUSZÁR ÉS A PAP.

Volt egyszer egy szegény ember, kinek nem volt egyebe, csak egy riska, vaszka, csonka tehene; de a szomszédjának, ki pap volt, tíz darab fejős marha járt ki az udvarából.

Itt egyszer katonaság érkezik a szegény ember falujába, s míg ehhez párosával szállásolták be a vitéz urakat, addig a szomszédja mégse érezte a katona-tartást, mintha ott se lettek volna.

Hogy meghagyta az Isten a vasárnapot érni, a szegény ember és az egyik katonája templomba ment, hol a pap azt találta prédikálni: Adjatok a szegénynek a mi van, mert az Isten ezer annyit ad helyette.

Hogy hazament a szegény ember és a katona a templomból, azt találja mondani a vitéz ur a szegény embernek:

- Hallod-e te szegény ember, egyet mondok, kettő lesz belőle: voltál-e ma a templomban?
- Voltam katonauram, voltam.
- Hát tudod-e mit kukorikult az a lelki kakas?
- Hogy adjunk a szegénynek azt, a mit, mert az Isten ezer annyit ad helyette.
- No ládd, ugy-e van neked egy csonka riska tehened?
- Van katonauram, van.
- Hát csak azt akarom mondani, hogy vágasd te le azt a vaszka, riska tehenet, és méresd ki a szegényeknek, mert az Isten, mint a pap mondá, ezer annyit ad helyette.
- Jó lesz biz az, vitéz uram.

És a szegény ember riska tehenét, csakugyan levágták és kimérték a falu szegényeinek.

Itt lelkem teremtette mi történik a dologból, mi nem, másnap estve tehéneresztéskor, hogy hogy nem, a pap tíz tehene, tán a vér szagára, mind a szegény ember udvarára jött be.

- No szegény ember, mondja a katona, nem hijába papolt az a pap, mert ládd egy helyett tíz tehen jött be az udvarodra: azért fogd szarvon mind a tizet s kösd be az óladba; mert ezt neked az isten adta.

A szegény ember azonképen cselekedett, a hogy a katona mondta; mind a tíz tehenet bekötötte a maga óljába; de egy kevés idő múlva nagy haraggal átjön a pap s kérdi, hogy merészelte bekötni az ő tíz darab jószágát?

De a pap is más malomba örletett, meg a szegény ember is; mert ez mindig csak ezt a nótát fujta: „hogy ezt neki az isten adta.”

A pap, hogyim semmire se tudott menni a szegény emberrel, azt találja mondani:

- No szegény ember, azé legyen a tíz tehen, a ki hamarább köszön egymásnak jó reggelt.

És ezt a katona ugy félfülről mind jól hallotta, s hogy eltávozott a pap, azt mondja a szegény embernek:

- No szegény ember cseréljünk ruhát, te add ide nekem a tiédet, én meg odadom az enyémet.

Ugyis lett. A szegény emberrel ruhát cserélt a katona, ki még az nap estve, hogy besötétedett, belopódzott a pap házába s elbujt a kályhalyukba.

A pap, közbe légyen mondva, a gazdasszonyát szerette. Ezért ugy három óra tájban zörget a szakácsné ajtaján, kérdevén:

- Hogy híják ezt a várost?

- Róma, felelt a gazdasszony.

- No ha Róma, én meg a pápa vagyok: azért ereszs be szivem szép szerelme.

És a gazdasszony beeresztette a papot. Ez a huszárnak még a soknál is több volt, nem szólt semmit, hanem szép csendesén kibujt a kályhalyukból s hazament a szállására.

A katona aztán a szegény embert a szomszédba küldte s megtanította, hogy ott mit mondjon.

A szegény ember át is ment s köszön a tiszteletes urnak:

- Jó reggelt tiszteletes uram!

- Fogadj isten szegény ember! Hát már fölkel, én ép most akartam átmenni kendhez.

- Haj, én megelőztem a tiszteletes urat s hamarább fölkeltem, mert már akkor is itt voltam, mikor a pápát Rómába eresztették.

- Jaj, csak hallgasson kend, szólt a pap, s inkább legyen a kendé tíz darab tehenem.

Igy nyerte meg a fogadást az egyszerű szegény ember.

A HÁROM KIRÁLYKISASSZONY.

Volt egyszer a világon egy király s ennek három szép leánya. Minthogy a király már vén ember volt, megunta a királykodást: ezért férjhez akarta adni a leányait, hogy majd kinek-kinek kiadja a maga jussát; elosztja a királyságot három leánya közt.

De mielőtt ezt tette volna, meg akarta tudni, hogy melyik leánya szereti legjobban, mert majd ennek adja a legszebb országot: ezért a leányait maga elé hívatta s kérdi a legnagyobbiktól:

- No kedves leányom, hogy szeretsz te engem?
- Én atyám úgy szeretlek, mint a galamb a tisztabuzát!
- Jól van édes leányom, okosan feleltél. Hát te, hogy szeretsz engem? kérdi a középsőtől.
- Én atyám úgy szeretlek, mint a nyári szellőt.
- Jól van leányom, te is okosan feleltél. Hát te kis leányom, hogy szeretsz engem? kérdi a legkisebbtől.
- Én atyám úgy szeretlek mint az emberek a sót.

A legkisebbik leánya feleletén szörnyűképpen megharagudott a király, azt mindenéből kitagadta, hogy ő neki nem leánya, hogy ő nem nemzette a világra; de még ez nem volt elég, hanem sarkig érő hosszú haját a kezére tekerte, tizenkét szoba földén végig hurczolta, és a legutolsó szoba garádicsáról mint valami kutyát, lerugdosta, hogy ő vele többé nem lakik egy fedél alatt, hanem menjen a pokolba, annak is a fenekére.

A szegény királykisasszony sírva-ríva, mint isten árva madara, elzülött, elvadult és egy nagy vadon erdőben húzta meg magát, hol egy nagy odvas fára akadt, melybe bele bujván, ez volt neki a királyi rezidenczia! Majd szedett egy vagy két kötény száraz harasztot, melyből ágyat csinált magának, s ez volt neki a fölvetett selyemágy. S ha megéhezett, keresett magának az erdőben holmi vadalmát, vadkörtét, galagonyát, csipkét, kökényt, s ezek valának a királyi ételek s mégse halt meg éhen. Ha pedig megszomjazott, keresett magának valami friss forrást, ivott belőle s ez volt neki a királyi ital s mégse halt meg szomjan.

Igy élt évről évre ebben a rengeteg nagy vadon erdőben.

De uramfia, mi történik a dologból, mi nem, nem egyéb a nagy semminél, egyszer a szomszéd királyfi ott vadászgatott abban a rengeteg nagy vadon erdőben, hát messziről látja, hogy nagy odvas fába valaki beszaladt.

Odamegyen a királyfi az odvas fához s bekiált a lyukon.

- Hej, ki van itt?

Semmi válasz.

- Hej, ki van itt? Ember vagy-e, ördög vagy-e? Ha ember vagy, jöjj ki; ha ördög vagy vigyen a fene!

Semmi válasz.

- Még egyszer kérdem: ki van itt; ember vagy-e, ördög vagy-e? Ha ember vagy, jöjj ki; ha ördög vagy, vigyen a fene; mert mindjárt belövök a lyukon!

Mit volt mit tenni a királykisasszonynak, kibújt az odúból nagy rongyosan; mert a mi ruhácskája volt, biz az már háromszor is leszakadhatott róla, meg aztán se tűje, se czérnája, hogyha elszakadt is valami, megvarrhatta volna.

Itt a királyfinak annyira megtetszett a szép leány, hogy hazavitte s feleségül vette.

S mikor a mézes-mákos hetek elmultak, kérdőre vonta a feleségét, hogy vallja ki, hogy mi annak az oka, hogy az apja oly szörnyen nagyon kegyetlenül bánt vele?

- Mi tűrés tagadás kedves férjem, biz annak nincs egyéb oka, mint egyszer az atyánk arra a fura gondolatra jött, hogy sorra kérdezzon bennünket, ki, hogy szereti őt. A legöregebbik néném ezt mondta: „Én atyám úgy szeretlek, mint a galamb a tisztabuzát.” - A középső testvérem meg ezt mondta: „Én atyám úgy szeretlek, mint a nyári szellőt.” Végre én tőlem is megkérdezte, hogy szeretem őt s én azt találtam mondani: „Én atyám úgy szeretlek, mint a sót.” - Ezért a feleletemért szörnyűképen megharagudott királyi atyám, mindenéből kitagadott, megvetett, hogy én nem vagyok leánya, hogy ő nem nemzett a világra; de még mindez nem volt elég, hanem a hajamat a kezére tekerte, 12 szoba során végig hurczolt, majd a legutolsó garádicsáról, mint valami kutyát, lerugdosott. Én aztán az erdőben húztam meg magamat s mindaddig ott voltam, míg csak te kedves férjem meg nem szabadítottál e kinos élettől.

- Igaz-e ez édes feleségem? kérdé a király.

- Nincs különben.

- No, ugy nekem egy gondolatom támadt: majd én meghivom királyi atyádat ebédre, külön főzetek neki, lesz papos ebéd, hanem ételt-italt só nélkül rakatok elébe.

Ugyis lett. - A vén királyt a szomszéd király, már mint a veje, meghívta ebédre. Az el is jött s fogadják nagy tisztességgel mint ahogy egy királyt illik, bevezetik a fehér szobába s mindjárt az első székbe ültették.

Itt eljön a dél, el az ebéd ideje. A vén királynak külön teritenek külön szobába s mikor az asztalon volt a leves, mondják, hogy tessék ebédelni, tessék az asztalhoz ülni. Az le is ült s a szájába vesz egy kanál levest, de se íze, se sava, csak kifordult a szájából. De a vén király nem szólt semmit, gondolta magában, hogyha a levesből nem eszik is, majd eszik a másik ételből; de biz ebbeli gondolatja sem lett idős, mert a másik tál ételben sem volt egy szikra só sem. A vén király ebből sem evett. Felhozzák a harmadik tál ételt is, ebben sincs egy szikra só sem. A király már bosszankodni kezdett s hogyim éhes volt, a kenyerezéshez akart látni; de a mint a szájába tett egy falatot, csak kifordult belőle; mert ez is sótan volt.

S ekkor a vén király megharagszik, hogy ő belőle vén léttére csúfot akarnak üzni; mert sótan étellel traktálják s nagy mérgesen bemegyén a királyhoz s mondja:

- Öcsém! nem tudom a dolgot mire vélni, mert vagy a szakácsod evett bolond gombát vagy én, de minden ételed olyan ízetlen és olyan sótan, hogy csak kifordul a számból s nem nyelhetem le a világért sem.

- Megengedjen fölséged, de mink azt hallottuk, hogy fölséged nem szereti a sót: ezért külön főzettem a számára só nélkül.

- Már, hogy a patvarban ne szeretném! ki hallott ilyen bolondot!

- Hát igazán szereti fölséged? hisz én azt hallottam, hogy a legkisebbik leányát, azért, mivel erre a kérdésére: „Hogy szeretsz kedves leányom?” így válaszolt: „Én atyám úgy szeretlek, mint a sót” - elűzte, elkergette fölséged az atyai háztól?!

- Akkor cselekedtem a legbolondabbúl, de most szánom-bánom bűnömet s tán a felekirályságomat is odadnám annak, a ki még egyszer vissza tudná adni a leányomat!

Ekkor az ifjú király karon fogva bevezette a vén király leányát, már mint a feleségét s volt bezzeg öröm meg öröm s olyan vigságot csaptak, hogy egy kis lakzival ért fel; de már ebben nem só nélkül, hanem sóval főzték az ételeket. A vén király aztán legkisebbik leányát ismét a kegyelmébe fogadta, s hogy a hibáját némileg jóvá tegye, ennek adta birodalma legszebb országát.

A CZIGÁNY ÉS AZ OBSITOS.

Volt egyszer a világon egy vén cigány, ki befogván a félszemű szürkét, kiment az erdőre fáért.

Hogy kiért a cigány az erdőre, felmászott egy nagy fára s maga alatt kezdte a fát vágni.

Arra megyen egy obsitos, hát látja, hogy a cigány mint vágja maga alatt a fát.

- Leesel, more!

- Nem én.

- No vigyázz magadra, leesel!

De a cigány rá se hederített az obsitosra, hanem tovább vágta maga alatt a fát.

Csak vágja, csak vágja, egyszer puff, letörik az ág s a more lepottyant.

- Ugy-e megmondtam, hogy leesel, szólt hozzá az obsitos!

- Ha már azt is megtudta jósolni, nem mondaná meg a vitéz ur, hogy meddig élek én?

- Csak addig more, míg a szürke hármát nem botlik.

No jól van, ez abba' maradt. - Az obsitos tovább folytatta a maga utját, a cigány pedig meg-rakván a fakószekeret, hazafelé hajtott.

Csak mén, csak mendegél, egyszer a szürke valami kopacsban egyet botlott.

- No még, szólt a cigány, két botlás az életem s azzal tovább ment.

Csak mén, csak mendegél, egyszer a szürke egy kapaszkodón újra egyet botlott.

- No még egy botlás az életem, szólt a cigány, s azzal tovább ment.

Csak mén, csak mendegél, egyszer a szürke harmadszor is megbotlott egy hidon.

- No degleha, végem van, meghaltam, szólt a cigány s elvetette magát a hidon. A szürke aztán szép csendesen magától is hazament.

A cigány ott feküdt az útmentében egész délutáni négy óráig, kezét lábát elvetette, hogy ő már így meghalt, úgy meghalt. Már megis éhezett, de nem mert megmozdulni, hanem várta, hogy mikor viszi el az ördög.

Egyszer, a mint ott elvetette magát, egy halottat hoztak át a hidon.

- Hát ez a cigány mit fekszik itt az útban? szólt egy a többi közül, s a cigány talpára jól huzott a nála levő bottal.

Bezzeg felugrott a cigány s egyszerre talpon volt.

- Kérem szépen, minek bántanak engem, mikor meghaltam.

- Hát mi ujság van a másvilágon? kérdé egy a többi közül.

- Nagy szükség, nagy éhség van ott, már én is megéheztem: azért, visznek-e annak a halottnak enni?

A cigányt a halottas nép előfogta s jól helybe' hagyta, hogy máskor tanulja meg mi az emberség.

- Hát mit kellett volna mondanom, kérdé a cigány?

- Az isten nyugtassa meg.

A cigány aztán jól megverten tovább vándorzogott, hát látja, hogy két kutya hogy viaskodik egymással.

- Az isten nyugtassa meg! szólt a cigány.

- Hej, te bolond, nem úgy kellett volna azt mondani.

- Hát hogy?

- Az isten válasza el.

S ezzel a cigányt újra elővették s jól helybe' hagyták, ki aztán mint az agyonvert, tovább lézengett.

Csak mén, csak mendegél, egyszer újra lakodalmas néppel találkozott össze.

- Az isten válasza el; az isten válasza el! köszönt a cigány.

A lakodalmas népnek sem kell több, kézre kapják a cigányt s úgy elverték, mint a két fenekű dobot.

A VÁNDORLÓ HERCZEG.

Volt egyszer egy fiatal, 24 éves, gyöngyadta herczeg, ki oly gyönyörves volt, hogyha valamely vászoncselédféle meglátta, az iránta tüstént szerelemre gerjedt, tüstént kilelte a szerelem-hideg s mondogatta magában: „adta fia, be szép herczeg! be szeretnék a magvából!” Akár mondta, akár nem, elég az hozzá, hogy a herczeg senkit, de senkitsem szeretett.

Nem szeretett pedig azért, mert e herczegnek az a különös tulajdonsága volt, hogy igen szeretett vándorolni: ezért vándorló herczegnek nevezték. Azért vándorolt pedig, hogy édes testvérét, kit még piczike korában a boszorkányok raboltak el, fölkeresse.

Itt lelkem teremtetten! a vándorló herczeg már hatszor akasztotta a nyakába a világot, és most hetedikszor indult el. Vele volt az inasa is, ki őt mint a kutya a gazdáját, soha el nem hagyta, hanem mindig a nyomába hágott.

Fel is út, le is út, most merre menjenek? de mivel a víz is lefelé folyik, ők is azért lefelé vették utjokat.

Csak mennek, csak mendegélnek egyszer beténferedtek egy nagy vadon erdőbe, még pedig olyanba, a hol se eget, se földet nem láttak.

E nagy vadon erdő kellőközepén állott a világ óriásfája, melynek a legkisebb ága is olyan vastag volt mint a mestergerenda, mint a czombom, a legkisebb levele pedig akkora, hogy egy lovas huszárnak is elég lett volna köpönyegül. E világ óriásfájának a magassága olyan volt, hogy az eget támasztotta, kerülete pedig akkora, hogyha azt valaki meg akarta volna mérni, a legjobb futó paripán, három napig nyargalhatott volna, még sem kerülhette volna meg; de lógtak is róla akkora tojások mint egy ház, melyekre kívülről fekete betűkkel ez volt írva: „a ki e tojásba be akar menni, annak kell hogy legyen 24 regement katonája.”

A vándorló herczegnek pedig ép ennyi katonája volt, ki hogy elolvasta az írást, rögtön belefűjt a kürtjébe, mely ugy az oldalán függött. Ő ezt a kürtöt az apjától kapta, az apja a nagyapjától, a nagyapja a szépapjától, a szépapja pedig a dédapjától. Mondom, hogy belefűjt a kürtbe, a 24 regement katona egyszerre mint a parancsolat megállott a vándorló herczeg előtt, kérdezvén tőle:

- Mit parancsolsz, kedves gazdánk?

- Azt parancsolom, szólta a herczeg, azt parancsolom: ez oriasztójason tüstént vágjatok akkora lékot,² hogy egy ember könnyen beférhessen rajta!

A 24 regement katona azonnal hozzálátott a tojásvár bevételehez, de mégsem vették be; mert a hogy egy katona belevágta a tojásba a kardját, az azon szempillantásban szörnyethalt. Így már a 24 regement katonából itt-ott lézengett egy; alig maradtak életben vagy 100-an, és ráadásul a tojásoson még most sincs lék vágva!

Megharagszik a vándorló herczeg, kirántja a kardját, neki a tojásnak s hozzávág vagy ezer ember erejével. Itt lelkem teremtetten! a tojásoson akkora lékot vágott, hogy egy ember könnyen beférhetett rajta. A herczegnek sem kell több, kapja a lelkét, be a tojásba. Csak uszik, csak uszik a tojásfehérében, egyszer a szíkjához ér, hol is a kellőközepében egy aranylevelet talált. Az volt pedig az aranylevélre írva:

E levélke bírójára
Sose jön el végórāja.

² Lék: tájszó = lyuk.

A herczeg aztán az aranylevelet zsebre tette s kiuszott a tojásból. De uramfia! mikor a tojásszíkja a verőfényen megszáradt rajta, csak akkor vette észre, hogy a teste annyira megerősödött, mintha tetőtől-talpig aranypánczéllal lett volna bevonva és a haja aranyhajjá változott, az arcza pedig oly naptündöklésű lett, mintha a homlokán csillag ragyogott volna.

A királyfi aztán fölszedte a sátorfáját, s ment mendegélt tovább az ő száz vitézével, kik a 24 regement katonából még életben maradtak.

Csak megyen, csak mendegél, egyszer elértek a Mágneshegyhez, mely őket már vagy egy mérföldhöz magához szíta.

No most mi tevők legyenek; hova tudjon a lelkek lenni; hogy szabaduljanak meg a Mágneshegytől? Mert itt csak nem maradhattak, mivel egy falat elemózsia nem sok, de még annyit sem találtak, a Mágneshegy körül. Ha csak azt a mágneskövet meg nem eszik, melyek mint valami virágok ott nyíltak a Mágneshegyen. Azokat pedig csak nem ehették meg; mert nem adott az isten nekik vasfogat és olyan gyomrot, mely a mágneskövet is megemészsze! Pedig enni csak kellett. Azért minden áron szabadulni akartak, de reménység nélkül; mert akárhányszor megpróbálták, mindannyiszor dugába dőlt. Ezer felé próbálták a szabadulást, ezer irányba távoztak el, de őket a Mágneshegy mindig visszaszíta magához. Átlátták végre, hogy innen nincs szabadulás. Azért azt mondták: add meg magad Oláh Geczi!

Csak megvoltak ők addig, míg az elemózsiában tartott; de hogy ez is elfogyott, csak aztán következett még be a hadd el, hadd!

Hogy az elemózsia elfogyott, a lovakra került a sor. Hogy a lovuk is elfogyott, a katonákra. Sorsot huztak. A ki feketét talált kihuzni, az szíven szurta magát, aztán megsütötték és megették. De az ember-hús sem tartott örökké, az is elfogyott; ugyannyira, hogy nem maradtak életben többen csak hárman: a vándorló herczeg, meg az inasa és a vándorló herczeg legkedvesebb almás pejszörű, harmadfű paripája.

- Felséges herczeg! megszólal az inas, mondanék én valamit, csak valami bántódásom ne lenne?!

- Oh jó Jancsi, mert így hívták az inast, már hogy lenne!

- Hát csak azt akarom mondani, kezdé beszédét az inas, hát csak azt akarom mondani: hogyha én éhenholt leszek is, az nem nagy kár; mert már úgy is vén vagyok s még az ördögnek sem kellenék, mert még az sem tudná hasznomat venni. De ily gyöngyadta ékes hajtásért már mint felséged, la! biz isten vétek volna. Azért e szóm és mondásom: ezt a legkedvesebb, almás pejszörű, harmadfű csikót leszúrom s aztán a kantusát lerántom. Azért rántom le pedig, hogy abba a felséges herczeget bele varrom. Azért varrom bele pedig, mert minden istenadta nap egy saskeselyű szokott ide járni, mely az éhenholtakat viszi el. Majd az az irdatlan madár a lóbórt is felkapja s elviszi magával a fiainak. Így aztán felséged megszabadulhat a bizonyos haláltól. Én velem, mint már mondtam, ne gondoljon felséged semmit; mer már úgy is vén vagyok, mert már megettem kenyeremnek savát-borsát; mert én már úgyis inkább a terítőre, inkább a koporsóba, inkább a földgyomrába illem, mint az életnek kertébe... Egy kóróval akar több akár kevesebb!...

Ugyis lett. - Az inas a legkedvesebb, almás pejszörű harmadfű paripát szügyön szurta, s a kantusát izibe lerántotta, melybe aztán a herczegfit bele varrta; de elébb keserves könnyhullatások és sűrű zokogások között elváltak egymástól; hullt mindkettőjük könye, mint a záporosó.

Itt jön az irdatlan nagy saskeselyű, mely akkora volt mint valami gályavitorla; csak az egyik szárnya is nagyobb volt, mint egy kétfelé nyíló kapu, hát még a másik! Mondom, hogy a Mágneshegyhez ért az irdatlan saskeselyű, meglátja a lóbórt a hegy-oldalban heverni. Ennek

sem kell több, mint az áradat, mint a felhőszakadás lecsapott rája, belevágja a körmét, felkapja a levegőbe oly könnyen, mintha csak egy szalmaszálat vinne. Viszi, viszi sebes repüléssel, mint a kilőtt nyíl, egyenesen a fészkebe, mely egy irdatlan magas kőszál tetején volt, hol is a fészke szélére letevé, a fíjainak ott hagyta. Maga pedig újra elrepült. A fióksaskeselyűk aztán neki estek a lóbőrnek, melyet a körmeikkel és a szájukkal erős kegyetlenül vagdalni kezdtek.

Jaj neked vándorló herczeg! mert ha ezer lelked volna is, mégis mindegyiket kioltanák azok az irdatlan fióksaskeselyűk! De mégsem oltották ki! Nem oltották ki pedig azért; mert hogyim egy haragos sötétzöld felhő közeledett, melynek a tömlőjéből kénköves tüzes eső hullt alá, mely mindent mint az égető tűz, összeperzselt; mondom, hogy kénköves tüzes eső esett, a vándorló herczeg a kardjával ép ekkor hasította fel a lóbőrt, kibujt belőle, melylyel aztán a fióksaskeselyűket, mint valami lepedővel, betakarta. Csakis így menekedtek meg a fióksaskeselyűk a kénköves tüzes esőtől, a bizonyos haláltól.

Itt a vén saskeselyű hazarepül, a fiaitól pedig megértvén a dolgot, hogy a vándorló herczeg mint mentette meg őket a bizonyos haláltól, azt nem bántotta; de nem csak hogy izzé-porrá nem tépte, hanem őt az egyik fülébe, mint valami hintóba, beültette, levitte az irdatlan kőszálról s aztán szép csendesen letette egy nagy vadon erdőben.

A vándorló herczeg aztán megyen, mendegél ebben a nagy vadon erdőben, egyszer valami lárma ütötte meg a füle dobját. Hogy a vándorló herczeg a lárma felé tartott, hát látja, hogy egy oroszán és egy sárkány életre-halálra egymással viaskodnak, de egyik sem birt a másikon erőt venni, egyik sem bírta a másikat legyőzni.

Hogy a sárkánykigyó meglátta a vándorló herczeget, azt mondja neki:

- Hallod-e te vándorló herczeg! ha te ezt az oroszánt le segíted győzni: bőrét-húsát neked adom.

- Hallod-e te vándorló herczeg! szólt most az oroszán, ha te ezt a sárkánykigyót le segíted győzni: bőrét-húsát neked adom s ráadásul világszép éltében szolgád leszek.

Most a vándorló herczeg mit tegyen; melyiknek legyen a segítségére? de mégis inkább az oroszánnak segített. Ketten aztán csakhamar legyőzték a sárkánykigyót s megölték. Tizenkét feje volt a sárkánynak, s mindegyikben egy-egy aranyfog, melyeket aztán a vándorló herczeg egyenkint szépen kiszedvén, azokat tarisznnyára rakta.

A vándorló herczeg és az oroszán aztán mentek, mendegéltek a nagy vadon erdőben, s ha megéheztek is, az oroszán azonnal fogott valami vadat, melynek a kantusát aztán ízibe lerántották, tüzet raktak, megsütötték és megették.

A vándorló herczeg aztán akárhová ment, az oroszán sose maradt el tőle, hanem mindenütt a nyomába hágott. Pedig a vándorló herczeg szeretett volna tőle szabadulni, mert félt is tőle, meg nem is.

A vándorló herczeg ezért mindig azon törte a fejét, hogy mint szabadulhasson tőle. Egyszer a mint így tűnődött volna magában, kiértek a nagy vadon erdőből és a Forró-tenger partjához jutottak. Mondom, hogy a Forró-tenger partjához értek, a vándorló herczegnek az a gondolatja támadt: az oroszánt elküldi vadászni, s míg az odajár, ő addig vesszőből fon magának egy dereglyét, - mikor aztán ezzel készen lesz, azt a Forró-tengerbe taszítja, ráül és a szegény oroszánt ott hagyja a faképnél. Hisz utána csak nem mén, mert hisz a Forró-tenger vize oly meleg, hogyha valami apró jószágot bele mártottak volna, annak a tolla azonnal lepállott volna, ugyannyira, hogy koppasztani is lehetett volna!?

Mondom, hogy a vándorló herczegnek ez a gondolatja támadt; az oroszánt elküldte vadászni, maga pedig kihuzván jó kardját, mely ugy az oldalán függött, vele vesszőket vágott s azokból aztán dereglyét font. S mikor készen volt a dereglyével, azt a tengerbe taszította s ott hagyta a szegény oroszánt a faképnél, mint Sz. Pál az oláhokat.

Mikor az oroszán a vadászatból megérkezett, hát látja, hogy a gazdája a Forró-tengerben evez, még pedig ennek is csaknem a kellőközepén.

Az oroszánnak se kell több, bele, egyenesen a Forró-tengerbe; gondolt is az vele, hogy szép bundája mind lepállik, de nemcsak hogy lepállik, hanem meg is főhet benne.

Csak úszik az oroszán a Forró-tengerben, csak úszik, egyszer mégis utolérte a dereglyét. Hogy utolérte, a körmeit a dereglyébe vágta s ugy szűkölt, ugy kérte az urát, hogy szánja meg, vegye fel a dereglyébe. De biz az nem szánta meg; mert mindenáron szabadulni akarván tőle, elővette a lapátot s azzal agyba-főbe verte az oroszánt. De az még akkor sem tágitott, hanem mindegyre szűkölt, mindegyre sírt, kérte az urát, hogy állítsa meg a dereglyét, hogy ugorjon bele. A vándorló herczeg ennyi hűség láttára, megszánta az oroszánt, megállította a dereglyét, melybe aztán föl is vette. Szegénykének a bundája addig, a meddig a Forró-tengerben volt, mind lepállott; de gondolt is az vele, csakhogy az uránál lehetett.

Csak eveznek aztán, csak eveznek, egyszer a vándorló herczeg fülét valami énekhang ütötte meg, mely oly gyönyörves volt, hogy ki se tudom mondani.

Ugyan mi lehet az, ugyan mi lehet az, tanakodik magában a vándorló herczeg, az vagy angyaloké, vagy tengeri kisasszonyoké, de szó a mi szó, csakugyan szép?! Már csak megnézem, ha addig élek is!

Hogy az énekhang felé közelebb-közelebb eveztek, egyszer egy sziget merült fel előttük. E sziget volt pedig a fehér lelkek, a jó lelkek hazája, hol azok nagy tisztességben élnek. Élnék pedig a vitézség pálmájával, a szerelem édességével, a hir dicsőségével nagy tisztességben és mindenféle földi jók nagy bőségében, hogy a ki odajuthat, ott igazán a boldogság házában lakozik. Oda juthat pedig az, ki világszép életében a hét halálos bűnben nem vétkezett, kinek a lelke oly fehér és tiszta mint a ma-esett hó és mint a petyolat, mint maga az ártatlanság.

Mondom, hogy a vándorló herczeg meglátta a szigetet, neki sem kellett több, hanem a dereglyét a felé kormányozta, melyhez oda érvén, kiszállott a partjára. De, hogyim fáradt volt, lefeküdt egy czedrusfa, alá, de elébb szakított a fáról egy levelet, melylyel mint valami selyemlepedővel betakaróztatva, az Igazak éneke aranszárnyakon, elhozta az álmot, szempillái pedig oly nehezek lettek mint egy-egy malomkő, s elnyomta a buzgóság: szép csendesén mint a tej elaludt. A vándorló herczeget reggelre kelve ismét a Jó-lelkek éneke ébresztette föl.

Hogy fölébredt a vándorló herczeg, elindult a sziget belsejébe.

Legelőször a rézerdőbe ért, hol rézszínű madárcák vidámitották a tájat. Ezek a kis madarak oly szelidek voltak, mint a kezes bárány, mint a galamb, melyet mindig marokból etettek és szájból itattak.

Innen az ezüsterdőbe ért, hol hófehér madárcák danolgattak szebbnél szebb nótákat.

Innen az aranyerdőbe jutott, hol aransárga madárcák danolgattak szebbnél szebb nótákat. Az aranyfák, aranyakkot termettek, melyeket hófehér őzek és szarvasok evegettek.

Az aranyerdőből a selyemrétre jutott. Itt a vándorló herczeg ízibe lerugta a lábáról a saruját s ugy ment a selyemfüvön meztláb. A selyemfüvet aranykaszával ép akkor vágta, aranyvillával forgatta és aranygereblyével gyűjtötték. A vándorló herczeg a kaszásoktól vizet kért, mert igen igen szomjas volt, s azok adtak neki; megitták a téjméz folyóból.

A selyemrétről a virágerdőbe jutott, hol aranyméhek virágtökékről szüretelték a szinméz s kéretlenül édesítették az Igazak ajkait. A vándorló' herczeg ajakára is rászállt egy kis aranyos méh, s kéretlenül megédesítette az ajakát.

A virágokat hófehér patyolatba öltözött leányok tépték s koszorut fontak belőle, melyeket az Igazak homlokára tettek.

A virágerdő kellőközepén állott az Igazak királyának a palotája szivárvány bolthajtásra, melyen annyi ablak volt, a hány nap van egy esztendőben.

Hogy ideért a vándorló herczeg, az Igazak elébe jöttek s oly szívesen fogadtak, imhogy a tenyerükre nem tették a lelküket. De mielőtt királyuk elébe vezették volna a vándorló herczeget, elébb balzsam fürdőben megfürdötték, az aranytörlővel megtörölték, aranyhaját szépen kifodorították s mindegyik szálla egy-egy igaz gyöngyöt húztak.

Mikor ezekkel mind készen voltak, ráadták a sarkig érő biboros bársonyos köntöst, s csak is így vezették a király elé.

A jó lelkek királya a vándorló herczeget három rózsabimbóval ajándékozta meg. Az egyik sárga, a másik fehér, a harmadik pedig piros volt; mely rózsabimbóknak olyan tulajdonságuk volt, hogyha az ember valamelyiket megszagolta, az tüstént kinyílt s kihullt belőle olyan ruha, melyen, egy öltés nem sok, de még annyi sem látszott. Az öltözet-ruha színe pedig mindig olyan volt, a milyen színű volt a rózsza: így a sárga rózsából tiszta aranyruha, a pirosból biborköntös, a fehérből pedig tiszta patyolat ezüstruha hullt ki.

A jó lelkek királynéja pedig adott a vándorló herczegnek olyan ezüsfuvolát, hogy annak hallatára, még ha a teritőn feküdnél is, mégis tánczra kerekednél.

A herczeg, a mint dukál, szépen megköszönte az adott ajándékokat, s aztán nagy hálálgatások, szerencse-kíváratok és keserves könyhullatások között tovább vándorolt.

Csak vándorol, csak vándorol, hetednapra végre a Forró-tenger tulsó partjára ért, hol is a tengerparton az útfélen előtalált egy olyan tesznye, vedlett, ringyes-rongyos, foltos csikót, melyet még a farkas is ott hagyta volna, a hol találta. Hogy a vándorló herczeg a rosz csikóhoz ért, ki akarta kerülni, de az, világ csodájára megszólalt ilyeténképen:

- Adjon isten jó napot, vándorló herczeg!

- Fogadj isten, tesznye csikó!

- Ne kerülj ki vándorló herczeg, inkább segíts lábra állni.

A vándorló herczeg, bár sietős volt az útja, odament a tesznye csikóhoz s farkánál fogva fölemelte.

- No vándorló herczeg, ha fölsegítettél kelni, szólt a tesznye csikó, amott van a selyemrét, húzz el oda és etess is meg.

A vándorló herczeg ezeket is megcselekedte; mert a foltos csikót kötőféknél fogva, mint a kutya a d..... elvonczolta a selyemrétre s ott jöltartotta, megetette.

- No vándorló herczeg, szólt a foltos csikó, ha fölsegítettél kelni, és ha megetettél, most már itass is meg!... amott van a szivárványforrás, húzz el engem oda.

A vándorló herczegnek mit volt mit tenni, megfogta a rosz csikót üstökénél fogva, s huzta maga után mint a kutya a d..... mindaddig, míg a szivárványforráshoz nem értek, hol is aztán a rosz csikót megittatta a vizből.

Itt lelkem teremtettem! alig ivott a rossz csikó a szivárványforrásból, megrázkodott s olyan seregélyszőrű tátosparipa lett belőle, hogycsak párját kellett volna találni, de még ha kerestek volna is, mégsem találtak volna.

- No kedves gazdám, szólt a tátosparipa, ha te eddig engem vonczoltál, majd viszlek én eztán, csak ülj fel a hátamra s hogy menjek veled: ugy-e mint a gondolat, ugy-e mint a forgószelel, vagy a hogy a madár repül?

- Csakúgy édes lovam, felelt a vándorló herczeg, hogy se én bennem, se te benned hiba ne essék!

A vándorló herczeg aztán felült jó tátoslova hátára, s mentek mendegéltek hetedhét ország ellen, egyszer elértek abba a városba, hol a világszép királykisasszony lakott, ki oly kimondhatlan gyönyörves volt, hogy még a fényes nap is megállott a nézésére. Ez az ékes hajadon egy virágos kert kellőközepén diszlő, kakaslábon forgó, bádogtetejű várban lakott.

De a vándorló herczeg nem szállt be mindjárt a kakaslábon forgó várba, hanem a falu végén egy özvegy asszonyhoz.

De itt se volt lelkének sokáig maradása, mert szerette volna már látni a világszép királykisasszony ékes személyét; mert a kíváncsiság egyre fúrta az oldalát. Ezért, ugy alkonyat után, magához vevén a szépszólású varázsfurulyát, belopózkodott a virágos kertbe, innen pedig az ablak alá sonfordált. A világszép királykisasszony ép ekkor tekintett ki az ablakán s meglátta az ékes ábrázatu, delitermetű herczeget, kit aztán tüstént kilelt a szerelem hidege; de biz a mi vándorló herczegünk sem volt különbül, mert őt is annyira bántotta és annyira gyötörte az erősnél erősebb szerelem, hogy még a foga is vaczogott belé. Aztán a vándorló herczeg nagy keservében, mit csinált mit nem, elővette a szépszólású varázsfurulyát s ugy kifujta rajta azt a mi szívet nyomta, hogy annak a ki hallotta, majd megrepedt a szíve miatta. Aztán a vándorló herczeg nagy búsan, mint a kinek az orra vére folyik, visszaballagott a falu végén lakó özvegy asszonyhoz s hogy hazaért, nem tett egyebet, ott voltam, a hol mondták, ugy láttam mint most, mint leült az asztalszögbe, fejét két karjára eresztve búslult, mint a ki a siralom-házban van.

Az özvegy asszony pedig azt gondolta, hogy éhes: ezért kihúzta az asztalfiókot, kivette belőle a csermolyás kenyeret, hozott a padlásról füstölt szalonnát, egy itcze bort is tett elé s kínálja erősen, hogy majd a tenyerére tette a lelkét, hogy egyék igyék; de a vándorló herczeg, egy falat kenyér és egy korty bor, nem sok, de még annyit sem evett és ivott, hanem egyre búslult, mint a kinek az orra vére folyik, mint a ki a siralomházban van.

De az özvegy asszony félszből-e vagy miből, szintén nem mert lefeküdni, hanem eloltván a fa közé csíptetett világot, tört-fáklyát gyújtott, aztán odaült a koczikba a tűzlócza mellé s várta, hogy mi lesz már vége annak a nagy búsulásnak; de biz a vén asszony nem győzte kibőjtölni a vándorló herczeget, mert az ott az asztalszögben álmatlanul virasztotta át a tengernyi éjszakát, csak hajnal felé fogta el valami álomféle, és ekkor is a világszép királykisasszonyról álmodozott.

Reggelre kelve, a vándorló herczeg elővette az Igazak királyától kapott sárga rózsabimbót s megszagolta azt háromszor, s ime! az első szaglásra elkezdett a rózsabimbó feselni, a másodikra egészen kinyílott, a harmadikra pedig kihullt belőle a csillaglátta sárga aranyruha.

A vándorló herczeg aztán a sárga aranyruhát magára öltötte, aranyhaját kieresztette, megmosta naptündöklésű homlokát, és ekkor oly szép volt mint az esthajnal-csillag, mely szüntelen a napot kíséri s valamint az illik az égre, ugy illett neki az a gyöngyadta sárga rózsa ruha; ugyanannyira, hogy a ki meglátta volna, biz nem hagyta volna egy tekintetre, hanem kétszer, háromszor is visszafordult volna; - eszem a lelkét, de hogy is ne! mikor az egész öltözet-ruha

ki nem látszott attól a százlevelű sárga aranyrózsától, csak látni kellett volna!... De hát még mikor felpattant jó tátoslovára s mint a kilőtt nyíl, a világszép királykisasszony bádogtetejű, kakaslábon forgó rezidenciájába bevágtatott, akkor kellett volna csak megnézni, akkor!!...

De el is felejttem mondani a szóbeszéd között, hogy a világszép királykisasszonyt úgy körülrajzolták az udvarló vitézek, mint a méhkirálynét a gavallérjai; de ő egyiket sem szerette, mert nem érkezett még el az övé. Azért a kérőknek, kik igen unszolták, hogy már válaszszon közülök, és mivel sehogysem tudott már tőlük menekülni, azt felelte: hogy gyűljenek össze a bádogtetejű, kakaslábon forgó vár kellős közepén, verekedjenek meg egymással és ő azé lesz, a ki a vitézség pálmáját elnyeri, kit senki sem bir legyőzni.

Itt lelkem teremtettem, már javában folyt a viadal, mikor a sárga rózsás aranyruhájú herczeg bevágtatott a rezidencia kapuján; de azt a herczeg láttára mindenki abba hagyta s elébe lovagoltak, gondolván magukban, egygyel ismét többen vagyunk. Maga pedig a világszép királykisasszony leült aranyos-üveges hintájába, melyet négy aranszőrű paripa vontatott s úgy ment a sárga rózsás ruhájú herczeg elé. Fogadják aztán nagy tisztességgel, ugyannyira, hogy még a helyét sem találják; dehogy nem találják! hisz maga a világszép királykisasszony kezdte leginkább pártját fogni; mert maga mellé ültette a cifra hintóba s úgy vitte be a rezidencia udvarára.

Hogy beértek a rezidencia udvarára, a hirneves vitézek újra a viadalhoz láttak, újra tülekedni kezdtek, hogy valjon melyikük nyeri el a vitézség pálmáját, hogy valjon ezzel együtt kié lesz a világszép királykisasszony?!

Csak tülekednek, csak viaskodnak, ugyannyira, hogy mind kidőlt már a nagy küzdésben, csupáncsak ketten maradtak: a sárga rózsás ruhájú vándorló herczeg, és egy ismeretlen vitéz, ki ékes személyéről ítélve, bizonyosan valami báró, gróf, vagy pedig épen herczegfi volt; mert a rózsás ruhájú herczegnek ép szakasztott mássa volt, mintha egy apjuk és egy anyjuk lett volna. Mondom, hogy csupáncsak ez a kettő állta még a sarat: ez a kettő tűzött össze, és sokáig mint két elzúlott bika, viaskodtak egymással, de egyik se bírta legyőzni a másikat, mert igen egyforma erejük volt. - De minthogy már igen nagyon ki voltak fáradva, meg aztán estve is lett: végre abban állapodtak meg, hogy a küzdést holnap újra folytatják.

Itt lelkem teremtettem, hogy vége volt a viadalnak, mindenki a fehér házba sietett a nagy traktára, csak a vándorló herczeg hiányzott, mert ez visszament a régi szállására, a falu végén lakó özvegy asszonyhoz; de itt se volt se testének, se lelkének maradása, hanem levetvén magáról az aranyruhát, bezárta a rózsaszekrénybe, - majd aztán kezébe vette a szépszólású ezüsfurulyát s elment a bádogtetejű, kakaslábon forgó vár ablaka alá, hol is oly szomorú nótákat fűjt, hogy még azoknak a nagy erős vitézeknek is, mint valami gyermeknek, könnybe lábadtak a szemei s mintha a világ legerősebb tornájából ettek volna, ugyancsak köszörülgették a torkukat. A világszép királykisasszony pedig három kendőt is telesírt s tüstént kiadta a parancsolatot, hogy erőnek erejével, szép szóval, kéréssel, fenyegetéssel, de okvetetlenül felhozzák az ő színe elé azt a furulyást, ki annyira megindította a szívét.

De a világszép királykisasszony szolgálai mikorrára leértek a virágos kertbe, már ekkor csak hült helyét találták a vándorló herczegnek; mert ez eleve - élvén a gyanúperrel - elhordta az irháját; nagy búsan, nagy leverten visszaballagott a falu végén lakó özvegy asszonyhoz. Otthon pedig nem tett egyebet, mint szó nélkül leült az asztalszögbe, fejét a két karjára nyugtatván, a nagy busulásnak adta magát. Az özvegy asszony újra azt gondolta, hogy tán éhes ez az ő vendége: azért kihúzván az asztalfiókot, kivette belőle a csermolyás kenyeret s elébe tette, de mellé még szalonnát és bort is hozott, hogy egyék-igyék; - de biz a mi vándorló herczegünk se nem evett, se nem ivott, hanem egyre búsuit, egyre szomorkodott s álmatlanul

virasztotta át a tengernyi éjszakát, csak reggel felé nyomta el valami álomféle és ekkor is a világszép királykisasszonyról álmodozott.

Reggelre kelve aztán a vándorló herczeg valami szín alatt az öreg asszonyt elküldte a háztól, maga pedig azalatt szépen elővette a fehérrózsát, melyet aztán háromszor meg is szagolt. Az első szaglásra magától kihasadt a rózsabimbó, a másodikra egészen kinyilott, a harmadikra pedig kihullt belőle az a drága patyolatfehér ezüstruha, melynek szem nem látta még mását!... A vándorló herczeg aztán magára öltötte az ezüstfehér rózsaruhát, aranyhaját kieresztette, naptündöklésű arcát megmosta s ekkor oly szép volt, mint az esthajnali, csillag, mely szüntelen a napot kíséri, s úgy illett neki az a gyöngyadta ezüstruha, mint az esthajnali csillag az égre. Hát még mikor felpattant jó tátoslovára s a világszép királykisasszony bádogtetejű, kakaslábon forgó várába bevágatott, - akkor kellett volna ám megnézni, akkor!!...

Már ekkor az udvaron készen várta az ismeretlen vitéz. - A többiek már bele se akartak szólni a dologba, mert úgy is tudták, hogy e két vitéz erejével egyik sem mérkőzhetik meg. - A két vitéz egész álló nap tülekedett, de egyik se birt a másikon erőt venni, mert igen egyforma erejűek voltak: azért végre azt határozták, hogy máma a tülekedést abba hagyják, de holnap élethalálra megviaskodnak.

Itt lelkem teremtettem, hogy vége volt a nagy tülekedésnek, mindenki a nagy traktára a fehér házba sietett, csak a fehér rózsás ruhájú herczeg nem; mert ez régi szállására, a falu végén lakó özvegy asszonyhoz tért vissza. De itt is csak addig volt maradása, míg a lovát bekötötte az ólba és a rózsaruhát levetette, aztán pedig magához vevén a szépszólású varázsfurulyát, a virágos kertbe levő bádogtetejű, kakaslábon forgó vár ablaka alá sietett, hol is olyan bús nótát fujt ki rajta, hogy a ki hallotta, biz megesett a szíve rajta. Maga pedig a világszép királykisasszony három kendőt is telesírt, oly sűrűn potyogtak a könnyei; végre parancsolatot adott ki, hogy azt, a ki az ablak alatt oly szomorú nótákat furulyál, tüstént hozzák a szeme elé. A szolgák szót is fogadtak s egymás hátán rohantak a kertbe, de már ekkor csak hült helyét találták a vándorló herczegnek; mert ez - élvén a gyanúperrel - eleve elhordta az irháját s visszament a falu végén lakó özvegy asszonyhoz; hol aztán szóltanul leült az asztalszögbe, fejét két karjára nyugosztván, búsult mint a kinek az orra vére folyik. Az özvegy asszony kínálja mindenféle jókkal, de se nem evett, se nem ivott, hanem egyre bánkódott; így az egész tengernyi éjszakát álmatlanul virasztotta át, csak hajnal felé nyomta el valami álomféle és ekkor is a világszép királykisasszonyról álmodozott.

Itt lelkem teremtettem, mi kerül a dologból, mi nem, ott voltam a hol mondták, úgy láttam mint most, reggelre kelve a vándorló herczeg az özvegy asszonyt valami szín alatt kiküldte a szobából, maga pedig elővette a piros rózsabimbót, melyet aztán megszagolván háromszor, íme! az első szaglásra felhasadt a rózsabimbó, a másodikra kinyilott, a harmadikra pedig kihullt belőle olyan biboros-bársonyos ruha, hogy annak párját sem azelőtt, sem azóta nem látott senkisé!...

A vándorló herczeg aztán a biboros-bársonyos rózsás ruhát magára öltötte, aranyhaját kieresztette, és naptündöklésű orcáját megmosta, ki ekkor oly szép volt mint az esthajnali csillag, mely szüntelen a napot kíséri, s úgy illett rá az a biboros-bársonyos köntös, mint az a csillag az égre!... Hát még mikor fölpattant jó tátoslovára s bevágatott a világszép királykisasszony bádogtetejű, kakaslábon forgó várába, akkor kellett volna ám megnézni.

Már ekkor az udvaron várta az ismeretlen vitéz. Összetűztek, összeverekedtek. Valjon kié lesz a győzelem? mert mindkettő hirneves vitéz volt, ki sárkányokkal és oroszánokkal viaskodott.

Csak tülekednek, csak tülekednek, egyszer az ismeretlen vitéz kebeléből kihull egy fekete zsinór, melynek a végén egy fél-gyűrű fityegett. Az ismeretlen vitéz, hogy a fél-gyűrűt senki

észre ne vegye, izibe el akarta dugni, de a vándorló herczeg mégis meglátta. Itt lelkem teremtettem! a mi biboros-bársonyos ruhájú vándorló herczegünk még a tülekedéssel is felhagyott s odalépett az ismeretlen vitéz elé s azt kérdi tőle, szót szólván:

- Vitéz herczeg! mert ékes termetedről mást nem is gondolhatok, mert annak kell lenned, mondom vitéz herczeg! ha meg nem sérteném személyedet, mondd meg csak nekem, hogy hol tettél szert arra a fél-gyűrűre?!

- Hogy hol vettem?... mivel oly híres levente vagy, neked csak megmondom: az anyám akasztotta a nyakamba, mikor még igen kicsike voltam.

- Mutasd vitéz herczeg, vajon összeillik-e ezzel a másik felével?

Itt lelkem teremtettem, összeteszük a két fél-gyűrűt s azok úgy össze illettek, mintha csak ma törték volna ketté!...

- No vitéz herczeg, szólt a biboros-bársonyos ruhájú vitéz, ugy te vagy nekem egyetlenegy, rég nem látott, édes kedves testvérem!

A két testvér aztán megölelte, megcsókolta egymást, s karon fogva mentek be a rezidenciába, hol a világszép királykisasszony alig tudott magához jőni a csudálkozás miatt, de hogysis ne! mert alig egy pár szempillantás előtt, még életre-halálra viaskodott e két vitéz, most pedig karon fogva jőnek elébe!...

A két herczegfi aztán odalépett a világszép királykisasszony elé, hogy most már ha tetszik, válaszszon közülök. De rég választott már ő, rég eljegyzette szíve a vándorló herczeget, azért ennek hajította oda az aranyalmát, ki azt szerencsésen megkapván, az övé lett a világszép királykisasszony, ki harmadnapra fel is tette a fejére a búfedele³. Már sok számos esztendeig uralkodott a vándorló herczeg az ő kedves feleségével, mikor egyszer koczogtatnak az ajtón, s ki lép be rajta?

Senki más, mint az oroszlán, és a hű inas, ki a királynak azon kérésére, hogy és mint szabadult meg a Mágnes-hegytől, a következő fura historiát beszélt el:

„Midőn fenségedet a saskeselyű a lóbőrben elvitte: én a kardommal egy irdatlan gödröt ástam, melybe aztán a lóhúst bele is takartam, hogy valami kósa madár el ne prédálja, hogy legyen mivel tengetni összetöpörödött testemet, mert már oly sovány voltam, hogy a csontom is zörgött. Én aztán ezerfelé is próbáltam a szabadulást, de mind hiába, mert a Mágneshegy mindig visszarántott magához, végre azt álmodtam, hogy egy Lidércz vezet ki. Erre föl-ébredtem, hát uramfia, mint valami ezüstpára ott lebeg előttem a Lidércz. Szintén intett, hogy menjek utána. Én sem voltam rest, utána a Lidércz után, mindenütt a sarkában. Ha én szaladtam, ő is szaladt; ha én csendesen mentem, ő is csendesen ment. Nagy nehezen végre mégis elhagytuk a Mágneshegyet. Így szabadított meg a Lidércz a bizonyos haláltól. Alkalmasint az Igazak szántak meg s azok küldték a szabadulásomra. Aztán mentem mendégéltem hetedhét ország ellen, egyszer erre az oroszlánra bukkantam, mely azt gondoltam, hogy mindjárt megessz. Pedig dehogy evett meg, mert különben itt se volnék a felséges királyom színe előtt! Nem evett meg pedig azért, mert hogyim elszakadt - követem alásan - a csizmám, a felséges királyét húztam fel, melyet az oroszlán alig hogy megszagolt, soha el nem maradt tőlem, hanem mint valami kutya, mindig a sarkamba hágott. Eleinte félttem is tőle, meg nem is, de utoljára egészen megszoktam!...

³ Búfedél: tájszó = főkötő.

Sokáig élt aztán még a vándorló hercegből lett király, ugyannyira, hogy már az életét is megunta, de meghalni sehogysem tudott, mert az aranylevél még most is nála volt.

Mikor a halálos ágyán feküdnék, maga elé hivatja a hű inast s azt mondja neki:

- Hallod-e hű szolgám! a lajbim zsebében van egy aranylevél, vedd azt magadhoz, eredj fel a híd kellős közepére, szúrd azt a kardom hegyére és aztán erezd bele a mélységes tengerbe, hogy hadd legyen már az én éltémnek is vége.

Jancsi, mert közbe légyen mondva, így hiták az inast, szót fogadott az urának. Előkereste a király biboros-bársonyos lajbiját, kivette belőle az aranylevelet, a király kardja hegyére szúrta, hogy majd így beleveti a mélységes tengerbe; de mikorrára a híd kellős közepére ért, az a gondolatja támadt, hogyha ő ezt az aranylevelet beleveti a tengerbe, úgy az ő kedves urának is tüstént azon szempillantásban vége lesz: azért nem vetette bele az aranylevelet, hanem azzal együtt visszaballagott a király haldokló ágyához. De a király ép ezért nem halhatott meg. Visszajövet azt kérdi a király hű inasától:

- Hallod-e jó szolgám! megtetted-e ezt, a mit parancsoltam?

- Megtettem.

- Belevetted az aranylevelet a mélységes tengerbe?

- Belevetettem.

- Nem igaz, beste lélek, mert úgy én nem kinlódnék itt az élettél!... takarodj vissza s tedd azt, a mit parancsoltam!

Visszamegyen a mi Jancsink másodszor is a tenger hidjára, de az aranylevelet most sem vetette bele. Ezért a király harmadszor is visszaküldte. Mit volt, mit tenni a szegény Jancsinak, belevetni nem akarta, visszamenni nem mert, ezért tehát ő maga ugrott bele a mélységes tengerbe; de nála volt az aranylevél is. A tengerfenékről három véres bugyborék szállt fel s keserves jajszó hallatszott. A vén király azonnal megszűnt élni.

Eddig volt, mese volt, talán igaz se volt.

II. KÖTET.

A SÜNDISZNÓ.

Holt volt, hol nem volt, elég az hozzá, volt egyszer egy kalmár, meg egy király és egy szegény ember.

Itt a kalmár kimegyen az erdőre vadászni. Csak mén, csak mendegél, egyszer uramfia olyan sűrűségben lelte magát, hogy sem eget, sem földet nem látott, csak mint a vak tapogatódzott. Itt lelkem teremtette a kalmár akár jobbfelé akár balfelé próbált kiszabadulni a nagy vadon erdőből, csak azt nyerte vele, hogy annál sűrűbb helyre jutott. Már öt napja annak, hogy étlen-szomjan a nagy vadon sűrű erdőben bolyongott szabadulás nélkül s ekkor a kalmár emigy kiáltott fel:

- Istenem! ha engemet valaki ebből a sűrűségből az igaz útra vezetne: annak adnám három leányom legszebbikét, nászajándéku pedig három zsák pénzt mérnék ki.

- Majd kivezetlek én, szólalt meg valaki mellette.

A kalmár jobbra balra tekint, néz, de egy árva lelket sem látott.

- No csak ne tekintgess, szólalt meg az a bizonyos újra, hanem ide nézz a lábad alá.

A kalmár csak ekkor tekintett maga elé, hát látja, hogy a lába alatt egy kis sündisznó fekszik s az intézett hozzá szót és mondást.

- No ha kivezetsz, szólt a kalmár, neked is odadom legszebbik leányomat s azonfelül menyasszonyajándéku három zsák pénzt mérek ki. Az egyik zsákban lesz arany, a másikban ezüst, a harmadikban pedig rézpénz.

A sündisznó aztán előlment, a kalmár pedig utána, így aztán csakhamar kiértek a nagy vadon erdőből. A sündisznó aztán visszament az erdőbe, a kalmár pedig hazafelé fordította a szekere rudját.

No jól van, ez abban maradt. - Itt a király is kimegyen az erdőre vadászni. Ő is azonképen járt mint a kalmár; ő is eltévedt a nagy vadon erdőben. Megyen a király jobbra balra, mindenfelé próbál szabadulni, de csak azt nyerte vele, hogy annál sűrűbb, annál sötétebb helyre ért. Ő is már öt nap óta bolyongott étlen szomjan a sűrűségben, hatodikra kelve emigy fakadt ki a király:

- Istenem! ha engemet valaki ebből a sűrűségből kivezérelne, lenne bár az egy féreg is, mégis odadnám neki három közül a legszebbik leányomat, menyasszonyhozományul pedig három kocszi pénzt mérnék ki.

- Majd kivezetlek én, szólalt meg mellette valaki.

A király hol jobbra hol balra tekintett, de egy árva lelket sem látott.

- Mit tekintgatsz, ide nézz a lábad alá, itt vagyok.

A király csak ekkor nézett a lába alá, hát látja, hogy ott egy kis sündisznó hentereg s az szólította meg.

- No sündisznó, ha kivezetsz, neked is odadom legszebbik leányomat s azonfelül menyasszonyajándéku a három kocszi pénzt. Az egyik kocsin lesz arany, a másikon ezüst, a harmadikon pedig rézpénz.

A sündisznó aztán előlment, a király pedig utána s így aztán csakhamar kiértek a nagy vadon erdőből. A sündisznó aztán visszament a maga helyére, a király pedig szerencsésen haza jutott.

No jól van, ez abban maradt. - Itt a szegény ember is kimegyen az erdőre száraz galyért. Ő is azonképen járt mint a kalmár s a király; ő is eltévedt a nagy sűrűségben; úgy annyira, hogy már étlen-szomjan öt napig bolyongott a nagy vadon erdőben szabadulás nélkül; mert ha akár jobbfelé, akár balfelé próbálta is a szabadulást, csak azt nyerte vele, hogy annál nagyobb sűrűségbe jutott.

- Istenem! kiáltott fel végre a szegény, küldj egy szabadítót. Ha az engemet kivezetne ebből a sűrűségből, minthogy nekem se aranyom se ezüstöm, csak a két kezem: azt fiammá fogadnám s úgy bánnék vele mint tulajdon magzatommal.

- No apám-uram, majd kivezetem én, csak utánam jöjjön.

- De hát hol vagy, édes fiam?

- Itt vagyok a lába alatt, csak ide nézzen apám-uram!

A szegény ember csak ekkor tekintett a lába alá, hát látja, hogy ott egy kis sündisznó hentereg.

- No édes fiam, hát csak vezess ki, én megtartom ígéretemet.

A sündisznó aztán előlment, a szegény ember pedig utána, s így csakhamar kiértek a nagy vadon erdőből. A sündisznó aztán visszament a maga helyére, a szegény ember pedig hazafelé bandukolt s szerencsésen haza is ért.

No jól van, ez abban maradt. Itt egyszer azonban úgy lefekvés után koczogtatnak a szegény ember ajtaján.

- Apám-uram, keljen kend fel, nyissa ki az ajtót.

A szegény ember, ki úgy a kemenczepánkon feküdt, csak hallgatja, hogy zörgetnek az ajtón.

- Apám-uram, keljen kend fel, nyissa ki az ajtót!

A szegény ember csak hallgatja, csak hallgatja, hogy vajjon ki zörget az ajtón s kicsoda mondhatja azt neki: „apám-uram, keljen kend fel, nyissa ki az ajtót” - mikor neki soha világéletében egy fia gyermeke sem volt s a feleségét meddőséggel, magtalansággal verte meg az isten?!

De harmadszor is csak hallatszik:

- Apám-uram, keljen kend fel, nyissa ki az ajtót!

A szegény ember se veszi a dolgot tréfára, föl kel a kemenczepánkról, kinyitja az ajtót, hát uram fia! ki jön be rajta, senki egyéb mint a kis sündisznó.

- Adjon isten jó estvét apám-uramnak, anyám-asszonynak mint közönségesen.

- Fogadj isten édes fiam, hát megjöttél?

- Meg biz én, a mint láthatja apám-uram, de nagyon elfáradtam, azért költse fel anyám-asszonyt, hogy vesse meg nekem az ágyat a kamrában.

Mit volt mit tenni a szegény embernek, felköltötte a feleségét, ki aztán a kamrában fölvetette a tornyos nyoszolyát és a sündisznó bele feküdt. Reggelre kelve a szegény ember meg a felesége leültek fölöstökömlölni, de fogadott fiukról sem akartak megfeledkezni, mert annak is adtak a tűzlócza alá fatálban azt a mit ettek; de a sündisznó hozzá sem nyult.

- Hát édes fiam, kérdé a szegény ember mért nem eszel?

- Azért nem eszem, apám-uram, mert nem illik fogadott fiúval úgy bánni mint valami árvával; mert nem illik nekem fatálból tűzlócza alá külön enni adni, hanem szépen az asztal mellé ültetni, czintányért tenni elébem s arra merni az ételt.

Mit volt mit tenni a szegény embernek, a sündisznót odaültette maga mellé, czintányért tett elébe, arra ételt mertek s a sündisznó aztán ott evett együtt velük egy asztalnál egy tálból egy ételt.

Mikor vége volt a fölöstökömnnek, a sündisznó csak megszólal illetéknépen:

- Ugy-e apám-uram, van kendnek két darab csizmadia-tallérja?

- Van édes fiam, van.

- Ugy-e apám-uram, azt sóra-fára takargatják?

- Arra fiam, arra.

- De nem azt mondom én apám-uramnak, hanem azt, adják ide nekem azt a négy garast kölcsön, majd visszafizetem én azt kigyelmeteknek ezerszeresen, sóval-fával most ne sokat gondoljanak. Hanem kend apám-uram menjen ki a piacra, ide meg ide, ott árul egy vén asszony egy fekete kakast. Vegye kend azt meg tőle. Ha egy kispénzre tartja, kettőt adjon érte; mert az lesz majd az én paripám. Mikor a kakast két áron megvette, itt meg itt lakik egy szíjgyártó, menjen be hozzá, ott van a szegletben egy hányt-vetett, ringyes-rongyos nyereg-szerszám, vegye kend azt meg nekem. De annak is két árát adja; ha egy kis pénzre tartja, kettőt adjon érte.

Mit volt mit tenni a szegény embernek, a szűrét a nyakába galyabitotta, a két csizmadiatallért zsebre tette, elment a piacra s a fekete kakast és a hányt-vetett nyereg-szerszámot két áron megvette egyszer-egyszer két kis pénzért.

A sündisznó aztán felkantározta a fekete kakast a hányt-vetett szerszámmal, majd ráült s beállított annak a gazdag kalmárnak az udvarára, kit ő a nagy vadon erdőből kivezetett.

Koczogtat az ajtón s bekiált rajta:

- Hej, apósom, ereszs be, nyissd ki az ajtót!

A gazdag kalmár nagy álmélkodva kinyitja az ajtót, hát ki jön be rajta, senki egyéb mint a mi sündisznónk a fekete kakas paripán.

- Hallod-e te gazdag kalmár, kezdé beszédét a sündisznó, tudod-e mit ígértél, midőn a nagy vadon erdőből kivezettelek; tudod-e, hogy nekem ígérted három leányod legszebbikét és ezenfelül három zsák pénzt? Most tehát a leányért meg a pénzért jöttem.

Mit volt mit tenni a gazdag kalmárnak - szájából s....t nem csinálhatott - mindhárom leányát behítt a fehér szobába s aztán a sündisznóhoz fordult, mondván:

- No, válaszs a három közül, azt, a melyik szemednek, szádnak és szivednek tetszik!

A sündisznó a középső kalmár-kisasszonyt választotta, mert ez volt a legeslegszebb mind a három között. A kalmár aztán a három zsák pénzt is kimérte. Az egyikben, mint mondá, volt arany, a másikban ezüst, a harmadikban rézpénz. Aztán a kalmár mind a kisasszonyt, mind a három zsák pénzt felrakatta a hintóba, melybe négy lovat fogatott s útnak eresztette legszebbik leányát a sündisznóval.

Csak mennek, csak mendegélnek, egyszer a sündisznó, ki ugy a hintó mellett paripázott a fekete kakason, odamegyen a hintóhoz, betekint az ablakon, hát látja, hogy a menyasszony könyezik.

- Mit sírsz, mit rísz szivem szép szerelme? kérde a sündisznó a leányt.

- Hogyne sírnék, hogyne rínék, mikor az isten oly rút állattal vert meg, mint te vagy; mert azt sem tudom, ember vagy-e, állat vagy-e?!

- Ha csak az a bajod szivem szép szerelme, azon könnyen segítünk: a három zsák pénzt megtartom magamnak, téged pedig szépen visszaküldlek urad-atyádhoz; mert látom, hogy te nem nekem való vagy.

Ugy is lett. - A sündisznó a három zsák pénzt megtartotta magának, a szép kalmár-kisasszonyt pedig visszaküldte ura-atyjához. A sündisznó aztán a három zsák pénzt hazavitte a szegény embernek, kiből aztán olyan gazdag ember lett, hogy nem hiszem, hogy hét faluban párját lehetett volna találni.

Itt a sündisznó újra mit, mit nem cselekszik, kapja a lelkét, felkantározta a fekete kakast, ráült s aztán beállított a király színe elébe, kihez szót szolt illetésképen:

- Hallod-e te király! emlékszel-e még arra, midőn a nagy vadon erdőből kivezettelek, midőn azt a fogadást tetted előttem, hogyha az igaz utat megmutatom: három leányod legszebbikét nekem adod s azonfelül három kocsit rakatsz meg arannyal, ezüsttel és rézpénzzel? Most itt vagyok, hogy váltsd be ígéretedet.

Mit volt mit tenni a királynak - szájából s....t nem csinálhatott - mind a három leányát behívatta a fehér szobába s aztán azt mondja nekik:

- Édes leányaim! én egy fogadást tettem, már mint azt lá, hogy hármatok közül egyiket e sündisznónak adom feleségül. Azért ígértem pedig egyiteket oda, mert egy nagy vadon erdőből, a melyben már öt napon étlen-szomjan bolyongtam, e sündisznó vezetett ki: így megszabadított a bizonyos haláltól. Azért szóljatok kedves leányaim, hogy melyiteknek volna kedve hozzá feleségül menni?

A nagyobbik királykisasszony elfordult, a középső szintén, csak a legkisebb és legszebb királykisasszony szólalt meg illetésképen:

- Ha már fölséges királyatyám olyatén fogadást tett: elmegyek én hozzá... Legyen meg isten akaratja, ha már ilyen férjet rendelt a számomra.

- Te vagy nekem legkedvesebb, legjobb leányom, szolt a király s azzal a legkisebb királykisasszonyt össze-vissza csókolta.

A király aztán kimérette a három kocsit pénzt, a királykisasszonyt pedig üveges-aranyos hintóba ültette s nagy hálálgatások, keserves könyhullatások között utnak eresztette a sündisznóval, ki a fekete kakason a hintó mellett lovagolt.

Csak mennek, csak mendegélnek hetedhét ország ellen, egyszer a sündisznó oda lovagolt az üveges-aranyos hintó mellé, kinyitja az ajtaját, betekint rajta, hát látja, hogy a királykisasszony nem hogy sirna, hanem a legjobb piros kedvében van.

- Ehj, szivem szép szerelme, szolt a királykisasszony, minek lovagolsz te azon a fekete kakason, jer inkább ülj ide mellém a bársony vánkusra!

- De hát nem félsz tőlem?

- Már hogy félnék!

- Nem is undorodol?

- Már hogy undorodnék; ha az isten nekem rendelt, úgy az enyémnek kell lenned.

- Te vagy nekem, szólt a sündisznó, egyetlen egy legkedvesebb feleségem! S ezzel a sündisznó megrázkódott s tüstént azon szempillantásban olyan gyöngy-adta gyönyörves 24 éves királyfivá változott, hogy azt nyelv ki se mondhatja! de hogy is ne! aranyhaja, aranyszája és abban aranyfoga volt! a fekete kakas pedig szintén megrázkódott háromszor s olyan arany-szőrű tátosparipává változott, hogy csak párját kellett volna keresni! A tódozott-fódozott, hányt-vetett nyeregszerszámból pedig olyan aranyos szerszám lett, melyen még a legutolsó csatt is aranyból volt.

A királyfi aztán az ország legszebb tájkát kiszemelte, annak a kellős közepén megállván, egyet gondolt s tüstént abban a szempillantásban előállott egy réztetejű, kakaslábon forgó márványpalota, abban mindenféle különbnél különb, szebbnél szebb aranyos bútorok valának; minden, de minden a tükörtől kezdve le egész a főzőkanálig. Ebbe a gyöngyadta palotába szállította be aztán a királyfi szép aranyos madarát, a szép királykisasszonyt, hol aztán mint a madár a fészkében szép csendesen éldegéltek.

Mikor a három kalmár- és a két idősb királykisasszony meghallották a legkisebb királykisasszony szerencsáját, hogy az milyen jól ment férjhez: búbanatukban egyik a kútba ugrott, a másik a kenderáztatóban ölte el magát, a harmadikat a Tiszából fogták ki s így sorba mind a négy leány gonoszul veszett, csak a kalmár középső leánya fente erősen a fogát a királykisasszonyra, ki erős kegyetlenül föltette magában, hogy megkeseríti annak élte boldogságát, már mint a mi királykisasszonyunknak. Ezért vénasszonyképen elment oda szolgálatot keresni. Ép jókor járt az ördög-adta, (mert jót csak nem mondhatok róla,) mert a királykisasszony ép terhes állapotban volt, pedig a férjének ép háborúba kellett mennie; mert a burkus király hadat üzent neki.

Itt a vén asszonyképen felöltözött kalmárkisasszonyt megfogadták a királyasszony mellé szárazdajkáknak.

Mint mondtam, a királyfinak el kellett menni a háborúba, a várandós királyné a vénasszonyképebe fölöltözött kalmárkisasszony gondviselése alatt maradt, pedig akár a macskára bízta volna a tejfeles fazekat, akár erre a pokolpozdorjára a várandós királynét; mert a királyné alig hogy elszülte az isten adta egy pár cselédet, a nagy fájdalom miatt elájult, a vénasszony kosárba pakolta azt az ártatlan portékát és az erdőben egy bizonyos fa alatt letette.

A vén asszony aztán ízibe viaszszaladt a királynéhez, ki már ekkor felocsúdott nagy fájdalomból és kérte a szárazdajkát, hogy adja oda a magzatait, hogy hagy ölelje és hagy csókolja meg; de erre az csak ezt felelte:

- Felséges királyné! mi türes-tagadás, zsákban macskát nem szoktam árulni, felséged két időlen, szőrös állatformát szült: azért biz azokat, nehogy még megijedjen a látásán, belevetettem a folyó vízbe.

Az egy pár cselédke aludt szép csendesen a fa alatt. Itt egyszer nagy zörgés között előtör a sűrűből egy fehér szarvas, mely egyenesen mintha küldték volna, a kosárnak tartott és azt fülénél fogva a szarvára akasztotta s azzal a fehér szarvas eltűnt a sűrűségben. Megyen men-degél a szarvas, egyszer egy patak partjához ért, hol háromszor elbódította magát, erre, mint a varázslat, előtte termett az erdők leánya, ki a kosarat levette a szarváról, megnézte, hogy mi van benne és nagy örömmel lelkendezve beszaladt a maga palotájába.

Már hét esztendő óta volt az egy pár cseléd az erdők leányánál, ki őket mint tulajdon magzat-jait szépen fölnevelte.

Itt lelkem teremtette mi történik a dologból, nem egyéb a semminél, egyszer az erdők leánya a kis leányt vizért küldte egy zöld korsóval; de erős kegyetlenül ráfordult, hogy jól vigyázzon, nehogy eltörje a korsót.

A kis leány sem hagyta ezt kétszer mondatni magának, mert engedelmes és szófogadó volt, kezébe kapta a zöld korsót s ízibe a kútnál temett. Hogy odaért, hát látja, hogy egy kis aranyos madárka ott repdes a kút körül. Ez mint gyermek szerette volna megfogni az aranyos madarat, ezért a kezében levő korsóval mindaddig hadonászott, míg egyszer csak azon vette észre magát, hogy csak a füle maradt a kezében. Megijedt a kis leány, sirva fakadt s leült a kut kávjára s ott sirdogált.

Az erdők leánya csak várja, hogy mikor jön már meg a kis leány, csak várja, de biz azt nem győzte eléggé várni, azért a másik korsóval a kis fiút küldte utána azon erős kegyetlen meghagyással, hogy jól vigyázzanak, nehogy még ezt is eltörjék. A kis fiú szinte azonképen járt, mert ez is, mint afféle gyermek, alighogy meglátta az aranyos madarat, le akarta ütni a korsóval s ez is mindaddig hadonászott, míg a füle maradt a kezében. Ez is sirva fakadt, leült a huga mellé s ott sirdogáltak kettecskén a kút mellett.

Itt lelkem teremtette az aranyos madár megszánta az egy pár cselédkét s azt kérdé tőle:

- Mit sírtok, mit rítok szép gyermekek?

- Oh szép madár, felelt a kis fiú, mint a kinek több esze volt, már hogyne sirnánk, hogyne rínánk, mikor verést kapunk azért, a miért eltörtük a zöld korsókat, megver tubus szülénk.

- Hohó gyermekeim! nem tubus születek az nektek, csak felnevelő anyátok; mert az sose szült titeket fájdalommal a világra; mert a ti anyátok és apátok messze-messze innen lakoznak, túl még azokon a kék hegyeken is. Azért, ha utánam jöttök, majd elvezetlek én titeket haza.

A két gyermeknek sem kellett egyéb, többé feléje se mentek felnevelő anyjuknak, mert otthon ugyanis verést kaptak volna, hanem az aranyos madár után mentek, mely mindig előttük repült.

Csak mennek, csak mendegélnek, egyszer az erdőben egy nagy rakás aranyra bukkantak. Az arany mellett ott hevert egynehány koczka, mintha valaki ott játszott volna. Mind a kis fiú, mind a kis leány egy-egy marok aranyat zsebre rakott s azzal aztán tovább mentek.

Csak mennek, csak mendegélnek, egyszer egy korcsmához értek. Hogy immár el is fáradtak, meg aztán estve is volt, bementek a korcsmába szállást kérni. A korcsmában, ott koczkázott három úr-féle. A két gyermek eleinte csak nézte, hogy és mint játszanak. A fiú végre kivette a zsebéből a marok aranyat és játszani kezdett, még pedig ugyannyira, hogy a három ur-félének minden pénzét elnyerte. S ekkor megszólal az egyik ur illetéknépen:

- No édes fiam, látom, hogy jó szerencséd van, nekem itt meg itt van egy gyönyörű szép virágos kertem és a virágos kert kellős közepén márványpalotám. Ez a palota azzal a tulajdonsággal bir, hogyha ezzel az aranyvesszővel megütöd háromszor az oldalát, aranyalmává változik és a világ bármelyik részén mind a márvány palotát, mind a virágos kertet leteheted, hogyha azt az aranyalmát megütöd az aranyvessző kisebbik végével. Én most azt a szép virágos kertet és azt a gyöngyadta márványpalotát teszem fel. Ha elnyered, legyen a tiéd.

A kis fiú erre is ráállott és szerencsésen mind a virágos kertet, mind a márványpalotát elnyerte, az ur-féle pedig aztán átadta neki az aranyvesszőt s megmutatta neki, hogy hol van a virágos kert és a márványpalota.

Reggelre kelve aztán az egy pár cseléd fölkereste a virágos kertet és a márványpalotát, melynek az oldalát a kis fiú megütötte háromszor az aranyvesszővel és az aranyalmává változott. A kis fiú aztán az aranyalmát szépen zsebre rakta s hazafelé bandukoltak. Előttük mindig az aranyos madárka repült.

Csak mennek, csak mendegélnek, egyszer az aranyos madár megállott.

- No édes fiaim, szólt az aranyos madár, most már itthon vagyunk. Itt ezen a helyen tedd le az aranyalmát s üsd meg háromszor az oldalát az aranyvesszővel, majd meglátjátok, hogy milyen szép hét országra szóló márványpaloták és virágos kertetek lesz. Majd hire futamodik a ti márványpalotáknak és virágos kerteteknek, majd eljön azoknak a nézésére még maga a király is, kit úgy tiszteljetez mint nemző apátokat, mert te kis fiam királyfi vagy, te pedig kis leányom királykisasszony. Azért kedves gyermekeim ime itt van egy kép aranyrámában, mely a ti czimereteket és neveiteket ábrázolja. Ezt a képet függeszszétek fel a palota legszebbik helyére, de nehogy árulótok legyen, biborral terítsétek le. És ezt a képet senkinek, de senkinek meg ne mutassátok, csak tulajdon nemző apátoknak. Majd fogja ő kérdezni, hogy micsoda kép az és ekkor huzzátok le róla a bibort. A többi aztán magától következik.

Ugy is lett. - Az egy pár cseléd a képet felakasztotta a márványpalota legszebbik szobájában és biborral letakarták. Itt nagy messze országban hire futamodik, hogy milyen gyönyörves gyöngyadta kert és márványpalota van itt meg itt. Jöttek aztán azoknak a nézésére még a hetedik vármegyéből is, ugyannyira, hogy még magának a királynak is a fülébe jutott. A király rögtön elhatározta magában, hogy elmegyen a virágos kertnek és a márványpalotának a nézésére; de alig hogy ebbeli szándokát megsejtette az a pokolpozdorja, már mint a szárazdajka, a király kávéjába hashajtóport kevert. Hogyim ettől a király roszul lett, nem mehetett el a virágos kert és a márványpalota nézésére. S ekkor a vén asszony hívás nélkül beállított a király színe elébe s azt mondja neki:

- Fölséges király! ha már olyan nagy vágyódása van annak a virágos kertnek és annak a márványpalotának nézésére, majd elmegyek én, majd megnézem én, hogy vajjon olyan szépek-e azok, mint a mekkora a hire, majd elmesélem én azt fölségednek.

A király, hogy, hogy nem, beleegyezett, pedig a pokolpozdorja dehogy a virágos kert nézésére ment, dehogy, hanem el akarta veszteni gonoszul az egy pár cselédet. Ebben sántikált a gonosz, de biz az nem lett idős, mert a vén csontnak beletört a bicskája; de hogy egyik szavamat a másikba ne öltsem, elmondom az egész dolog sorját-rendjét.

Hát a vén banya, alig hogy a híres virágos kertbe érkezett, az egy pár cseléd elébe szaladt s tövéről hegyére mindent megmutattak neki. S ekkor a vén bőr csak elkezdi:

- Igaz hogy szép a kert, de még akkor hétszerte szebb lenne, ha a világ zengő-fáját elhoznátok.

- Hát mit kellene cselekednem? kérdé a fiucska.

- Nem egyebet, mint azt, felelt a vén csont, itt meg itt, ebben meg ebben az elátkozott várban van a világ zengő-fája. Csak ezért kellene elmenned, csak ezt kellene elhoznod.

S ezzel a vén bőr szépen elbúcsúzott az egy pár cselédétől s hazafelé bandukolt, a fiúnak pedig ez órától nem volt nyugodalma, hogy ő elmegyen s elhozza a világ zengő-fáját. Ezért hugától keserves könnyhullatások között elbúcsúzván, elindult a világ zengő-fájáért.

Csak mén, csak mendegél hetedhét ország ellen, egyszer egy sötét vár alá ért. Ez volt pedig az első elátkozott vár. Egy nagy kamasz szőrös ördög egy irtóztató husággal ott állt őrt, hogy arra senkit se ereszszen.

A szőrös ördög rákiált nagy mérgesen a mi fiunkra illetéknépen:

- Állj!... ki vagy?

- Én vagyok, felelt a kis fiú.

- Kicsoda az az én?

- Én vagyok.

- Te vagy Jánoska? kérdé az ördög.

- Én vagyok én.

- Hát mi járatban vagy?

A világ szépen zengő-fáját keresem, nem hallott-e bátyám-uram róla valamit?

- Én nem hallottam, hanem itt meg itt áll őrt a bátyám, hacsak az nem tud róla valamit, úgy senki a világon.

S ezzel Jánoska elindult az igaz úton a világ zengő-fája keresésére.

Csak mén, csak mendegél, egyszer elért a másik elátkozott sötét várhoz is. Ott is egy nagy kamasz szőrös ördög állt őrt, ki a mi Jánosunkra rákiált nagy mérgesen; de már itt a Jánoska sokkal bátrabb volt, mert úgy is tudta, hogy semmi bántódása nem lesz.

- Ki vagy, kérdé az ördög?

- Én vagyok.

- Kicsoda?

- Én.

- Te vagy Jánoska?

- A bátyám-uram szolgálatjára én vagyok.

- Hát hol jársz itt ezen az idegen földön, hol még a madár sem jár?

- A világ szépen zengő-fáját keresem. Nem hallott bátyám-uram róla valamit?

- Mi türes-tagadás, én nem hallottam, hanem itt meg itt, ezen meg ezen a helyen áll őrt a bátyám, hacsak ő nem tud róla valamit, úgy senki a világon.

S ezzel Jánoska elindult a harmadik elátkozott vár felé. Hogy odaért, ott is ott állt őrt egy nagy kamasz ördög, ki rákiált nagy mérgesen a mi Jánosunkra, illetéknépen:

- Ki vagy?

- Én vagyok.

- Te vagy Jánoska?

- Én vagyok.

- Hát hol jársz itt ezen az idegen földön, a hol még madár sem jár?

- A világ szépen zengő-fáját keresem. Nem hallott róla bátyám-uram valamit?

- Hohó Jánoska, dehogy nem hallottam, dehogy, hisz itt van ebben az elátkozott vár kertjében. El is viheted, de csak úgy, ha a szavamra hallgatsz; mert ha nem adsz rá semmit, vagy meg nem tartod, sose látod többé isten fényes egét, ragyogó napját. Hát csak azt akarom mondani, hogy itt van ez az aranyvessző, üsd meg vele háromszor az elátkozott vár falát, rögtön ajtó

nyílik előtted, eredj be rajta, aztán a kertben, annak is a kellős közepén megtalálod a világ szépen zengő-fáját, kerüld meg azt háromszor visszafelé s aztán mint a kilőtt nyíl, kutyafuttában iparkodjál ki a kertből, mert a kőfal becsukódik s te bennrekedsz. Ha pedig egyszer bentmaradtál, az isten legyen irgalmas és kegyelmes, mert tüstént abban a szempillantásban kőbálványnyá változol. Ez szóm és mondásom hozzád, ha megtartod, szerencsés leszel, ha pedig meg nem tartod, örökké szerencsétlen.

Itt a fiú átalveszi az aranyvesszőt, melylyel aztán megcsapja az elátkozott vár oldalát és rögtön abban a szempillantásban ajtó nyílt előtte. A kis királyfi nem sokat kérdezte, hogy szabad-e, ízibe beszaladt az ajtón, be egyenesen a kertbe. Itt mindenféle dalló s tánczó kisasszonyok jöttek elébe, ki cziterán, ki hárfán, ki czimbalmon játszott s kérve kérték, hogy mulasson tánczoljon ott velük; egyik mindenféle drága ételekkel, másik mindenféle száj íznek kedves italokkal kínálta, hogy egyék-igyék az ő ételükből és italukból; - de a királyfinak is volt esze nem enni és inni, hanem félre lökte a leányokat és a kert kellős közepére futott, hol állott a világ szépen zengő-fája, melyet aztán visszajárul megkerülvén háromszor, ugyancsak igyekezett ki a kertből. S ezer volt a szerencséje, nem egy, hogy néhány szempillantással el nem késett, mert már most is bezáródott az ajtó és a sarkát odacsukta. De a királyfi nem sokat törődött a csizmája sarkával, hanem azon az úton, a melyen idejött, haza szaladt s már ekkor ott állt a virágos kert közepén a világ szépen zengő-fája.

Eddig is szép hirben állott a virágos kert, de most még hétszerte nagyobb lett annak a hire, ugyannyira, hogy hét világból gyűltek össze a világ szépen zengő-fája nézésére, ugyannyira, hogy az magának a királynak fülébe is eljutott, ki feltette magában, hogy ha addig él is, mégis elmegyen annak a nézésére. De mihelyest a vén banya ebbeli szándékát megsejditette, a kávéjába, melyet ő szokott bevinni, hashajtóport kevert, melytől a király olyan roszul lett, hogy ki se mehetett a szobából. S ekkor a vén banya hivatlanul beállított hozzája s azt mondja neki:

- Fölséges király! ha már csakugyan olyan szép az a világ zengő-fája, mint a mekkora a hire, fölséged ugy is beteg, majd elmegyek én annak a nézésére, majd hírét hozom én.

A király, hogy, hogy nem, ráállott a vén asszony beszédjére s azt elengedte menni a világ szépen zengő-fája nézésére, ki alig hogy betette a lábát a virágos kertbe, már az egy pár cseléd elébe szaladt, hogy vajjon most mit szól az a vén asszony.

- Szép gyermekek, szólt a vén bűn, szép ugyan e virágos kert is, szép benne a zengő-fa is, de az még hétszerte szebb lenne, ha ezen a szépen zengő-fán a világ szépen szóló madara danolgatna!

- Hát mit kellene cselekednem? kérde a kis fiú.

- Nem egyebet, felelt a vén banya, mint azt, hogy itt meg itt van egy elátkozott vár s onnan el kellene hozni a világ szépen szóló madarát.

No jól van, ezzel a vén asszony hazafelé bandukolt, a királyfinak pedig ez órától fogva nem volt maradása, hanem feltette magában, hogy elmegyen s elhozza a világ szépen szóló madarát. Ezért édes testvérétől keserves könnyhullatások között elválván, elindult ország-világszerte a szépen szóló madár elhozatalára; de a testvérenek meghagyta, hogy ha harmadnap alatt itthon nem lesz, ezen meg ezen az úton induljon el az ő felkeresésére, s ezzel a királyfi útnak indult.

Csak mén, csak mendégél hetedhét ország ellen, egyszer elérkezik az első elátkozott várhoz, hol még most is ott állt őrt a szőrös ördög, kezében egy nagy istentelen husáng, hogy azzal minden arra járó-kelőt minden irgalom és kegyelem nélkül agyonüssön.

Itt a szőrös ördög ráfordul a mi Jánosunkra erős kegyetlenül illetésképen:

- Ki vagy?

- Én vagyok uram-bátyám.

- Kicsoda? kérdé ismét az ördög.

- Én vagyok.

- Te vagy Jánoska?

- Én vagyok én.

- Hát hol jársz itt ezen az idegen földön, hol még a madár sem jár?

- A világ szépen szóló madarát keresem. Nem hallott bátyám-uram róla valamit?

- Mi türes-tagadás édes fiam, én biz nem hallottam, hanem itt meg itt lakik a bátyám, ha ő nem tud felőle, ugy senki a világon.

Itt a királyfi elérkezik a másik elátkozott várhoz is, de innen az őrt álló ördög a harmadikhoz küldte. Mikor a királyfi a harmadik elátkozott várhoz is eljutott, rákiált az ördög nagy mérge-sen illetésképen:

- Ki vagy?

- Én vagyok.

- Te vagy Jánoska?

- Én vagyok én.

- Hát hol jársz itt ezen az idegen földön, hol még a madár sem jár?

- A világ szépen szóló madarát keresem. Nem hallott bátyám-uram róla valamit világ szép életében?

- Ehj, dehogy nem hallottam, dehogy nem, hisz itt van ebben az elátkozott várban. El is viheted, de csak úgy, ha a szavamra hallgatsz, különben jobb lett volna neked nem születni, mert ha azt meg nem tartod, sose látod többé isten verőfényes napját. Hát csak azt akarom mondani, hogy itt van ez az aranyvessző, vedd ezt magadhoz, üsd meg vele háromszor az elátkozott vár falát, rögtön ajtó nyílik előtted, eredj be rajta, szaladj végig az üveg folyosón és hét szobán keresztül, a nyolczadikban van a világ szépen szóló madara egy rozsdás kalitkában. Majd találsz ott mindenféle aranyos és ezüstös kalitkákat, azokban mindenféle szebbnél szebb aranyos madarakat, de te azokat se ne nézegesd, se ne hallgasd, se ne válaszs közölök, hanem csak a rozsdás kalitkában szomoruan ülő szépen szóló madár kalitkáját kapd el ízibe s aztán, mintha puskából lőttek volna ki, szaladj ki az elátkozott várból.

No jól van, itt a királyfi átalveszi az aranyvesszőt s vele megcsapta háromszor az elátkozott vár oldalát, és rögtön, abban a szempillantásban ajtó nyílt előtte. A királyfi aztán nem sokat kérdezte, hogy szabad-e, nem-e, az ajtón ízibe beszaladt. A mint végig szaladt az üveg-folyosón, jobbról balról névről szólítgatják, hogy álljon meg. Igaz, hogy megborzadt a királyfi, de azért rájuk se hederített, hanem szaladt egyenesen az első szobába. Itt mindenféle, szebbnél szebb virágok voltak aranycserepekben, de azért a királyfi egyhez sem nyult, hanem beszaladt a másik szobába. A másik szobában mindenféle kardok, puskák voltak, de a királyfi ezek közül sem választott, hanem beszaladt a harmadik, innen a negyedik, onnan az ötödik szobába s így sorba, míg a nyolczadikba nem ért. A nyolczadik szoba, mint az ördög mondá, tele volt mindenféle aranyos és ezüstös kalitkákkal, azokban pedig szebbnél szebb aranyos tollú

madárkák énekeltek, csak a világ szépen szóló madara gornyasztott ott szomorúan a rozsdás kalitkában, csak ez nem énekelt. Minthogy a világ szépen szóló madarának nem volt aranyos tolla mint a többinek, ezért a királyfinak az sehogysem tetszett és ezért nem is vitte el magával, hanem a sok aranyos tollú madár közül kiválasztotta a legczifrábbat s ezt akarta elvinni magával, de a mint hozzá nyúlt, tüstént abban a szempillantásban kővé vált s a kőfal-ajtó becsukódott előtte.

Itt a kis királykisasszony minden istenadta nap megterítette az asztalt jó testvére számára, de biz az nem érkezett meg; minden istenadta este kiült a ház elébe s késő éjfélig várta, majd az ágyat is megvetette neki, de biz az nem feküdt bele. Itt elmulik az első nap is, el a másik, el a harmadik, nap nap után, de az édes testvér mindegyre késik. Ezért a királykisasszony sírvárrá elindult édes testvére fölkeresésére.

Csak mén, csak mendegél nyom után, egyszer elérte az első elátkozott várat, el a másodikat is, végre a harmadikhoz jutott. Az ördög most is ott állt őrt egy nagy láncz adta husánggal, hogy minden arra járó-kelőt minden irgalom és kegyelem nélkül főbe kollincson. A kis leányra is ráförmedt nagy mérgesen:

- Ki vagy?

- Én vagyok.

- Te vagy Mariska, mert, közbe légyen mondva, így hítták a királyfi húgát.

- Én vagyok én.

- Hát hol jársz itt ezen az idegen földön, hol még a madár sem jár?

- Édes testvéremet keresem. Nem hallott róla valamit bátyám-uram?

- Ehj, dehogy nem hallottam, dehogy nem, hisz itt van ebben az elátkozott várban kővé válva, de úgy kell neki, mért nem hallgatott a szavamra. Te is úgy jársz, hogyha szót nem fogadsz. Ne itt van ez az aranyvessző, üsd meg vele az elátkozott vár oldalát háromszor, tüstént ajtó nyílik előtted, szaladj be rajta, szaladj végig az üvegfolysón, és hét szobán keresztül, a nyolczadikban van a bátyád kővé válva. Ezzel az aranyvesszővel üsd meg háromszor, aztán ízibe kapd el a világ szépen szóló madara kalitkáját s aztán se jobbra, se balra ne tekints, sem semmihez ne nyulj, se meg ne állj, se ne hallj, hanem lóhalálába fuss ki az elátkozott várból.

Itt a kis leány elvette az aranyvesszőt s ezzel megcsapta háromszor az elátkozott vár oldalát és rögtön, abban a szempillantásban ajtó nyílt előtte. A királykisasszony beszaladt az ajtón; de ő se jobbra se balra nem tekintett, hanem egyenesen beszaladt a nyolczadik szobába, ott ízibe felkapta a rozsdás kalitkát, a bátyját háromszor oldalba ütötte az aranyvesszővel s aztán mintha puskából lőtték volna ki, kiszaladt az elátkozott várból. S ezer volt a szerencséje, hogy egy szempillantással tovább nem időzött, mert már most is a szoknyája szélét odakapta a kőfal-ajtó a mint bezáródott. Alig, hogy kiért a királykisasszony az elátkozott várból, utána iszonyú dörömbölés-dombolás, zugás és csattogás hallatszott s iszonyú átkozódás és káromkodás közt fenyegették s utána kiabáltak, hogy várj te ilyen amolyan bestiája, majd megkeserülöd ezt még; de a királykisasszony mindezekre mitse hajtott, hanem mindaddig futott mint az üzött szarvas, míg haza nem ért, hát már ekkor ki várakozott reá, senki egyéb, mint édes testvére, a kővé vált királyfi.

Az egy pár cseléd aztán a világ szépen szóló madarát föleresztette a világ szépen zengő-fájára és a szépen szóló madár megszólalt, cziteránál szebben énekelt, hogy a ki azt hallotta, tiz évvel is fiatalabb lett.

Eddig is híres volt a virágos kert, de most még hétszerte nagyobb hírben állott, ugyannyira, hogy hét országból is eljöttek a nézésére. Itt a király, hogy meghallotta a virágos kert szép hírét, föltette magában, hogy ha addig él is, de mégis elmegyen annak a nézésére; de a vén banya alighogy megsejdtette a király ebbéli szándékát, a fekete kávéjában hashajtóport adott be neki, mitől a király olyan roszul lett, hogy százszor is ki kellett a szobából mennie, s így a szép kert nézése most is dugába dőlt. S ekkor a vén banya hivatlanul beállított a király színe elébe s azt mondja neki:

- Fölséges király! ha már olyan nagy vágyódása van annak a virágos kertnek a nézésére, majd elmegyek én, majd hírül hozom én, hogy vajjon olyan nagy-e annak a szépsége, mint a mekkora a hire?

A király, hogy, hogy nem, erre is ráadta a fejét s eleresztette a vén banyát a virágos kert nézésére, ki alig hogy betette abba a lábát, már az egy pár cseléd elébe szaladt, fogadják nagy szívesen s azt sem tudták, hogy hova ültessék.

- Szép gyermekek, kezdé beszédét a vén bűn, ez a márványpalota is szép, ez a virágos kert is szép, ez a világ szépen zengő-fája is szép és ez a világ szépen szóló madara is szép; de a virágos kert még szebb lenne, ha azt az ezüstitől körülfolyná s abban az aranyhalak ficzkándoznának.

- Hát mit kellene cselekednem? kérde a királyfi.

- Nem egyebet, felelt a vén csont, mind azt: itt meg itt, ebben meg ebben az elátkozott várban van a világ ezüstitava, abban pedig a világ aranyhalai, csak az ezüstitóért kellene elmenni - mert a halak ugyanis eljönnének benne - s csak azt kellene elhozni.

S ezzel a vén banya szépen elbúcsuzván az egy pár cselédétől, hazament, a királyfinak pedig ez napságtól fogva nem volt nyugodalma: azért elbúcsuzott édes testvérétől s elindult a világ ezüst taváért.

Csak mén, csak mendegél, hetedhét ország ellen, még az operenciás tengeren is túl, egyszer elérkezett az első elátkozott várhoz. Az ördög még most is ott állt istrázsát, ki a királyfit a bátyjához küldte, ez pedig a legidősebb testvérhez.

Itt a királyfi elérkezik a harmadik elátkozott várhoz is, az ördög pedig most is ott állott istrázsát egy nagy vastag farkos bottal, hogy minden arra járó-kelet, minden irgalom és kegyelem nélkül föbekollintson.

- Adjon isten jó estvét bátyám-uramnak!

- Fogadj isten, Jánoska, hát hol jársz itt ezen az idegen földön, hol még a madár sem jár?

- A világ ezüstitavát keresem. Nem hallott róla valamit bátyám-uram?

- Ehj, dehogy nem hallottam, dehogy nem, hisz itt van ebben az elátkozott várban. De öcsém jól felkösd ám a gatyát, ha te azt el akarod vinni, mert ha a szavamra nem hallgatsz, igaz lelkemre mondom, hogy vacsorán éred Pilátust. Hát csak öcsém, azt akarom mondani: nesze, itt van ez az aranyvessző, csapd meg vele ennek az elátkozott várnak az oldalát s rögtön ajtó nyílik előtted. Szaladj be egyenesen a kertbe, majd hírad téged a saját tulajdonnevedről, de ne hallgass rá, majd jönnek te elédbe mindenféle szebbnél szebb kisasszonyok, kik étellel, itallal kínálnak, de te se ne egyél se ne igyál, - majd találsz az utadon mindenféle drágaságokat: aranyat, ezüstit, gyémántot és brillantot, de te egyhez se nyulj, - majd jönnek aztán elődbe mindenféle undok kigyók és békák, de te ne borzadjál; - hanem egyenesen szaladj az ezüstitóhoz, mely a kertet körülfutja, kerüld meg azt visszafelé háromszor s aztán a mint bementél, úgy szaladj is vissza.

No jól van, itt a királyfi kezébe vevén az aranyvesszőt, háromszor megütötte vele az elátkozott vár oldalát s ime, ajtó nyílott előtte. A királyfi aztán nem kérdezte szabad-e nem-e, beszaladt az ajtón. Alig tette be a lábát, mindjárt névről szólítgatják, mondván: „ide ide Jánoska, egyél-igylál lakj jól; ide ide Jánoska, ölelő két karom ki van tárva, selyem ágyam föl van vetve, jer ne szaladj tovább.” - De a királyfi mintha süket lett volna, rá se hederített a hívogatóra, hanem tovább szaladt. Majd szebbnél szebb kisasszonyok jöttek elébe, kik közül az egyik a nyakába ugrott, a másik aranyhajával lendítette arczon, a harmadik csókot hányt feléje s piros két aranyalmájával, két cziczi dombjával csalogatta, a negyedik sürgött forgott, tánczolt előtte s ina kását mutogatta; de a királyfi mindezekre rá se hederített, hanem tetul ütött rajtuk s tovább már megint még szebb kisasszonyok jöttek elébe, kik étellel itallal kínálhatták, hogy egyék, igyék, lakjon jól; de a királyfi se nem evett, se nem ivott, hanem egyre tovább szaladt. Alig hagyta el a kisasszonyokat, hát a temérdek kincsbe, mik az útjába voltak hintve, majd fölesett; itt vert-arany volt elszórva, ott tejfehér huszas pénz, emitt mindenféle briliános gyűrűk, amott gyémánttal kirakott kardok, de a királyfi semmihez sem nyult, hanem egyre tovább szaladt. Majd mindenféle csuszó-mászó állatok raja özönlötte körül; itt sziszegő kigyók, ott varancsos békák ugrándoztak előtte, de a királyfi nem nézett a lába alá, hanem egyre tovább futott, ugyannyira, hogy végre eljutott az ezüsttő partjára, melyet visszafelé háromszor megkerülvén, a mint bejött, kiszaladt az elátkozott várból.

S ezer volt a szerencséje nem egy, mert ha még csak egy szempillantást késett volna, tüstént bezáródott volna előtte a kőfal; mert már most is a csizmája sarkát odacsukta. De ő azzal mitse gondolt, mert ott hagyván a csizmáját, mezitláb hazaszaladt.

Mire hazaért, már akkor a virágos kertet körülfolyta az ezüsttő, abban pedig mindenféle drága aranyhalak ficzkádoztak.

Eddig is szép hirben állott a márványpalota, meg a virágos kert, meg a világ zengő-fája, meg az azon ugrándozó világ szépen szóló madara, de most, midőn a virágos kertet ezüsttő folyta körül és abban aranyhalak ficzkádoztak, most mondom, hét világra szólt azoknak a hire és hét világból gyűltek össze azoknak a nézésére.

Midőn mindezek a király fülébe eljutának, az föltette magában, hogy se nem eszik, se nem iszik, míg a virágos kert közepén álló márványpalotát, meg a világ szépen zengő-fáját, az azon éneklő szépen szóló madarat és a virágos kertet körülfoljó ezüsttőt, abban pedig az aranyhalakat meg nem nézi, - pedig a vén banya váltig kínálta a fekete kávé, de a király azt el nem fogadta, hanem felülvén az aranyos hintóra a feleségével együtt és elmentek a virágos kert nézésére.

Alig ért be a király, meg a felesége a virágos kertbe, az egy pár nagy lelkendezve elébük szaladt és kezét csókoltak.

- Ehjnye, apjuk, kiáltott fel a királyné, ez a kis leány be formázik kendhez; egész szakasztott mása!

- Te hozzád pedig ez a kis fiú, válaszolt neki a király.

No jól van, ez abba maradt. - Itt a király meg a felesége sorra járják a virágos kertet és nem győzik dicsérni annak a szépségeit, hát még mikor a világ zengő-fáját és azon a szépen szóló madarat meglátták, akkor csapták ám össze a két kezüket.

Itt a kis fiú izibe felmászott a világ zengő-fájára, róla egy pár aranyalmát leszakasztván, az egyiket a királynak, a másikat pedig a királynénak ajándékozta, kik nem győzték eléggé megköszönni ezt a nagy szíveséget.

Minekutána a király meg a felesége az ezüstitavat is meglátták és abban az aranyhalakat, bementek a márványpalotába. Itt az egyik szobából ki, a másikba pedig be, így mind a 77 szobát sorra járták. A király meg a felesége nem győzték eléggé dicsérni a szobák ékességeit; de mikor a legszebbik szobába megérkeztek, azt találja mondani a király, szót szólván:

- Ugyan édes kis szolgálaim, nem felelnétek egy kérdésemre?

- S mi lenne az? kérdé a kis fiú.

- Hát csak azt akarom megtudni, hogy mért van az a kép biborral bevonva s vajjon kit ábrázol az?

Itt a kis királyfi, egy szó nem sok, de még annyit sem szólt, hanem szótlanul levette a képről a bibortakarót.

A király meg a felesége csak ekkor hült el és csak ekkor ösmerték fel soha nem látott édes magzatjaikat. Az egyik az egyiket ölelte meg, a másik a másikat; szólni ugyan nem tudtak, hanem sirtak is nevettek is.

S ekkor megszólalt a világ zengő-fája és a szépen szóló madár.

Nagy lett mindenki öröme, csak az a vén bűn szomorkodott, kit a király tüstént megfogatott, egy fára felhuzatta és kénkö tüzet rakatott alá.

Eddig volt, mese volt, talán igaz se volt.

RÁRÓ RÓZSA.

Volt egyszer a világon egy nagy meseország s ennek egy királya.

Itt a király kimegyen az erdőre vadászni, de hogy, hogy nem, olyan nagy sűrűségbe vetődött, hogy abból sehogyse tudott kivergődni; próbálta jobbra is balra is, előre, hátra is, de csak azt nyerte vele, hogy annál sűrűbb helyre jutott. Nincs menekülés, nincs szabadulás; nem tud a király lelke hová lenni. A mint ott legjavában évdik, s veszi a lelkét, egyszer honnan, honnan nem, egy emberforma vetődik elébe, ki azt találja a királynak mondani:

- Hallod-e te király, ugy-e most csak meg vagy szorulva, még pedig annyira, hogy teljes világeletemben még nem voltál ilyen állapotban; de én kisegítek a bajból, hogyha megígéred, hogy nekem adod azt a legkedvesebb jószágodat, a miről mitse tudsz, hogy van-e a világon vagy nincsen.

A király aztán, csakhogy a nagy vadon erdőből szabadulhasson, hogy annak az emberformának adja azt a legkedveltebb jószágát, miről mitse tud, hogy van-e a világon vagy nincsen.

Az ördög aztán - mert más nem is lehetett - kivezette a királyt a sűrűségből s megmutatta neki az igaz utat; de mielőtt elvált volna tőle, azt mondja neki, szót szolván:

- No király, én már megtettem a magamét, kivezettelek a nagy vadon erdőből s megmutattam neked az igaz utat, de te is tedd meg majd az enyémet, mert most már megmondom, hogy mi az a legkedvesebb jószágod, miről mitse tudtál, hogy van-e a világon, vagy nincsen: a feleségedet teherbe hagytad, ki az alatt az idő alatt, míg te erdőről erdőre vadászni jártál, egy kis fiút hozott a világra. Ez az a legkedvesebb jószágod, miről mitse tudtál, hogy van-e a világon vagy nincsen. De nekem is van annyi emberségem, hogy a kis királyfit most mindjárt, nem veszem el, mert ezt is tehetném, ha akarnám, hanem 18 esztendő múlva elmegyek érte s elviszem magammal.

S ezzel az ördög ott hagyta a királyt az eperfánál, az pedig nagy szomorúan, mint a kinek az orra vére folyik, hazafelé vette az útját.

No jól van, ez abba maradt. A király meg a felesége, mikor már közeledett a 18-ik esztendő, melyben kedves fiuktól meg kellene válniok, egyre sirtak, egyre rítak. A királyfinak pedig ez a szemébe tünt, hogy az ő szülői minden nap szomorubb szomorubbak lesznek s egyre hull két szemük könye. Mi dolog ez, mi dolog ez, tanakodott magában, végre kitört belőle az igazság s kérdőre vonta az édes apját:

- Ugyan felséges király-atyám, nem felelnél egy kérdésemre?

- S mi lenne az kedves fiam?

- Az biz nem egyéb, mint az, hogy mi dolog az, hogy valahányszor én rám vetitek a tekintőket, mindig megered a könyeitek?

- Hahó, kedves fiam, válaszolt a király nem ok nélkül ered az meg; de már csak megmondom neked is, hisz már benőtt a fejed lágya s maholnap emberkort érsz, mert ép a malom melletti két hétben kender áztatáskor léptél a 18-ik esztendőbe. Biz kedves fiam, nem folyik a mi két szemünk könye egyébert, mint azért, hogy nem sokáig gyönyörködhetünk már a te nézésedben, mert mihelyest a 18 évet meghaladod s a 19-ikbe fordulsz: eljön érted az ördög s elvisz magával. Hogy mi oknál fogva visz el, annak egész históriája van: hát egyszer a mint erdőről erdőre vadásztam volna, olyan nagy sűrű erdőségbe jutottam, hogy se eget se földet nem láttam és sehogysem tudtam kivergődni belőle; próbáltam jobbra is balra is menni, próbáltam

előre is hátra is, de csak azt nyertem vele, hogy annál sűrűbbe jutottam. A mint ott legjavában vesződtem volna, honnan, honnan nem, egy emberforma került elébem, ki azt találta nekem mondani, szót szólván: „Hallod-e te király, ugy-e most csak meg vagy szorulva, mint a karó közt a kutya; ugy-e hogy teljes világéletedben még nem voltál ilyes állapotban; de én kisegítek a bajból, hogyha megígéred, hogy nekem adod azt a legkedvesebb jószágodat, a miről mitse tudsz, hogy van-e a világon, vagy nincsen.” Én, jó bolond létemre, szavamat adtam, hogy neki adom azt a legkedvesebb jószágomat, miről mitse tudok, hogy van-e a világon vagy nincsen. Az pedig senki más nem volt, mint te, édes fiam. Ezért borul el a mi arcunk, hogyha rád vetjük a tekintetünket, s ezért omlik a mi két szemünk könye.

- Hahó királyi atyám, ha csak ez a bajuk, kisebb gondjuk is nagyobb legyen ennél; mert majd elmegyek én a pokolba, majd megváltom én magamat az ördögtől s hamarabb visszajövök, mintsem gondolnák.

Ugy is lett. - A királyfi nem várta be, hogy még az ördög jöjjön el érte, hanem ízibe fölkerelkedett s maga ment el a pokolba.

Ment mendegélt aztán hetedhét ország ellen, még az operenciás tengeren is túl; egyszer egy ember-koponyára akadt, mely mellett mikor elment volna, megszólal a koponya:

- Hallod-e te jó királyfi, jer, áss nekem egy gödröt, temess el abba s kilencz misére való pénzt dobj a siromba.

A királyfi aztán a kardjával egy gödröt ásott, melybe beletemetvén az ember-koponyát kilencz misére való pénzt a sirjába dobott.

- No királyfi, kiáltott ki a sirból a koponya, jótét helyébe jót várj. Hogyha nem mondd is, hogy hova igyekszel, ugy is tudom, de hogy dugába ne dőljön a fáradságod, itt meg itt van egy patak, hová minden estve eljáznak az ördögök királya leányai fürdeni fekete daruképében, ilyes meg ilyes időtájban. Keresd föl azt a patakot s bujj el a partján valami bokorban. S majd mikor mind a három leány levetkezik s bemegy a vízbe, lesd meg, hol vetkezik a legkisebb királykisasszony, lopd el a ruháját s mindaddig oda ne add neki, míg meg nem igéri, hogy a pokolból ki nem szabadít.

Ugy is lett. - A királyfi fölkereste azt a bizonyos patakot s elbújt a partján valami fűzfabokorban s a három királykisasszony érkezére várt; de nem sokáig kellett neki várnia, mert ihun repül ám a három fekete daru, megrázkódnak s leánynyá váltak. Aztán ízibe levetették a ruhájukat s be a vízbe, a királyfi pedig csak azt leste, hogy a legkisebb királykisasszony hova vetkezik, majd előbujván a maga rejtekéből, felnyalábolta annak a ruháját s eldugta a fűben.

A királykisasszonyok csak fürödnek, csak fürödnek, annyira-annyira, hogy már az a bizonyos óra is elérkezett, a melyben fel is kellene öltözködni s haza is kellene már menni. Mondom, hogy elérkezett az a bizonyos óra, kijöttek a vízből s ki-ki a maga ruhájához szaladt, csak a legkisebbik nem találta a magáét. Sirva-ríva keresi, de nem találja, keresi a nagy fűben, de nem akadt rá, szaladgál le s fel a patak partján, de a ruha sehol sincsen, - a két nénye pedig már fel is öltözködött, s hogy im egy bizonyos időre otthon kellett lenniök, megrázkódnak s fekete daruképében elrepültek, a legkisebbiket pedig, minthogy ugy se vihették el magukkal, ott hagyták.

Mondom, mikor a két nagyobbik királykisasszony elrepült, a királyfi is előjött a rejtek helyéből s kérdi a legkisebbiket:

- Mit sirsz, mit rísz olyan keservesen szép virágszál?

- Hogyne sirnék, hogyne rínék, mikor drága patyolat-ruhám elveszett, s ezért nem mehetek a két néném után.

- S mit adnál te annak, a ki úgy szép szerével elő tudná adni drága patyolat-ruhádat?

- A mit kívánna, azt adnék.

- Nem kívánok hát én egyebet, mint válts ki a pokolból, édes apád körmei közül; mert az atyám még mikor a világra jöttem, az atyádnak ígért.

- Ha csak ez a kívánságod, úgy kisebb gondod is, nagyobb legyen ennél, csak a ruhámat add elő.

- S merre menjek a pokolba?

- Ne, itt van ez a fekete rózsza, csak ezt ereszd a szélnek, csak ennek a repülése után jőjj, majd elvezet ez téged.

A királyfi aztán előadta a legkisebbik királykisasszony ruháját, melyeket az magára öltvén, megrázkódott, fekete daruvá változott s elszállt két néje után.

A királyfi aztán szélnek eresztette a fekete rózsát s csak annak a repülése után ment. Ha ő megállt, a rózsza is megállott s ha ő útnak eredt, az is tovább szállt. Így a fekete rózsza után menve, egyszer mégis elért a pokolba s fölkereste az ördögök királyát. Köszön neki.

- Adjon is jó napot fölségednek!

- Fogadj isten királyfi! hát már megérkezte, pedig én még csak holnap akartam felülni a bakkecskémre s érte menni.

- De nem azt mondom én neked ördögök királya, hanem azt: szabd ki megváltásom díját, mert ugyis tudhatod, hogy én nem vagyok még közibetek való.

- No királyfi, szólt az ördögök királya, három próbát szabok elédbe, s hogyha azokat megcselekszed, szabadon eresztlek s rádásul három leányom legszebbikét, vagy azt, a melyik legjobban tetszik, neked adom feleségül. Az első próba az lesz: amott van ni, az ólomhegy, itt van az udvaromon az ólomeke s ha te azt a hegyet ezzel az ekével felszántod, vasboronával megboronálsz s ezt az egy szem rizskását elveted bele; s ha én annak a terméséből még holnap délre ehetek: jól van, nem bánom, eredj haza s vidd el magaddal legszebbik leányomat.

Itt a királyfi csak azt várta, hogy megvirradjon, hogy mindenki aludni menjen - mert, közbe legyen mondván, az ördögöknek világos nappal van éjszaka, éjjel pedig nappal - fölkereste a legkisebbik királykisasszonyt.

- No, mi ujság szivem szép szerelme, kérdé Ráró Rózszi, mert így hitták a legkisebb királykisasszonyt.

- Nagy itt a baj szivem szive, nagyobb tán mint gondolhatnád, mert az apád ezt mondta: „Hogyha én még ez éjjel azt az ólomhegyet fel tudom szántani az ólomekével, vasboronával pedig megboronálni s hogyha én ezt az egy szem rizskását úgy el tudom abba vetni, hogy az egy nap alatt kikeljen, megnőjön, elvirágozzék s gyümölcsöt teremjen, hogy ő még annak a terméséből holnap délre ehessék: jól van, nem bánja, haza mehetek s elvihetem magammal legszebbik leányát, már mint téged.

- Ha csak az a bajod szivem szép szerelme, kisebb gondod is nagyobb legyen ennél, csak te feküdjél le bátran az én virágnyszolyámba, pihend ki magad, a többit pedig bizd én rám, majd elvégzem én.

A királyfi aztán lefeküdt a királykisasszony virágnyszolyájába s elaludt, a királykisasszony pedig, levett a szegről egy ostort, hármat pattantott vele s aztán bekiáltott a szomszéd szobába:

- Itt vagytok-e mindnyájan?

- Igen is itt vagyunk, felséges királykisasszony!

- Nem hiányzik közületek senki sem?

- Senki sem hiányzik felséges királykisasszony, csak a parancsszóra várunk.

- Hát azt parancsolom, hogy látjátok-e azt az ólomhegyet? No, ha látjátok, azt tüstént szántsátok fel az ólomekével, boronáljátok be vasboronával és ezt az egy szem rizskását vessétek el bele, de úgy, hogy az egy nap alatt kikeljen, kihajtszon, kivirágozzék, gyümölcsöt hozzon, hogy annak a terméséből holnap délre az én királyi atyám ehessék is.

- Meglesz fölséges királykisasszony.

És a szolgálattelkek, mert kik is lehettek volna mások, még azon éjszaka felszántották az ólomhegyet az ólomekével, vasboronával meg is boronálták s elvetették bele az egy szem rizskását s íme az, egy nap alatt kihajtott, kivirágzott s gyümölcsöt hozott; úgy, hogy másnap már ett is belőle az ördögök királya.

Itt újra hivatják a királyfit s azt mondja neki az ördögök királya, szót szólván:

- No királyfi, egy próbát már kiállottál, de hátra van még kettő. Ha te azon a sivar-kopasz hegyen, mely itt az ajtó előtt áll, egy éjszaka elfolyása alatt olyan kakas lábán forgó réztetejű várat építtetsz, melynek széles e világon keresve se lehessen párját találni: nem bánom, eredj haza s vidd el magaddal legszebbik leányomat.

A királyfi megint csak azt várta, hogy megvirradjon, hogy mindenki lepihenjen s tüstént fölkereste a legkisebbik királykisasszonyt.

- No, mi ujság szivem szép szerelme, kérdé Ráró Rózsi, a legkisebbik s legszebbik királykisasszony.

- Nagy itt a baj, szivem szép szerelme, nagyobb mint gondolnók, mert az apád ezt mondta: Hogyha azon a sivar-kopasz hegyen, mely itt az ajtó előtt áll, egy éjszaka elfolyása alatt olyan kakaslábán forgó réztetejű várat építtetek, melynek e széles világon keresve se lehessen párját találni: nem bánja, menjek haza s elvihetem magammal legszebbik leányát, már mint téged.

- Ha csak ez a bajod, szivem szép szerelme, kisebb gondod is nagyobb legyen ennél, csak te fekdjél le az én virágnyszolyámba s pihend ki magad, én pedig azalatt majd elvégzem a te dolgodat, csak bíz rád.

A királyfi aztán lefeküdt a királykisasszony virágnyszolyájába s elaludt, Ráró Rózsi pedig levette a szegről az ostort, hármat pattantott vele s aztán bekiáltott a szomszéd szobába:

- Itt vagytok-e mindnyájan?

- Igen is itt vagyunk, felséges királykisasszony.

- Nem hiányzik közületek senki sem?

- Senki sem hiányzik közülünk, csak a parancsszóra várunk: azért azt kérdezzük tőled fölséges királykisasszony: mit parancsolsz?

- Nem parancsolok én egyebet, csak azt, hogy látjátok-e ezt a nagy sívár-kopasz hegyet, mely itt az ajtó előtt áll? No, ha látjátok, úgy annak kellős közepére állítsatok olyan kakaslábon forgó réztetejű várat, hogy annak párját széles e világon még keresve se lehessen találni.

- Meglesz, fölséges királykisasszony.

És a szolgálattelkek, mert kik is lehettek volna mások mint azok, még azon éjszaka elfolyása alatt arra a sívár-kopasz hegy kellős közepére olyan kakaslábon forgó réztetejű várat állítottak, hogy annak párját széles e világon még keresve sem lehetett volna találni.

Ráró király aztán reggelre kelve csak elálmélkodott a szép vár láttára s rögtön kiadta a parancsolatot, hogy küldjék be csak a királyfit.

A királyfi aztán mikor beállított ördög ő felsége színe elébe, az azt találja neki mondani:

- No királyfi, két próbát már kiállottál, de hátra van még a harmadik. Ha te azt a kakaslábon forgó várat, melyet arra a sívár-kopasz hegyre építettél, az én palotáimmal aranyhiddal összekötöd: jól van, nem bánom, menj haza s akkor igazán elviheted legszebbik leányomat.

A királyfi megint csak arra várt, hogy mindenki lenyugodjék, s hogy ez bekövetkezett, újra fölkereste a legkisebbik királykisasszonyt s csak elkezdte:

- Hahó szivem szép szerelme, nagy itt a baj, nagyobb mint gondolnók; mert az apád azt mondta: ha én azt a kakaslábon forgó várat, melyet arra a sívár-kopasz hegyre építettem, az ő palotájával aranyhiddal összekötöm: jól van, nem bánja, menjek haza s akkor igazán elvihetem legszebbik leányát, már mint téged.

- Ha csak ez a bajod szivem szíve, kisebb gondod is nagyobb legyen ennél, csak te feküdjél le, pihend ki magad az én virágnyszolyámon, mert majd elvégzem én az egész dolgot csak bíz rád.

A királyfi aztán lefeküdt a királykisasszony virágnyszolyájába s elaludt, - Ráró Rózsa pedig levette a szegről az ostort, hármat pattantott vele s bekiáltott a szomszéd szobába:

- Itt vagytok-e mindnyájan?

- Igen is itt vagyunk, fölséges királykisasszony.

- Nem hiányzik közületek senki sem?

- Senki sem hiányzik közülünk, csak a parancsszóra várunk: azért azt kérdezzük tőled fölséges királykisasszony: mit parancsolsz?

- Nem parancsolok én egyebet, csak azt: látjátok-e azt a kakaslábon forgó várat, melyet arra a sívár-kopasz hegyre építettetek? No, ha látjátok, úgy azt az én királyi atyám rezidenciájával aranyhiddal kössétek össze.

- Meglesz, fölséges királykisasszony.

És a szolgálattelkek még azon éjszaka a kakaslábon forgó vártól kezdve egész a Ráró király rezidenciájáig aranyhidat vertek, úgy, a hogy parancsolva volt.

Reggelre kelve aztán, mikor a király kitekintett az ablakán, hát ott látja ám az aranyhidat; ezért rögtön kiadta a parancsolatot, hogy mind a három leányát, mind a királyfit küldjék be. Mikor mind a királyfi, mind a három királykisasszony bejött a fehér szobába, megszólal a király.

- No királyfi, minthogy kiállottad a három próbát, én is beváltom a szavamat: most már olyan szabad vagy mint a madár s mehetsz oda, a hová tetszik s itt van három leányom, válaszd közülök azt, a melyik tetszik.

Azt mondanunk sem kell, hogy a királyfi kit választott, hogy Ráró Rózsa lett a nyertes.

Aztán mind a ketten forró ölelések és hangos sirások között elbúcsuzván, beleültek a szélhintóba s hazafelé jöttek.

Utközben azonban mikor már közel voltak a királyfi szülőtte városához, megállította a királyfi a szélhintót s kiszálltak belőle.

- No szivem szép szerelme, szólt a királyfi, csak te maradj itt, mert én nagy pompával, királyi czeremoniával, hatlovas üveges-aranyos hintón akarlak bevitetni, a mint dukál.

- Ne hagyj itt szivem szive, szólt a királykisasszony, mert ha meg talál valaki csókolni: tüstént elfelejtetted a te Ráró Rózsádat.

- Ehj szivemtől származott gyöngyvirágom, hamarább elfelejteném azt, hogy minek hínak, mint téged, ki a szivembe vagy irva.

- Ne hagyj itt lelkeimtől lelkezett aranyos bimbóm, mert ha valaki meg talál csókolni: tüstént elfelejtetted a te Ráró Rózsádat.

- No hát inkább senkitől sem, még tulajdon nemző apámtól és szülő anyámtól sem hagyom magamat megcsókolni s mégse felejtlek el.

- No meglásd, hogy elfelejtesz.

- S ezzel a királyfi ott hagyta a leendő feleségét, hogy majd másnap hatlovas üveges-aranyos hintóval tér vissza.

Hogy hazaért, hogy az apjára és anyjára benyíjtotta az ajtót, azok elébe szaladtak, ölelő két karjukat kitárták s össze-vissza akarták csókolni, rég nem látott kedves fiukat, kit keserves könnyhullatások között sirattak, hogy már soha sem tér vissza, pedig lám itt van; de a királyfi sem az anyjának sem az apjának nem engedte megcsókolni magát, pedig azoknak imhogy meg nem szakadt a szívek örömeiben.

De itt lelkeim teremtettem, mi történik a dologból, mi nem, nem egyéb a nagy semminél hisz ott voltam a hol beszéltek, úgy láttam mint most, de pengyom tóditsuk is, mert biz majd elfogy ez, volt a királyfinak egy vén dajkája, ki hogy meghallotta, hogy itthon van az ő kedves fia, már isten bocsá, ahogy szokta a királyfit nevezni s hogyim nappal azt meg nem csókolhatta, éjnek idején belopózkodott a királyfi hálókamrájába s azt megcsókolta.

S íme a királyfi, mintha a világon sose lett volna Ráró Rózsa, s mintha azt sose ösmerte volna: egészen megfélekedezett arról.

Várhatta aztán Ráró Rózsa a királyfit a hatlovas üveges-aranyos hintóval, hogy majd hazarepítik, bizony nem jött az el érte kétkerekű kordéba fogott félszemű lóval sem. Etlilik egy nap, két nap, három nap s mindjárt tudta a királykisasszony, hogy csók által kitöröltetett a királyfi szívéből.

Biz aztán nem várta tovább, hanem a város végére építtetett egy csárdát s ott csaplóroskodott.

Itt lelkeim teremtettem egyszerre híre futamodik, hogy itt meg itt milyen jó ivókát mérnek és milyen szép menyecske a korcsmárosné, hogy hét országban keresve sem lehetne párját találni; úgy annyira, hogy magának a királyfinak is a fülébe jutott, ki két czimborájával együtt egy gróffal meg egy herczeggel kiment abba a bizonyos korcsmába. Isznak esznek, mulatnak kedvükre s mindegyiknek megtetszett a csinos menyecske.

- Lelkem, szólt a gróf, szeretnék magának valamit mondani: szeretnék magától, egy pár csókot nyerni.

- Most nem érek rá, szólt Ráró Rózsi, hanem majd úgy 10 óra felé.
- Lelkem, szólt a herczeg suttomban, szeretnék magától egy pár csókot kapni.
- Most nem érek rá, felelt ennek is Ráró Rózsa, hanem majd fél tizenegykor.
- Lelkem, szólt a királyfi is úgy suttomban szűr alól, szeretnék magától egy pár csókot kapni.
- Most nem érek rá, szólt Ráró Rózsa, hanem 11 órakor.

No jól van, itt eljön a tíz óra. A gróf bemegy a menyecskéhez.

- Itt vagy szivem szép szerelme?
- Itt vagyok, de elfelejtettem a kaput becsukni: azért kimegyek.
- Majd becsukom én.

S ezzel a gróf kiment, hogy majd becsukja a kaput, de egész tengernyi éjszakán keresztül mindig csukta, mégse zárta be.

Itt eljön a féltizenegy óra is, hát a herczeg is ehun kullog.

- Itt vagy szivem szép szerelme? kérde Ráró Rózsától.
- Itt vagyok, de elfelejtettem a ludakat bezárni: azért kimegyek, de mindjárt visszajövök.
- Majd becsukom én, válaszolt a herczeg.

S ezzel kiment az udvarra, hogy majd behajtja a ludakat, de bár egész tengernyi éjszaka mindig hajszoalta, mégse zárta be.

Itt eljön a 11 óra is, hát a királyfi is ehun kullog ám.

- Itt vagy szivem szép szerelme.
- Itt vagyok, de elfeledtem a tüzet hamuval betakarni, azért kimegyek, de mindjárt visszatérek.
- Majd betakarom én szivem szép szerelme, csak te maradj az ágyban.

S ezzel a királyfi kiment a konyhába s bár egész tengernyi éjszaka mindig a tüzet takarta, de mégse takarta be.

Reggelre kelve aztán kijön Ráró Rózsa a szobából, hát látja, hogy mit csinál a királyfi. Elnevette magát s azt találja neki mondani:

- Ugy-e szivem szép szerelme, úgy-e megmondtam, hogy meg ne hagyd magad csókolni, mert elfelejtetted a te Ráró Rózsádat.

A királyfi megszégyenelte magát s csak ekkor jutott eszébe az ő szive választotta; de még ekkor se szabadulhatott a tüztakarástól, hanem azt még mindig egyre kitakarta s betakarta s csak mikor Ráró Rózsa a kezével illette, jöhetett el a patkától.

Aztán a királyfi rögtön hazament s hatlovas üveges-aranyos kocsival, nagy kísérettel és parádéval jött el a feleségeért.

De a gróf még ekkor is szünetlenül a kaput csukogatta; kinyitotta meg becsukta s még se zárta be; - a herczeg pedig még ekkor is szünetlenül a libákat hajtogatta s még se zárta be. Csak mikor a királyné, már mint Ráró Rózsa megillette mind a kettőt a kezével, csak ekkor hagyták abba ezt a fura mulatságot.

Ráró Rózsát aztán felültették a hatlovas üveges-aranyos hintóba, hazarepítették s még az nap össze is adta őket a pap, kik még most is élnek, hogyha meg nem haltak.

A SZEGÉNY EMBER TIZENKÉT FIA.

Volt egyszer egy szegény ember s ennek tizenkét fia.

Mikor a gyermekek annyira felcseperedtek, hogy kiki meg tudta keresni a maga kenyerét: a szegény ember mind a 12 fiát elküldte szolgálatot keresni.

Az anyjuk aztán mindegyik fia számára kakastejjel sütött tarisznyát és háziczérnával varrt pogácsát és kinek-kinek odaadta magáét, ez a tiéd, ez a tiéd s így sorba, míg mind a tizenkettő ki nem kapta a maga részét.

A tizenkét fiú aztán elindult országvilágszerte szolgálatot keresni. A mint mennek mendegélni, egyszer egy nagy terepély fa alá leültek pihenni s ekkor csak megszólal a legnagyobbik:

- Testvérek! egyet mondok, kettő lesz belőle: minek bontaná fel kiki a maga tarisznyáját, először együk meg közakarattal az egyikét, azután a másikét s így sorba.

A testvérek ráállottak s legelőször is a legkisebbikét ették meg s azzal aztán tovább mentek; de mikor másodszor került evésre a dolog, senkise akarta a maga részét odadni, hanem kiki felbontotta a maga tarisznyáját s abból evett, csak a legkisebbiknek koppant a szeme; mert annak, bármennyire kért, egyik sem adott; mert arra mindegyik irigykedett, mivel mind a tizenkét testvér között az volt a legszebb és a legokosabb: azért mindegyik csak ennek a vesztére tört.

Kért a legnagyobbiktól, ki azt mondta neki:

- Akkor adok egy pogácsát; ha az egyik kézfődet le hagyod vágni.

Kért a másodiktól ki azt monda neki:

- Akkor adok egy pogácsát, ha a másik kézfődet le hagyod vágni.

Kért a harmadiktól, ki azt mondta neki:

- Akkor adok egy pogácsát, ha az egyik karodat le hagyod vágni.

Kért a negyediktől, az azt mondja neki:

- Akkor adok egy pogácsát, ha a másik karodat le hagyod vágni.

Kért az ötödiktől, az azt mondta neki:

- Akkor adok egy pogácsát, ha az egyik lábodat térdig le hagyod vágni.

S így sorba, mindegyik testvér csak akkor akart egy pogácsát adni, ha valamely testrészét le engedi vágni.

- Mit volt mit tenni a legkisebb fiúnak, éhen csak nem halhatott meg: le engedte vágni kezét, karját, lábát, lábszárát, fülét, orrát, végre még a szemét is kiszúrták. S aztán a tizenegy testvér tovább ment, a legkisebbiket pedig ott hagyták gyámoltalanul, ki, mivel hogy se járni, se csuszni nem tudott, csak arra felé gurult, a merre hallotta, hogy megyen a tizenegy testvér.

Csak gurul, csak gurul, egyszer hogym se eget se földet nem látott, egy ó-kútba esett. Csak hentereg a kútban, csak hentereg, egyszer csak azon veszi észre magát, hogy ismét lát, hogy keze-lába, orra-füle kinőtt. Eddig is szép volt a fiú, de most hétszerte szebb, ki aztán valahogy nagy nehezen kimászott az ó-kútból és egy fél dióhajban, mely ép a keze ügye alá akadt, merített a csodavizből s azzal aztán tovább ment.

A mint mén mendegél, egyszer elébe szaladt egy kis egér nagy sirva-ríva.

- Mit sirsz, mit rísz kis egérke olyan keservesen? kérdi a fiú.

- Oh jó legényke, hogyan sirnék, mikor az egyik tomporomat összezúzta az egérfogó!

- Ha csak az a bajod, kisebb gondod is nagyobb legyen; jer ide, majd meggyógyítom én!

S ezzel a szegény ember fia a csodavizzel meggyógyította a kis egér tomporát.

- No szegény ember fia, szólt a kis egér, jótét helyébe jót várj. Nesze, itt van ez a kis síp, csak ebbe fúj belé, tüstént a segítségedre leszek; mert én vagyok az egerek királya.

A szegény ember fia elvette a kis sipot s azzal tovább ment.

Csak mén, csak mendegél, egyszer elébe száll egy kis méh nagy sirva-ríva.

- Mit sirsz mit rísz kis méhecske olyan keservesen? kérdi a szegény ember.

- Oh jó legényke, hogyan sirnék, hogy ne rínék, mikor ketté van törve az egyik szárnyam, már most nem repülhetek!

- Ha csak a bajod, úgy kisebb gondod is nagyobb legyen annál, jer ide, majd meggyógyítom én.

S a szegény ember fia a kis méhecske szárnyát is meggyógyította a csodavizzel.

- No szegény ember fia, szólt a kis méh jótét helyébe jót várj. Nesze itt van ez a kis sip s ha valami bajod lesz, csak ebbe fúj belé, tüstént a segítségedre leszek; mert én vagyok a méhek királya.

A szegény ember fia elvette a kis sipot s azzal tovább ment.

Csak mén, csak mendegél, egyszer elő-utó talál egy farkast, mely csak három lábon járt s a negyediket úgy huzta maga után ordítva.

- Mit ordítasz olyan keservesen ordas pajtás?

- Oh jó legényke, hogyan ordítanék, mikor az egyik lábomat ketté törtem!

- Ha csak ez a bajod, úgy kisebb gondod is nagyobb legyen ennél!... Nosza, jer ide, majd meggyógyítom én.

S a szegény ember fia a farkas lábát is meggyógyította.

- No legényke, szólt a farkas, jótét helyébe jót várj: azért nesze, tedd el ezt a kis sipot s ha valami bajod lesz, csak ebbe fúj belé, tüstént segítségedre leszek.

A szegény ember fia elvette ezt a sipot is s aztán tizenegy testvére után sietett, kik már szolgálatban voltak a burkus királynál. A király látta, hogy nem bolond tehén bornyával van dolga, a tizenkettedik testvért is megfogadta.

A szegény ember fiai közül a legöregebbik élt a gyanú perrel, hogy majd a legkisebbik testvér így panaszt tesz, úgy panaszt tesz a király előtt a rajta elkövetett mocskos tettért: azért mindenféleképpen vesztére tört s most is hivatalanul beállított a király színe elébe s azt találja annak mondani:

- Fölséges király! mondanék én valamit, ha valami bántódásom nem lenne.

- Oh jó Jancsi, mert így hitták a szegény ember legnagyobbik fiát, már hogy lenne, csak beszélj.

- Hát csak azt akarom mondani, hogy ez a mi legkisebb testvérünk a Miklós, olyan ezermester, hogyha fölséged azt parancsolja neki, hogy 24 óra elforgása alatt minden gabonáját learassa, kérébe kötözzé, csomóra rakja, haza hozza, kicsépelje, kiszélelje: igaz lelkemre mondom, bizony megcselekszi, csak akarja.

- Igaz-e az Jancsi?

- Nincs különben.

- Menj, küld be az öcsédet.

Beküldi Jancsi a Miklóst, ki mint a peczek, megállott a király színe előtt, kérdvén:

- Mit parancsolsz fölséges király?

- Azt parancsolom szidom a lelkedet, hogyha 24 óra elforgása alatt minden gabonámat a legutolsó szálíig le nem aratod, kérébe nem kötöd, csomóra nem rakod, haza nem hozod, ki nem csépeled és ki nem széleled: leütem a fejedet.

S a király aztán olyan mérges tekintetet vetett a szegény Miklóstra, hogy egy lánczordával ért fel, mintha apját anyját megölte volna.

Itt a mi Miklósunk, mintha pofon ütötték volna, azt se tudta, hogy menjen ki a királyi rezidenziából, s mikor beért a maga szobájába, két kezére nyugasztotta az állát s egészen busulásnak adta a fejét.

Mikor ott legjavában búsul s bánkodik, hogy még az ellenségnek is megesett volna rajta a szíve, még az is megszánta volna, egyszer eszébe jut, mintha az isten megsugta volna neki, hogy van neki egy kis sipja, mit az egérkirály adott neki.

Mondom, hogy eszébe jutott a kis sip, azt elővette s belefűjt. A kis fehér egérke honnan honnan nem, tüstént előtte termett s azt kérdi tőle:

- Mit búsulsz, mit bánkodik szép Miklós olyan keservesen?

- Hogyne búsulnék, hogyne bánkódnám, mikor a király azt parancsolta, hogy 24 óra elforgása alatt minden életét a legutolsó szálíig learassam, kérébe kössem, csomóba, rakjam, de még haza is hozzam, ki is csépeljem és fel is szórjam?!

- Ha csak ez a bajod, úgy kisebb gondod is nagyobb legyen ennél, csak te fekdődj le s aludjál szép csendesen és a többi bíz én rám; mert hiába volnék én egerek királya?! nem 24 óra elforgása alatt, de még ez éjszaka a mit ránk viraszt az isten, el lesz az a munka végezve.

Ugy is lett. - Miklós lefeküdt szépen s aludt reggelig, a kis fehér egér pedig a király minden életét még azon éjszaka learatta, kérébe kötöztette, haza hordatta, kicsépeeltette, felszóratta.

Reggelre kelve megyen a király a csűrbe, hát látja, hogy minden élete ott áll garmadában, még pedig olyan tiszta, hogy a között aranyért sem lehetett volna egy szem konkolyt, csermolyát, avagy vadlencsét találni, mintha szemenkint szedték volna össze.

A király egy szó sem sok, de még annyit sem szólt, hanem csak a fejét csóválta s aztán szótlanul bement a fehér házba.

Itt a királynak alig melegedett meg a leülőhelye, már ismét előtte állt hivatlanul a szegény ember legöregebbik fia s azt találja neki mondani:

- Fölséges király! mondanék én valamit fölségednek, csak valami bántódásom ne lenne.

- Oh jó Jancsi, szólt neki a király, már hogy lenne, csak beszélj.

- Hát csak azt akarom mondani, hogy ez a mi legkisebb testvérünk a Miklós, olyan ezermester, hogyha fölséged megparancsolja neki hogy egy 24 óra elforgása alatt tizenkét kontignácziós viaszpalotát építsen szivárványos mézkútakkal: igaz lelkemre mondom, bizony megcselekszi.

- Igaz-e ez Jancsi?

- Nincs különben.

- Eredj, küld be a Miklóst.

Bemegy a Miklós a király színe elébe s kérdi nagy alázattal:

- Mit parancsolsz felséges király?

- Azt parancsolom - förmedt rá a király - azt parancsolom, hogyha huszonnégy óra elforgása alatt itt az udvarom kellős közepén tizenkét kontignácziós viaszpalotát nem építesz szivárványos mézkútakkal: rögtön leüttetem a fejed gombját!

A mi Miklósunk újra, mintha pofon cserditették volna, azt se tudta, hogy menjen ki a rezidenciából s mikor a maga szobájába ért, nem tett egyebet mint, mintha a siralomházban ült volna, két karjára nyugasztotta az állát s búsult olyan keservesen, hogy még a halálos ellenségének is megesett volna rajta a szive, még az is megszánta volna.

A mint ott legjavában búsul és bánkodik, egyszer, mintha az isten sugta volna neki, eszébe jut, hogy van még neki egy kis sipja, melyet a méhkirálytól kapott. Miklós aztán elővette a kis sipot és belefűt.

Ime, egyszerre mint varázslat előtte terem a kis aranyos méhecske s azt kérdi tőle:

- Mit búsulsz, mit bánkodik olyan keservesen szép Miklós?

- Hogyne búsulnék, hogyne bánkodnám, mikor az a kutyának való király azt parancsolta: hogyha huszonnégy óra elforgása alatt itt az udvar kellős közepén tizenkét kontignácziós viaszpalotát nem építek szivárványos mézkútakkal: leütettem a fejem gombját?!

- Ha csak ez a bajod, úgy kisebb gondod is nagyobb legyen ennél; hát miért volnék én méhek királya, he?!... csak te feküdjél le, pihend ki magad s nem 24 óra elforgása alatt, de még ez éjszaka, mit az isten a fejünkre hoz, kész lesz a tizenkét kontignácziós viaszpalota és a szivárványos mézkútak, csak te aludjál békén, csak te pihend ki magad.

Ugyis lett. - Miklós lefeküdt szép csendesen s aludt, a méhkirály pedig még azon éjszaka elkészíttette a király udvara kellős közepén a tizenkét kontignácziós viaszpalotát és a mézkútakat.

Reggelre kelve aztán kitekint a király az ablakán, hát nem tudott hová lenni a csudálkozás miatt; de hogy is ne! mikor előtte állt a tizenkét kontignácziós viaszpalota és a szivárványos mézkútak!

De alig jött magához a csudálkozás miatt, már mint harmadszor is előtte állt a szegény ember legöregebbik fia a Jancsi, ki azt találja mondani a királynak:

- Fölséges király! mondanék én valamit fölségednek, csak valami bántódásom ne lenne?!

- Oh jó Jancsi, szólt hozzá a király, már hogy lenne, csak beszélj.

- Hát csak azt akarom mondani, hogy ez a mi legkisebb fiúnk a Miklós olyan ezermester, hogy ha fölséged megparancsolja neki, hogy egy 24 óra elforgása alatt a kerek föld minden farkasait a város végére gyűjtse egy rakásba: sose lássam a fényes mennyországot, hogy ha meg nem cselekszi, csak akarja.

Ennek hallatára csakugy repesett a király szive örömében s elgondolta, hogy milyen szép farkasbőrrel bélelt subát készített magának is, a feleségének is és tán meg a leányának is kitelik s azonfelül még a juhaiban s egyéb jószágaiban sem tesznek pusztitást azok a csunya fenevadak.

- Igaz-e az Jancsi?

- Nincs különben.

- Ugy, küld be az öcsédet.

Beküldi a Jancsi a Miklóst, ki a király szine előtt megállott mint a peczek s azt kérdi aztán tőle:

- Mit parancsolsz fölséges király?

- Azt parancsolom, szidom a lelkedet bestelélek - förmedt rá a király nagy mérgesen - azt parancsolom, hogyha egy 24 óra elforgása alatt a kerek föld minden farkasait össze nem tereled a város végére: leüttetem a fejed gombját!

A Miklóst, mintha pofon ütötték volna, nagy szomoruan, lesütött fejjel bandukolt ki a királyi rezidenciából; de még otthon sem tett egyebet, mint a két karjával feltámasztotta az állát s búsult keservesen, mint a ki a siralomházban van.

Egyszer a mint ott legjavában búsul és bánkodik, eszébe jut, hogy, ho, van még neki egy harmadik sipja is, melyet ép a farkasok királyától kapott.

Miklósnek sem kell több, ízibe előveszi a sipot valahonnan a csuhájából és bele fűjt.

Ime! egyszerre, mint varázslat, előtte termett a farkaskirály, ki azt találja tőle kérdezni:

- Mit búsulsz, mit bánkodol olyan keservesen szép Miklós?

- Hogyne búsulnék, hogyne bánkodnám, mikor az a kutyanak való király azt parancsolta: hogyha 24 óra elforgása alatt a kerek föld minden farkasait a város végére össze nem gyűjtöm: csúf halállal múlok ki.

- Ha csak ez a bajod, ugy kisebb gondod is nagyobb legyen ennél... hát ki vagyok én he? nem-e a farkaskirály? azért csak ülj fel a hátamra s menjünk ki a város végére s ott aztán, itt van ez a kis síp, csak ebbe fűj bele, majd meglátod, hogy a kerek föld minden farkasai te körödbe gyűlnek. Majd csattogtatják a fogukat te reád, de te semmitől se tarts, mert téged nem bántanak.

Ugy is lett. - Miklós felült a farkaskirály hátára, ki ízibe a város végére paripázott vele, hol aztán a kis sípba bele is fűjt.

Ime egyszerre minden oldalról csakugy csörtetett elő a sok farkas, hogy jobban se kellett s ugyancsak csattogtatták a fogukat a mi Miklósunkra, de azért egy se bántotta.

Mikor a farkasok mind együtt voltak, megszólal a farkaskirály s azt találja mondani a mi Miklósunknak:

- No Miklós, nesze itt van ez az ostor s hajtsd vele ezt a farkascsordát a királyi rezidencia felé; mert éhesek a farkasok, mert éheznek tizenegy gonosz bátyád húsára és vérére.

A mi Miklósunk kezébe kapja az ostort, és a sok farkast mind, mind a királyi rezidencia felé terelte.

Meglátja a király az iszonytató farkas csordát, mely az egész utcát, tért, királyi rezidencia udvarát előzönlötte, pedig még a végét be se látta, szörnyüképen megijedt s intett a Miklós-nak.

- Jól van már fiam Miklós; jól van már, elhiszem, hogy ezermester vagy, csak a farkasokat tereld vissza, mert, minden pereputyostul együtt megesznek!

De a farkaskirály csak biztatta a Miklóst ilyenképpen:

- Hajts, hajts, többet ígér, többet ád; - hajts hajts, többet ígér, többet ád.

És Miklós újra szoritani kezdte a farkasokat, melyek már az egész rezidencia udvarát előzőnlötték.

- Édes fiam Miklós, lekiáltott a király az ablakból, tizenkét kas pénzt adok, csak a farkas-hajtással hagyj fel!

De a farkaskirály még mindegyre biztatta a mi Miklósunkat.

- Hajts hajts, többet ígér, többet ád; hajts hajts, többet ígér, többet ád.

És Miklós annál jobban szoritotta a farkascsortát; úgy, hogy már azok az ablakokra és falakra is kezdtek felugrándozni.

Kérésről a király könyörgésre fordította a dolgot.

- Édes Miklós fiam! jaj, neked adom a fele-királyságot, csak a farkasoktól szabadíts meg!

De a farkaskirály még mindegyre biztatta:

Hajts, hajts, többet ígér, többet ád; hajts hajts többet ígér, többet ád!

És Miklós annál jobban szoritotta a farkascsortát; úgy, hogy már a rezidencia szobáit is előzőnlötték.

- Édes Miklós fiam! könyörgött a király, jaj, neked adom fele-királyságot és egyetlenegy leányomat is, csak a farkasoktól szabadíts meg!

A sok farkas a tizenegy gonosz testvért kihuzta a szobából s ott a király szeme láttára diribről darabra tépték.

- No Miklós, szólt a farkaskirály, most már elég: azért fúj csak bele annak a sípnek a kisebbik lyukába!

Miklós aszerint cselekedett és a sok farkas, mintha soha se lett volna egy is, eltűnt. Miklós aztán megkapta a királykisasszonyt és a fele-királyságot és a király holta után az egész birodalom felett ő uralkodott. Majd anyját, apját is elhozatta és még most is élnek nagy boldogan, hogyha meg nem haltak.

A KÁRVALLOTT JUHÁSZ.

Volt egyszer a világon egy juhász, kinek a keze alá adott jószágból minden istenadta éjszaka egy juhát elvitték. Hogy kicsoda, azt senki sem tudhatta, még maga a számadó sem, ki éjjel-nappal maga vigyázott fel a juhokra, csak azt hallotta, hogy a kutyák elkezdnek ugatni, de hogy kire vagy mire, azt sohasem láthatta, aztán a juhok megugranak s már reggelre megint hiányzik egy darab jószág.

Ezen a számadó-juhász szörnyen elbúsulta magát s most is ott búsul az akol előtt, hogy ő neki már ennyi kára, annyi kára van.

A mint ott a legjavában búsul, arra vetődik egy cigány, ki megállott a juhász előtt s azt kérdi tőle:

- Mit búsulsz, mit bánkódol számadójuhász olyan keservesen?

- Jobb ha nem is kérdeked more, mikor úgy se tudsz rajta segíteni!

- Azt a piros szerencsáját, már hogy ne tudnék rajta segíteni, mikor ezermester vagyok, csak beszélj el nekem a te szíved szomorúságát!

- Biz én more, nem búsulok egyebért, mint azért, hogy minden istenadta éjszaka elvesz egy juhom. Hogy ki viszi el, mi viszi el, azt senkisé sem tudja megmondani, de még magam se, bár már egy álló hét óta nem hunyom be a szememet, s nem veszek észre egyebet, csak hogy a kutyák elkezdenek csaholni, a juhok pedig ekkor megugranak s már reggelre kelve ismét odavan egy jószágom.

- Ha csak az a baj, szólt a more, kisebb gondod is nagyobb ennél, mert majd felvigyázok én, majd megcsípem én a tolvajt, csak bizd rám, csak egy marok túrót adj.

A számadó-juhász adott a cigánynak egy marok túrót, a more pedig úgy estende bevette magát a juhakolba s várta a jó szerencsét.

Csak vár, csak vár, egyszer úgy éjfél tájban csaholni kezdnek a kutyák, a juhok pedig megugranak. Itt a cigány, bár majd kinézte a szemét, nem lát senkit sem, de azért felkiáltott:

- Azt a piros szerencsáját leteszed azt a juhót s jöszte velem birkózni!

Az ördög, mert ki lehetett volna más, letette a juhót s odament a cigányhoz.

- Hallod-e te hitvány cigány, birkózni ugyan nem birkózom meg veled, de ha megcselekszed azt, a mit én, akkor elhiszem, hogy erős ember vagy.

- Megcselekszem, de még több kunsztot is mutatok, csak hagy halljam, hogy mi legyen az?

- Az biz nem egyéb, mint keressünk két egyforma követ, egyet a te számodra, egyet pedig az enyémre, s ha te azt a követ úgy össze tudod lisztvé morzsolni, mint én: akkor elhiszem, hogy erős ember vagy, akkor jöszte velem a pokolba, kifizetem duplán az ellopott juhok árát.

Aztán kerestek két egyforma követ, melynek egyikét az ördög a cigánynak adta, a másikat pedig magának tartotta meg.

- No more, ide nézz, hogyha akarsz valamit látni, - szólt az ördög s a követ úgy összemorzsolta a markában, hogy lisztvé vált.

- No more, szólt ismét az ördög, ezt tedd meg.

- Bakatel az egész dolog, mert az még csak kis Miska, de ezt tedd meg ördög, hogy ne csak liszté váljak a kő a markodban, hanem vizet sajtolj ki belőle! S ezzel a cigány kivette a kebeléből a marok-túrót s addig addig szoringatta, míg egy pár csepp savó ki nem csordult belőle.

- No ezt tedd meg, hogyha legény vagy a talpadon! szólt a cigány.

De biz az ördög hasztalan szoringatta a markában a követ, mert biz abból csak nem tudott vizet kifacsarni.

- No cigány, szólt az ördög, most már elhiszem, hogy erős ember vagy: azért jöszte velem a pokolba, megfizetem a juhok árát.

Aztán mind az ördög, mind a cigány elindultak a pokolba s mikor odaértek, a cigányt az ördög keresztülvezette harminczhárom szoba során, hogy majd nem tud kivergődni a pokolból; de a cigánynak is volt ám esze s mindegyik szoba ajtó sarkánál egy-egy kártyát hullatott el.

A harminczharmadik szobában tövis ágyon, vasszegekkel töltött párnán hevert az ördög anyja, ki már olyan vén volt, hogy nem birta felnyitni a maga szemét.

- No anyám, szólt az ördög, add ide csak a pénzes-pincze kulcsát, mert itt van a más világról egy cigány, ki hétszerte erősebb mint én, ki kifogott rajtam; mert míg én csak liszté tudtam morzsolni a követ, addig ő vizet is tudott facsarni belőle.

- Ehj fiam, hozd el csak azt a 12 szál vasrudat, támogasd fel a szememet, hogy hagy nézzem én is azt a cigányt.

Az ördög aztán a 12 szál vasrudat elhozta s feltámasztotta azokkal édes anyja szemét. Az ördög anyja végig nézi a cigányt tetőtől talpig s ekkor azt mondja a fiának:

- Hiszen fiam, ez csak egy hitvány cigány! azért menjetek ki ide meg ide az erdőre s ki több fát haza tud hozni a hátán, az legyen a nyertes.

Itt mind az ördög, mind cigány kimegyen az erdőre s mikor odaértek: az ördög csak elkezd a nagy szál fákat tövestül kiszaggatni s hányja rakásra, - a cigány pedig kivett a kebeléből egy gombolyag háziczérnát s elkezd vele az egész erdőt össze-vissza kötözgetni. Az ördög csak nézi egy darab ideig, csak nézi, hogy mit csinál a cigány, végre nem állhatta szó nélkül s kitört belőle az igazság.

- Mit csinálsz te cigány?

- Mit csinállok, mit csinállok?! én csak nem fogok egy pár darabka fával haza sétálni, mint te, hanem egyszerre elviszem az egész erdőt!

- Jaj, csak hagyd abba, inkább kifizetem a juhok árát háromszorosan!

Igy megint a cigány lett a nyertes. Aztán hazamentek mind a ketten, de biz egyik se vitt haza egy szálla fát sem.

- Anyám! szólt az ördög, add ide a pénzes-pincze kulcsait, mert a cigány megint kifogott rajtam; az egész erdőt összekötözte s egyszerre mind el akarta hozni.

- Ehj fiam, szólt az ördög anyja, hozd el csak azt a 12 szál vasrudat, támogasd fel a szememet, hogy hagy nézzem meg még egyszer azt a cigányt.

Az ördög aztán a 12 szál vasrudat elhozta s feltámogatta azokkal édes anyja szemét. Az ördög anyja aztán tetőtől talpig végig mérte a cigányt s ekkor azt mondja a fiának:

- Hiszen fiam ez csak egy hitvány cigány! azért tegyetek még egy próbát s ki jobban tud szaladni, az legyen a nyertes.

Itt mind az ördög, mind a cigány kimegyen a mezőre, hát látja a cigány hogy egy südő nyúl alatt fekszik ám a bokorban. Rögtön megállította az ördögöt.

- Hallod-e te gonosz lélek, nekem csak egy kis öcsém van, az is jobban tud szaladni mint te, hát én akkor hogyan tudnék; de mikor elkiáltom magam, hogy szaladj, már akkor indulj el, mert az ott hagy el, a hol előtalált.

Itt a cigány elkiáltja magát, a kis nyúl pedig kiugrik a bokorból s szaladásnak eredt, az ördög utána, de biz az nem érte utól, nem hogy elhagyta volna.

Az ördög aztán visszament az anyjához s azt mondja annak, szót szólnán:

- Anyám! add ide a pénzes-pincze kulcsait, mert a cigány megint kifogott rajtam; mert csak egy kis öcscsével futottam versenyt, de még azt se értem utól, nem hogy őt.

- Ehj, fiam, szólt az ördög anyja, hozd el csak a 12 szál vasrudat, támogasd fel a szememet, hogy nézzem meg még egyszer azt a cigányt.

Az ördög aztán a 12 szál vasrudat elhozta, feltámogatta azokkal édes anyja szemét. A vén asszony pedig tetőtől talpig végig mérte a cigányt s aztán felkiáltott:

- Ehjnye fiam, hisz ez csak egy hitvány cigány! azért tegyetek még egy próbát: menjetek el ide meg ide a kúthoz s a ki több vizet haza tud hozni, az legyen a nyertes.

Aztán mind a ketten kimentek a kúthoz s mikor odaértek, az ördög telehuzott egy hat akós kádat vízzel, hogy majd azt a hátára veszi s hazaviszi, - a cigány pedig elővette két krajczáros bugyliját s körül-körül kezdte vele ásni a kútat. Az ördög csak nézi egy darab ideig, hogy mit csinál a cigány, végre nem állhatta szó nélkül.

- Mit csinálsz te cigány?

- Mit csinállok, mit csinállok?! hát csak azt csinálom, hogy ki akarom a kútat ásni s a mi víz van benne, egyszerre hazaviszem.

- Jaj, csak hadd abba, inkább kifizetem az ellopott juhok árát, csak hadd abba, mert megölne a szomszág, mert a nélkül is meleg van a pokolban!

Igy megint a cigány lett a nyertes.

Aztán mindketten hazamentek s otthon csak elkezdte az ördög:

- Anyám! add ide a pénzes-pincze kulcsait, mert a cigány újra kifogott rajtam; mert gondold meg csak, az egész kút vizét egyszerre haza akarta hozni.

- Ehj fiam, szólt az ördög anyja, hozd el csak azt a 12 szál vasrudat, támogasd fel a szememet, hogy hogy nézzem meg egyszer azt a cigányt.

Az ördög aztán újra behozta a 12 szál vasrudat s ismét feltámogatta azokkal édes anyja két szemét. A vén asszony pedig tetőtől talpig végig mérte a cigányt s ekkor felkiáltott.

- Ehjnye fiam, hisz ez csak egy hitvány cigány! Node, mivel három próbát már kiállott s mégis ő lett a nyertes: ma már ne erezd útnak, hanem fektesd le a szomszéd szobába a vaságyra.

Ugy is lett. - A cigányt megmarasztották még egy éjszakára s belefektették a vasnyoszolyába; de ő kigyelme élt a gyanuperrel, mert hisz minek lett volna az a nagy szivesség: ezért ott hallgatódzott a kulcslyukon.

Csak fülel, csak fülel, egyszer csak elkezdí ám a vén asszony:

- Ehj fiam, hát mire való neked az a 12 mázsás vasbuzogány, hogyha nem arra, hogy azt a hitvány cigányt kollintsd vele főbe, he?!

- Igaz biz az édes anyám, hisz ez eszembe se jutott.

A cigány pedig ezt mind jól hallotta. Ennek sem kellett több, egy nagy fát fektetett a maga helyére, fejnek pedig vasfazekat borított le.

Itt bejön az ördög a 12 mázsás vasbuzogánnyal, fölemelé s akkorát ütött a vasfazékra, hogy az úgy ellapult mint valami laska mintha az istennyila ütött volna bele.

- Hej, pajtás, kiáltott a cigány, ne simogasd a fejemet azzal a 12 mázsás vasbuzogánnyal!

Az ördög csak ekkor ijedt el, hogy milyen kemény feje van annak az átkozott cigánynak rögtön elvetette a vasbuzogányt s a cigánnyal együtt lementek a pinczébe s kimért annak egy zsák aranyat, már mint az ellopott juhok árát. A cigány megse birta mozditani azt a zsák pénzt, azért ujra a politikához fogott ilyenénképen:

- Hallod-e ördög pajtás, ugy-e én nem hoztam ide a juhokat, azért az árát itt föl se veszem, hanem fizesd ki a más világon, hozd el a válladon ezt a zsákpénzt; különben...

- De, hogy menjek én a te családot közé, hogyha oly erősek vagytok, hisz mindjárt agyon-verték!

- Azt a piros szerencsáját, attól ne tarts, hisz itt vagyok én, mert még mikor azt mondják: „Szosz kere dáde” még ekkor ne félj, de ha ezt mondják „Dikhecz” már akkor szaladj, mert jót nem állok érte, hogy a kisebbiket nem huzod.

Az ördög aztán a hátára vette a zsákpénzt, csakhamar elértek a más világra, a cigány putrija elé. Itt a sok purdé, apraja-nagyja ki szalad a dáde elébe s kérdik:

- Szoszkere dáde?

- Dikhecz, mi van a zsákban?

De mikor az ördög meghallotta ezt a szót „dikhecz” levetette a zsákpénzt s úgy elszaladt, mintha soha ott nem lett volna.

A cigány aztán kifizette a juhásznak a juhok árát s a megmaradt pénzen barátságosan megosztzkodtak; feleközepe lett a cigányé, feleközepe pedig a juhászé.

A CSODA-FALEVELEK.

Hol volt, hol nem volt, volt egyszer a világon egy fiatal kalmár s ennek egy gyöngyadta felesége. Hogyim az egy pár cseléd szép volt, fiatal volt, halálba szerették egymást, ugyannyira, hogy fogadást tettek, hogyha valamelyik közülök előbb megtalálna halni, mint a másik: a kalmár nem házasodik még többé, az asszony pedig nem cseréli fel más-névvel az ura nevét.

No jól van, mi történik a dologból, mi nem, egyszer a szép asszony megbetegszik, meghal s el is tették öröknyugalomra a kriptába; de az ura annyira szerette a feleségét, hogy egész tenger-nyi éjszakákon keresztül a koporsó mellett virradt meg. Egyszer a mint ott siratgatja a feleségét, hát látja, hogy egy nagy kigyó kibujik egy lyukból s egyenesen a felesége koporsójának tart.

- Ehjnye te csunya féreg, szólt a kalmár, csak nem mászod meg a feleségem koporsóját a szemem láttára, hiszem azt azt egyet! s ezzel kihúzta az oldalán fityegő szablyáját s a nagy kigyó fejét leszelte. A nagy kigyó teste ott hentergett a földön, de a feje fölkerekedik, térül-fordul, be a lyukba, majd visszajövéen, három csoda-falevéllal, elég az hozzá, a feje odaragadt a testéhez s aztán elment a maga útjára, a három csoda-falevelet pedig ott hagyta.

A kalmárfi, hogy, hogy nem, a három falevelet fölvette s mintha az isten sugta volna, felnyitotta az üveg koporsót s egyet a felesége szívére tett, kettőt pedig a két mellére s ime! a halott megmozdult, majd lélekzetet vett, majd ismét megrázkódván, felnyitotta a szemét, felült s kilépett az üvegkoporsóból.

Ki volt most boldogabb mint az egy pár cseléd, mikor újra egymásé lehettek s újra szerethették egymást, mint a páros galamb.

De itt a kalmárnak hosszú útra kellett mennie portékákért, kedves feleségétől nagy könnyhullatások között elbúcsuzott, s elment. De mig odajárt, a fiatal menyecske egy generálissal összeszúrta a levelet s elszökött vele idegen országba.

Mikor a kalmár nagy fáradtan hazavetődött a hosszú útról, csak ekkor vette észre, hogy oda a szép asszony, nincs szép asszony. Volt, nincs, elszökött a generálissal. Szörnyű nagy búsultában mindenét pénzzé tette s elindult országvilágszerte bujdokolni.

Csak mén, csak mendegél hetedhét ország ellen, még az operenciás tengeren is túl, egyszer egy gyászszal bevont városba érkezett; az egész város fekete posztóval volt bevonva s az emberek olyan szomorúan jártak-keltek az utcán, mintha mindegyiknek halottja lett volna, kit reggel, délből és este mindig sirathattott.

Halott volt az igaz, az egész város halottja; mert a királynak egyetlen egy 18 éves leánya feküdt a teritőn. Ezért volt az egész város feketével, gyászszal bevonva.

Itt a kalmár, mit mit nem cselekedett, kapja a lelkét, felöltözött orvosi ruhába, beállított a király színe elébe, ki még most is feketébe öltözve egyetlenegy kedves leánya kimúltát siratta.

- Adjonisten jó napot felségednek! köszönt neki az orvos-ruhában felöltözött kalmár.

- Fogadj isten orvos! hát mi járatban vagy?

- Mi tűrés tagadás, felséges uram, én biz nem egyébért fordultam felségedhez, mint annak a megtudása végett, hogy mit adna fölséged annak az embernek, a ki egyetlenegy legkedvesebb leányát ismét életre tudná hozni?

- Oh jó ember, hát mit adnék egyebet, mint a felekirályságomat a leánnyommal együtt!

- No, ha fölséged nekem is megadja azt a mit ígért, nekem is ideadja a felekirályságot és vele együtt a királykisasszony kezét: itt van parolás tenyerem, hogy én leszek az az ember, a ki egyetlenegy kedves leánya drága világát ismét visszaadja, s nem kérek egyebet, mint azt, hogy vagy három óráig egyes egyedül lehessék abban a szobában, a melyikben kiterítve fekszik a királykisasszony.

A király mindenbe beleegyezett, csak hogy aztán fel legyen ám támasztva egyetlenegy legkedvesebb leánya. Az orvosruhában felöltözött kalmár pedig nem tett egyebet, mint bemenvén a halottas szobába, ajtót, ablakot bezárt, becsinált, hogy azon egy teremtet lélek se lásson be, majd felhajtotta a halott-takarót s a királykisasszony szűz testére felrakta a csodafaleveleket. Egyet a szívére tett, kettőt pedig a két cziczi dombja alá s ime! a halott megmozdult, lélekzetet vett, majd megrázkódván, felült s leszállt a deszkáról.

Ha szép volt a kalmár előbbi felesége, de a királykisasszony hétszerte szebb s hogy meglátták egymást, azt mondták egymásnak: „Én a tiéd, te az enyém, ásó kapa se választ el egymástól.” A király pedig rájuk adta az áldást és a pap összeadta az egy pár cselédet.

Igy a nagy szomorúságból nagy vigasság lett; a halottas tor helyett lakodalmat laktak s térdig jártak abba a jóféle sárga tyúkhús levesben, s még az árva gyermeknek is akkora kalács volt a kezében, hogy majd letörte a derekát.

Mikor a mézes-mákos hetek elmúltak, az ifjú király, már mint a mi kalmárunk és a felesége, útrakeltek, hogy össze-vissza járják az országot s a hol lehet, gyámolítsák az ügyefogyottakat és segítsék a szegényt. A mint így utazgattak, egyszer abba a városba találtak vetődni, hol a generális és a kalmár előbbi felesége lakott.

De az ifjú király és a felesége, hogy föl ne ösmerjék addig, míg ők nem akarják, paraszti ruhában öltöztek fel s mint ilyenek egy csárdába vetődtek be. A csárdában ott ivott három vén huszár; mulattak kedvükre s ugyancsak benéztek a kancsó fenekére, mert már egy kicsit kótyagosak is valának.

A király meg a felesége ugyanazon asztalhoz ültek, hol a három vén huszár pityizálgatott. A huszárok emberség-tudók valának s egy közülök mindjárt megkínálta a királyt a telt palaczkkal, mondván;

- Igyál földi, te érted is meghalt a Jézus!

A király elvette a palaczkot s jót húzott belőle, majd ő is parancsolt egy itcze bort s vissza-kínálta a huszárt, mondván:

- Igyék vitéz uram, mert kendért is leesett a varju a fáról!

A huszár elvette a telt palaczkot s jót húzott belőle, majd vissza akarta tenni a király elébe, de az intett neki, hogy a többieket is kínálja meg.

Addig addig ittak a huszárok, hogy a pénzüik sehogy sem futotta ki a bor árát, a korcsmáros pedig az apja fiának se adott rovásra.

Mit volt mit tenni az egyik huszárnak, ki legtöbbel tartozott, haza is kellett volna már menni, mert régen elfűjták már a takarodót, itt is szeretett volna maradni, mert nagyon mulatnékja volt, a korcsmáros pedig, mint mondtam, nem adott hitelbe, kapja a lelkét, leoldozta az oldalról a kardját, odadobta a csaplárosnak, hogy hozzon bort.

A király mindezt jól látta, de nem szólt egyebet, csak azt kérdezte a vén huszártól:

- Hej, vitéz uram, mit csinál kend holnap kard nélkül, mikor ki kell rukkolni, mert itt lesz a király?

- Mi csinállok, mi csinállok, az az én gondom; mert voltam én már nagyobb bajban is, mégis kivágtam magamat a ki áldója van, hisz azért teremtet az isten huszárnak! aztán legfeljebb is, ha észreveszik is, az lesz a dolog vége, hogy huszonötöt rám hegedülnek, aztán punctum!

No jól van, ez abba maradt. - Reggelre kelve a király és a felesége tisztelgésére az egész huszárezred kirukkolt; ott volt a generális is, meg aztán a felesége is, már mint a király első oldalbordája, meg aztán az a vén huszár is a ki kardját beitta, s ki az aczél kard helyett, még azon éjszaka fakardot faragott magának s azzal rukkolt ki.

A király mindjárt észrevette, hogy melyik huszár volt az, a ki a kardját beitta. Odamegyen hozzá s keményen végig nézte, majd parancsolta neki, hogy álljon ki a glédából: a huszár kiállott. Most a király azt parancsolta, hogy szúrja keresztül a lovát s ekkor a huszár nagy keservesen föltekintett az égre s felkiáltott:

- Istenem, tégy csodát, változtasd a kardomat fává, hogy ne szúrhasam keresztül ezt az áldott jó pára jószágot!

A király elnevette magát a huszárfogáson, és igen megtetszett neki a vén vitéz.

Aztán a huszár a kardjára tekintett, mondván:

- Köszönöm istenem, hogy meghallgattad a kérésemet, hogy fává változtattad a kardomat!

A király aztán a vén huszárt azonnal megtette generálisává, a volt generális- és az első feleségével pedig törvényt láttatott s a regement hóhérjával mind a kettőt kiséprőztette az országból.

Eddig volt, mese volt, talán igaz se volt, a kinek esze van ezt se hiszi talán.

A MOSTOHA ÉS AZ ÉDES GYERMEK.

Volt egyszer a világon egy szegény asszony s ennek két fia, kik közül az egyik édes gyermeke volt, a másik pedig mostoha.

A szegény mostoha gyermeknek igazán mostoha volt a dolga; mert míg az édest réztepsiben sült pogácsával dugdosta az anyja, addig az a másik kenyérben sem evett eleget; mert míg az édesre egy héten háromszor is adtak tisztát, addig a mostoha három hétben sem kapott egyszer; mert míg az édes uj ruhában járt, uj szüre, uj csizmája, uj kalapja és nyakravalója volt, addig az árva csak viseltet hordott, fótos szür, fótos csizma, lyukas kalap s rongyos nyakravaló volt rajta, s mikor már annyira nőtt, hogy megbirta a maga kenyerét keresni, azt mondták neki, hogy menjen istenhírével szolgálatot keresni. A mostohája sütött az útra neki hamuban sült pogácsát.

El is ment az szívörömet, csakhogy egyszer a mostohájától megszabadulhatott.

A mint mén, mendegél, egyszer egy nagy terepély cserfa alá érkezett s hogyim fáradt is volt, éhes is volt: leült a nagy terepély cserfa alá, elővette a tarisznyáját, kibontotta s kivette belőle a hamuban sült vakarót; de a mint ketté akarja törni, honnan honnan nem, egy kis róka áll előtte, s enni kért, mondván:

- Hallod-e te jó mostoha fiú, hogyha szépen megkérnélek, nem adnál nekem abból a hamuban sült vakaróból?

- Adok biz én, mert jut is, marad is s ezzel a mostoha fiú kétfelé törte a vakarót s feleközepét a kis rókának adta.

A kis róka elvette a hamuban sült vakarót s mikor megette, azt mondja a mostoha fiúnak:

- No mostoha fiú, jótét helyébe jót várj: azért itt van, tedd el ezt a három szál szörömet, majd hasznát veszed még ügyes-bajos dolgaidban, csak égesd meg, vesd a tűzbe s én tüstént segítségedre leszek.

No jól van, a mostoha fiú elvette a három szál róka-szört, eltette s a kis rókától elbúcsuzván, útnak eredt.

Mén mendegél aztán hetedhét ország ellen, még az operenciás tengeren is túl, egyszer egy királyi rezidencia elé ért. Bemegyén a rezidenciaiba, hát a király ép szemközt jött rá. Köszön neki:

- Adjon isten jó napot fölségednek!

- Fogadj isten mostoha fiú! hát mi járatban vagy?

- Szolgálatot keresek.

- Ép jókor jöttél; aratóra van szükségem, ha kedved tartja megfogadlak. Itt meg itt van háromszázhatvanhat zsákos földem tisztabúzával bevetve, ha ezt egy 24 óra elforgása alatt le nem aratod, kévébe nem kötöd, csomóba nem rakod, haza nem hozod s ki nem csépeled: leüttetem a fejedet, de ha azokat megcselekszed; három tarisznya pénzt mérek ki a számodra. Az egyikben lesz aranypénz, a másikban ezüstpénz és a harmadikban rézpénz.

Itt a mostoha fiúnak csak akkor esett le az álla, mikor a király iménti beszédét meghallotta, de mit volt neki mit tenni, nem egyebet, mint azt, hogy nagy szomorúan kibandúkolt a háromszázhatvanhat zsákos föld szélére s hozzáfogott a munkához. De hiába serénykedett álló nap,

mert biz ő kigyelme bár úgy dolgozott mint a kutya, hogy szinte a hátán csorgott a víz, nem aratott le nagyobb darabot, mint ez a ház földje, la, de még hozzá sötét estve is dolgozott. Hogy aztán nagy fáradtan kidőlt a munkából, hogyim látta, hogyha szakadtáig dolgozik is, mégse arathatja le egy huszonnégy óra elforgása alatt azt a tengernyi életet, nemhogy még kévébe is kötözzé, csomóba is rakja, haza is vigye s még ráadásul ki is csépelje, fel is szelelje, mondom, hogy ezeket mind fontolóra vette, sirva fakadt.

Csak sirdogál, csak sirdogál, egyszer a mint ki akarja venni a kendőjét, hogy majd megtörli a szemét, kezébe akad a három szál rókaszőr. A mostoha fiúnak sem kell több, izibe tüzet rakott s belevetette a három szál rókaszőrt. Alig égtek ezek el, íme, előtte terem a kis róka, kérdvén:

- Mit sirsz, mit rísz olyan keservesen mostoha fiú?

- Hogyne sirnék, hogyne rínék, mikor a király azt parancsolta, hogyha egy huszonnégy óra elforgása alatt, ezt a háromszáz hatvanhat zsákos földet le nem aratom, kévébe nem kötöm, csomóba nem rakom, haza nem hordom, ki nem csépelem s fel nem szelelem: így meg úgy bánik velem; - ha pedig én mindezeket meg tudnám cselekedni: három tarisznya pénz lenne a jutalma. Az egyikben lenne aranypénz, a másikban ezüstpénz és a harmadikban rézpénz... Ezért föl az én fejem, ezért omlik az én két szemem könye!

- Ha csak ez a bajod, kisebb gondod is nagyobb legyen ennél; csak te feküdjél szép csendesen s aludjál reggelig bátran, a többit pedig majd elvégzem én, csak bizd reám.

Ugy is lett. - A mostoha fiú lefeküdt szép csendesen s el is aludt, a kis róka pedig elővett három kis sípot, megfújta mind a hármat s íme, az első hangjára a kerek föld minden egere, a másodikra a kerek föld minden hörcsöge, a harmadikra pedig a kerek föld minden galambja előtte termettek, melyeknek aztán kiadta a parancsolatot, hogy a búzát learassák, kévébe kötözzék, csomóba rakják, haza is hordják a király pajtájába, s otthon még ki is csépeljék, fel is szeleljék.

Ezeknek se kellett kétszer parancsolni, mert az egerek ízibe hozzá láttak az aratáshoz, a hörcsögök kötözték és hazahordták, a galambok pedig szemenkint kiszedték a szép tiszta búzát; ugyanynira, hogy reggelre kelve mind a háromszázhatvanhat zsákos föld termése ott állt garadában, hogy szinte gyönyörűség volt ránézni arra a drágalátos szemenszedett tisztabúzára!

A király aztán ezt látva rögtön kimérte a három tarisznya pénzt a mostoha fiúnak, ki aztán hazafelé fordította a szekere rúdját s mikor hazaért, a mostohája szinte elijedt ennyi temérdek pénz láttára, kérdvén:

- Hát édes fiam, hol tettél szert ennyi tengernyi pénzre?

- Hol tettem szert? hát itt meg itt lakozik egy király, s minthogy annak háromszázhatvanhat zsákos földjén levő termését egy huszonnégy óra elforgása alatt learattam, csomóba kötöztem, hazahordtam, kicsépeltem, kiszeleltem: hát az adta.

Itt lelkiem teremtette mi történik a dologból, mi nem, nem egyéb a nagy semminél, de pengyom tóditsuk is, mert biz majd elfogy ez!... Már akár fogy el akár nem, elég az hozzá, hogy a szegény fiú mostohája tulajdon édes gyermekét is elküldte szolgálatot keresni. De már ennek nem hamuban sült pogácsát süttött az útra, hanem tejbe-vajba sült szép fehér vakarót, melyet egy tarisznyába kötve nyakába akasztván, nagy szerencsekiváratok közt útnak eresztette.

Megyen mendegél az édes fiú hetedhét ország ellen, még az operenciás tengeren is túl, ő is elérkezett a nagy terepély cserfa alá s hogyim fáradt is volt, éhes is volt, leült az alá, elővette a tarisznyát, kibontotta s kivette belőle a kakastejjel tejbe-vajba sült szép fehér vakarót; de a mint ketté akarja törni, honnan-honnan nem, a kis róka előtte terem s enni kér, mondván:

- Hallod-e te édes fiú, hogyha szépen megkérnélek: nem adnál nekem abból a tejbe-vajba sült fehér vakaróból!

- Bizony nem adok én, majd bizony hogy is ne, kapard kurta, neked is lesz!

A kis róka megszégyenülve tovább sompolygott, - az édes fiú pedig hogyim testét-lelkét megnyugasztotta, tovább ment.

Ő is elért ahhoz a bizonyos királyhoz. - Köszön neki:

- Adjon isten jó napot fölségednek!

- Fogadj isten édes fiú! hát mi járatban vagy?

- Szolgálatot keresek.

- Ép jókor jöttél; aratóra van szükségem, ha kedved tartja megfogadlak. Itt meg itt van háromszázhatvanhat zsákos földem zabbal bevetve, ha te ezt egy 24 óra elforgása alatt le nem aratod, kévébe nem kötöd, csomóba nem rakod, haza nem hozod s ki nem csépeled: annyi botot üttetek rád, a hány nap van egy esztendőben; - ha pedig mindezt megcselekszed, három tarisznya pénzt mérek ki a számodra. Az egyikben lesz aranypénz, a másikban ezüstpénz és a harmadikban rézpénz.

No jól van, itt az édes fiú nagy fittyre kimegyen a földre s hozzá látott a munkához; de biz ő kigyelme, ha nem mondom is elhihetik, a háromszázhatvanhat zsákos föld termését nem aratta le: ezért a királytól kikapta a maga jutalmát - háromszázhatvanhat botot, melyeket alig birt hazaczipelni, mert csakugy lézengett aztán mint a maszlagos hal, mint az agyonvert. S mikor valahogy nagy nehezen hazavánczorgott, jó édes anyja imhogy szörnyet nem halt drágalátos mákvirág fia esetén.

Itt a mostoha fiúból gazdag ember lett, az édes fiú pedig szegény ember, kik még most is élnek, ha meg nem haltak.

A SZÁZ PÁR KÖRTVE ÉS ALMA.

Volt egyszer a világon egy fuvaros, ki itt meg itt, ezen meg ezen az uton haladva úgy elakadt, hogy se előre se hátra, se jobbra, se balra. Most már mitévő legyen, hova tudjon a lelke lenni, mikor sehonnan se mutatkozik segítség; embert még aranyért sem lehetett volna látni.

A mint ott legjavában évődik s veszti a lelkét, egyszer, honnan, honnan nem, egy szőrös ördög termett előtte, ki senki más nem volt mint maga Plutó ő felsége.

- Hallod-e te szegény ember, szólta az ördög, akkor kisegítek a hinárból, hogyha megígéred, hogy nekem adod a házadból azt a legkedvesebb jószágodat, miről mitse tudsz, hogy van-e a világon, vagy nincsen.

- Jól van, legyen a te szived szándéka szerént, neked adom a házamból azt a legkedvesebb jószágomat a miről én még mitse tudok.

A fuvaros aztán elszámlálta az ördögnek, hogy miye van, a riska tehéntől és a két pókos lótól kezdve a legutolsó kerékszegig; de az ördög csak a fejét rázta, hogy ez sem az, az sem az.

- Nekem tudtommal egyebem nincsen, azért a mi ezeken kívül találhatik a házamnál, neked adom.

- Add ki hát írásban, kösd le a lelkedet, ird alá nevedet s kezed keresztvonásával erősítsd meg, hogy nekem adod azt a legkedvesebb jószágodat, miről mitse tudsz.

A szegény fuvaros aztán az ördög által elkészített kontraktust aláírta, keze keresztvonásával megerősítette, hogy annak odaadja azt a legkedvesebb jószágát, miről ő mitse tud.

Az ördög aztán zsebre tette az írást, megfogta a kocsi rúdját s félkézzel úgy kirántotta, mintha soha el nem lett volna akadva abban a feneketlen kátyuban.

- No szegény ember, most már megmondom, hogy mi az a legkedvesebb jószágod, miről mitse tudsz: azalatt az idő alatt, míg te odajártál, a felséged egy kis fiút szült, s ez az a legkedvesebb jószágod, kiről mitse tudtál. Most elmehetsz haza békével, de 18 esztendő múlva elmegyek a fiúért s elviszem magammal.

S ezzel az ördög megfordult az egyik sarkán s úgy eltűnt, mintha soha ott nem lett volna, - a szegény ember pedig nagy szomorúan hazafelé bandukolt, ki, hogy az ördögöt mégis valahogy kijátszsza, kitaníttatta a fiát s papnak szánta.

De mikor a fiú már a 17 esztendőt is meghaladta s a 18-ikba fordult: a szegény ember meg a felesége mindig sirással fogadták, hogy ha megjött az iskolából. A fiú csak elnézte egy darab ideig, de már nem állhatta szó nélkül, s kérdést intézett az apjához és az anyjához.

- Ugyan, tubus szüléim, nem felelnének egy kérdésemre?

- S mi lenne az kedves fiam? kérdé egyszerre az apja is, anyja is.

- Az biz nem egyéb, csak az, hogy mi dolog az, hogy én valahányszor megjövök az iskolából, mindig sirva-ríva találom kigyelmeteket?

- Hahó kedves fiam, szólta az apjuk, mi türes-tagadás, már csak megmondjuk az igazat, hogy mért omlik a mi szemünk könye, valahányszor kijössz az iskolából: az biz nem egyébért folyik, mint, egyszer ebben meg ebben az erdőben, ezen meg ezen az úton jöve elakadtam, még pedig olyan helyen, hogy máskor ott koczogva is eljöttek a lovaim, akkor pedig mégse mozdultak. Hiába vettem ki a löcsöt, hiába ütöttem-vertem a szegény pára jószágokat, hiába vesztettem

velük a lelkemet, mert biz azok, ha mindjárt tüzes taplót kötöttem volna is a fülükbe, nem mozdultak, - segítség pedig sehonnan sem érkezett. A mint ott legjavában küzködöm, egy emberforma vetődik elém, ki azt találja nekem mondani: „Hallod-e te szegény ember, akkor kisegítek a hinárból, hogyha megígéred, hogy nekem adod a házadból azt a legkedvesebb jószágodat, miről mitse tudsz, hogy van-e a világon vagy nincs.” - Én jó bolond létemre semmi rosszat nem gyanítva, szavamat adtam s még rádásul írásban lekötöttem a lelkemet. Az a legkedvesebb jószágom pedig kiről mitse tudtam, senki más nem volt, mint te. S mikor az az átkozott csalfa emberforma, ki senki más nem volt, mint maga az ördögök királya, zsebre tette az írást, felém fordult, azt mondta nekem, hisz úgy az eszemben van, mintha csak tegnap történt volna: „Most elmehetsz haza békével, de 18 esztendő múlva elmegyek a fiúért s elviszem magammal.” És az az óra kedves fiam, melyben elszakasztanak a szivüinktől, mindennap közelebb-közelebb jön; mert mára 18-ik esztendőbe fordultál. Ezért omlik a mi két szemünk könye, ezért siratunk téged éjjel-nappal kedves fiam, hangos zokogással.

- Ha csak ez a bajuk tubus szüléim, kisebb gondjuk is nagyobb legyen ennél, mert majd elmegyek én a pokolba, majd fölkeresem ott Plútó ő felségét, majd elvégzem én vele a dolgot s hacsak lehet, elhozom a kontraktust, hisz hát kárjába tanultam volna ki annyi iskolát?

Aztán a szegény ember fia magára öltötte a papi ruhát, hona alá csapta a szent könyvet, kezébe vette a füstölőt és a szentelt vizeztartót, s elindult a pokol felé.

Ment mendegélt aztán hetedhét ország ellen, még az operenciás tengeren is túl, egyszer a mint egy nagy vadon erdőben levő magas hegyen keresztülment volna, egy híres zsvány útját állta; de hogyim látta az az istentől elrugaskodott, hogy kivel van dolga, félreállt az útból.

- Hová-hová lelki atya? kérdi a zsvány.

- Elmegyek a pokolba a kontraktusomért, felelt neki a kis-pap.

- No ha már odamégysz, nézd meg az én helyemet is, hogy hol fekszem én holtom után? s ha erre találsz visszajöni, megvárlak itt ezen a helyen.

No jól van, ez abba maradt. A szegény ember fia aztán tovább folytatta a maga útját; annyira-annyira, hogy egyszer mégis elért a pokol kapujáig. Bemegyén rajta s ekkor meggyújtotta a füstölőt, az ördögök pedig, a kiket elő-utó talált, mintha az istennyila kergette volna őket, futottak a tömjén szagától, mert az olyan volt nekik, mintha bűdöskövel füstöltek volna az orruk alá.

A kis-pap egyre tovább haladt, az ördögök pedig egyre tovább futottak a tömjén-szag elől, orrukat, szájukat bedugván, egy se mert szemközt állni vele; mert az volt a boldog, a ki legelől futhatott.

A szegény ember fia minden háborítás nélkül egész Plútó ő felsége királyi rezidenciájáig eljutott s hogy ideért, rányitja ő felségére az ajtót s minden szó nélkül elkezd füstölni az ördögöket.

- Ki vagy, mi vagy, mit akarsz, mit kívánsz?? kiáltott rá a pokol királya.

De a kis-pap mindezekre semmitse válaszolt, hanem egyre füstölt a tömjénnel.

- Jaj, csak azzal a kénköfűsttel hagyj fel, mert mindjárt szörnyethalunk! mit akarsz, mit kívánsz?

De a kis-pap még ekkor se felelt az ördögök királya kérdésére, hanem elővette a szentelt vizet s el kezdte vele locsolni az ördögöket, kik hogyim nem volt menekülés, az ordítás és bőgéshez fogtak, mert az olyan volt nekik, mintha kővel hajigálták volna őket.

- Mit akarsz, mit kívánsz, mindent megadunk, csak azzal a kőhajigálással hagyj fel! kiáltott a király.

- Akkor felhagyok, hogyha idadod a kontraktus-levelemet, még aztán megmutatod ennek meg ennek a hires zsványnak a helyét a hol ő majdan fekszik.

Plutónak az anyja ott feküdt a kuczkóban vasszegeken s ez kikiáltott a fiának.

- Vesd oda annak a kutyának azt a levelet s mutasd meg annak a hires zsványnak leendő fekvő-helyét; mert mindjárt agyonver azzal a kövekkel!

A pokol királya aztán odadta a szegény ember fiának a kontraktust s megmutatta a hires zsvány fekvő helyét.

- Nézd, szólt Plutó, itt fog ezen az éles beretva-ágyon feküdni, alatta és felette pedig lobogós-lángos tűz ég egész ezer esztendeig.

A szegény ember fia aztán zsebre tévén a kontraktust, kijött a pokolból s hazafelé fordította a szekere rúdját. A hires zsvány pedig azon a bizonyos helyen megvárta a kis-pap érkezését s azt kérdi tőle:

- No megnézted-e azt a helyet, a hol én holtom után fekszem?

- Meg, válaszolt a pap.

- S mivel lesz az ágyam feneke kirakva?

- Éles borotvával.

- Mi lesz a fejem alatt a vánkus?

- Égő zsarátnok.

- Mi lesz a takaróm?

- Lobogós láng.

- S mennyi ideig kell ott nekem senyvedni?

- Ezer esztendeig.

- Hát nincs szabadulás a számomra?

- Van; hogyha azt megcselekszed, a mit mondok: kit ütöttél legelőször agyon?

- Az apámat.

- S másodszor?

- Az anyámat.

- Megvan-e az a botod, a melylyel az apádat agyonütötted s mi fa az?

- Megvan, itt van a kezemben. Mi fa, mi fa? ez biz nem egyéb, mint töről vágott almafa.

- Hát az a botod megvan-e, a melyikkel az anyádat agyonütötted s hát az mi fa?

- Az otthon van s ha jól emlékszem, töről vágott körtvefa.

- Hát látod-e azt a nagy hegyet, mely itt előttünk az eget támasztja?

- Látom.

- No, ha látod, eredj föl annak a tetejébe, s ültess el ott mind az almafa- mind a körtvefa-botot tővel lefelé s térden csúszva ebből a forrásvizből mindaddig hord a szádban azoknak a tövére

a vizet s mindaddig öntözgesd, míg mind az almafa, mind a körtvefa ki nem hajt, virágot nem hoz s gyümölcsöt nem terem. Ha pedig egyszer kizöldül, kivirit, gyümölcsöt hoz a két gyilkos szárazfa: éjjel-nappal sose hunyd be a szemedet, mert ha a gyümölcséből, nem többet csak egyet is ellopnak, minden munkád, minden fáradtságod dugába dőlne s újra megint elszáradna a fa, lehullna róla a levél és gyümölcs. S mindaddig ki nem virítanak, míg azt a munkát, melyet elvégeztél, előlről nem kezdenéd; még ismét térden csuszva abból a bizonyos forrásból a szádba vitt vízzel mindaddig nem öntözöd, míg mind a kettő újra ki nem hajtana, virágot nem hozna s gyümölcsöt nem teremne.

S ezzel a kis-pap ott hagyta a zsványt, ez pedig tüstént abban a szempillantásban fölment arra az irdatlan magas hegyre s a leghegyében mind a körtvefa-, mind az almafa-botot elültette egymás mellé, aztán két térdére esett s ezen csúszva elmászott ahhoz a bizonyos forrásvizhez melyet a kis-pap mondott neki. Mikor odaért telemerítette a száját s térden állva, térden csúszva felmászott ismét arra az irgalmatlan magas hegyre s megöntözte mind a körtvefa-, mind az almafabot tövét; - aztán újra térdre esett, újra elcsuszott a forrásvizig s telemerítvén a száját, ismét azon az úton és módon felmászott a hegy tetejére s megöntözte a szájában hozott vízzel mind a körtvefa-, mind az almafa-bot tövét. Ez így ment hét álló esztendeig, egyik nap csakugy mint a másik nap. Hét esztendő elmultával aztán mind a körtvefa-, mind az almafabot kihajtott, kivirágzott vörös levéllel, fekete virággal s piros gyümölcscsel.

Mikor a két gyilkosfa meghozta a maga gyümölcsét, a zsvány nem tett egyebet, mint éjjel-nappal ott ülven a két fa tövében, soha be nem hunyta a szemét, hanem szünetlenül csak a gyümölcsfákat őrizte.

De itt lelkem teremtette mi történik a dologból, mi nem, egyszer, hogy-hogy nem, a zsvány eltalált aludni; egy fekete varju pedig a szomszéd fáról csak ezt várta. S hogyim látta, hogy a híres zsvány se holt, se eleven: rárepült az almafára s egy szép piros almát leszakasztott róla; - erről aztán a körtvefára szállt s arról is szintén leszakasztott egy körtvét s aztán mind a két gyümölcscsel elrepült.

Itt lelkem teremtette mind az almafáról, mind a körtvefáról tüstént abban a szempillantásban minden levél s minden gyümölcs lehullván, elszáradtak, a töveikből pedig hangos sirás-rívás és jajveszéklés hallatszott.

A híres zsvány csak a nagy sirásra-rívásra ébredt föl s tüstént megösmerte, hogy az, a ki az almafa tövéből jajveszékel, senki más, mint tulajdon nemző apja, az pedig a ki körtvefa tövében sir-rí, senki más, mint tulajdon szülő anyja s ekkor mind a sirás-rívás, mind a jajveszéklés olybá tetszett neki, mintha a szívében egy nagy kést ütöttek volna.

- Ne sirj anyám, ne jajveszékely apám, szólt a zsvány, igaz hogy megloptak, de majd máskor jobban vigyázok; könnyeimmel öntözlek, szájamból itatlak, de mégis muszáj újra kihajtanotok.

S csakis így nem hallatszott többé a nagy sirás-rívás és a keserves jajszó, csakis így hallgatott el mind a körtvefa, mind az almafa.

A híres zsvány aztán a két térdére esett s ezen csúszva újra elmászott ahhoz a bizonyos forráshoz, majd tele merítvén a száját a vízből, azon az úton és módon visszament a magas hegyre s megöntözte mind az almafát, mind a körtvefát. Ez így ment hét álló esztendeig, egyik nap ugy mint a másik nap. Hét esztendő elmultával aztán, mind a körtvefa, mind az almafa kihajtott, kivirágzott gyümölcsöt hozott, csak hogy a levele: vörös volt, a virága fekete: s a gyümölcse: vérpiros.

Mikor a gyümölcsfák megtermették a maguk gyümölcsét: a híres zsvány nem tett egyebet, mint odaült a két fa tövébe s éjjel-nappal őrizte.

Itt lelkem teremtetten egyszer egy hatlovas üveges-aranyos hintó vágatott el a két gyümölcsfa alatt, de már ekkor érett volt ám mind a körtve, mind az alma s csakugy piroslott, hogy jobban se kellett. Meglátja a piros almákat és körtvéket a kocsiban ülő püspök, ki senki más nem volt, mint a szegény fuvarosnak a fia, parancsolja a huszárnak, hogy ugorják le a bakról s hozzon neki abból a gyümölcsökből vagy egy párt.

A huszárnak sem kellett ezt kétszer mondani, izibe lepattant a bakról, oda szalad az almafa és körtvefa alá, hogy majd szakít egyet-egyet róluk, s odaviszi az urának; de a mint ép hozzá akar nyulni, megrázkódik egy falevél s megszólal:

- Ne szakíts mi rólunk oh jó ember; mert nem te ültettél ide, nem te öntöztél szájban hordott vízzel!

A huszár a világért se nyult többé a gyümölcshez, hanem visszaszaladt a püspökhöz s mondja neki:

- Nagyságos uram! biz én nem hoztam se a körtvefáról, se az almafáról, mert a hogy ép szakítani akartam volna róluk, megrázkódik egy levél s megszólal, mondván: „Ne szakíts mi róluk oh jó ember; mert hisz nem te ültettél ide, s nem te öntöztél szájban hordott vízzel!” S ezért biz én isten látja a lelkemet nem mertem a gyümölcshez nyulni.

- Jól tetted édes fiam, szólt a püspök, kinek csak ekkor jutott eszébe, hogy micsoda alma- és körtvefa az. Ezért leszállott az üveges-aranyos hintóból, odament a két fa alá, hát a tövében ott ül ám a vén ősz zsvány.

A püspök aztán megáldoztatta a zsványt megszámlálta a gyümölcsöket a fákon. Mind a körtve, mind az almafán száz-száz pár gyümölcs volt. S mikor a legutolsó gyümölcsre került a sor, s mikor azt is a többi közé számította, azok megrázkódtak s fehér galambképében elrepültek. Ott repült közöttük a vén ősz zsvány lelke is.

A HASZNAVEHETLEN BOGNÁR.

Volt egyszer a világon egy király s ennek egy hasznavehetlen bognárja, ki örökkön örökké nem tett egyebet, mint a korcsmában muzsikáltatta magát, egész álló napokon és egész tengernyi éjszakákon keresztül dinom-dánom, eszem-iszom, hisz van a királynak elég pénze. A király már restelni kezdte a dolgot s pirongatóriumhoz fogott, de hiába huzod a kutya fejét az asztalra, mert a kibe az ördög belebujt, benne is marad az; biz a hasznavehetlen bognárt hijába vasalták a munkára, mert aztán is csakugy muzsikáltatta magát, mint annak előtte. Ezért a király a hasznavehetlen bognár életére törekedett, hogy azt elveszithesse. Ezért behivatta magához s azt mondja neki, szót szólnán:

- Hallod-e te, dologkerülő hasznavehetlen bognár - szidom az anyádat! - ha te nekem egy huszonnégy óra elforgása alatt olyan száz akós hordót nem csinálsz, melyen egy furás, faragás nem sok, de még annyi se lássék: nyársra huzatlak.

A hasznavehetlen bognár minderre nem szólt semmit, hanem a hátára vetett egy tarisznyát, a kezébe vette a faragófejszét s kiballagott az erdőre, hogy majd kiválasztja a száz akós hordónak való fát.

Mire kiért az erdőre, megis éhezett, el is fáradt: ezért leült egy nagy terepély fa alá, elővette a tarisznyát s falatozni kezdett.

Csak eszik, csak eszik, egyszer honnan-honnan nem, csak előtte terem egy kis róka s enni kér.

- Adok biz én, válaszolt neki a hasznavehetlen bognár, mert jut is, marad is.

S ezzel egy darab kenyeret és egy darab kolbászt odahajított a rókának. Mikor a róka megette a kenyeret és kolbászt, csak elkezd:

- Hallod-e te, hasznavehetlen bognár, minthogy te könyörültél rajtam, én is könyörülök rajtad, mert jótét helyébe mindig jót várj. Hogyha nem mondod is, ugy is tudom, hogy mért fáradtál ki ide az erdőre; ugy is tudom, hogy a király vesztetre tör, de nem lesz az idős, mert majd kisegítek én a bajból, majd elkészítem én azt a száz akós hordót, melyen egy fúrás-faragás nem sok, de még annyinak sem szabad látszani, csak te feküdjél le s pihend ki magad.

Ugy is lett. - A hasznavehetlen bognár lefeküdt, megpihent, a kis róka pedig azalatt elkészítette a száz-akós hordót, még pedig ugy, hogy azon egy fúrás-faragás nem sok, de még annyi sem látszott.

Mikor készen volt a száz-akós hordó, a hasznavehetlen bognár haza vitte s átadta a királynak, ki annak láttára, mint a juh, szemét-száját eleresztette, mert még az apja, nagyapja, de még a szépapja se látott oly mesterségesen készült hordót, mint az volt; mert azon furást vagy faragást aranyért se lehetett volna látni.

No jól van, ez abba maradt, de egy kevés idő múlva újra maga elé hivatja a király a hasznavehetlen bognárt s azt mondja neki:

- Hallod-e te, dologkerülő hasznavehetlen bognár - szidom a lelkedet! - ha te nekem egy huszonnégy óra elforgása alatt olyan vasasszekeket nem készítesz, mely magától szaladjon minden ló nélkül: kerékbe töretlek össze!

A hasznavehetlen bognár erre sem szólt semmit, hanem a hátára vetette a tarisznyáját, kezébe vette a faragó fejszét s kibandukolt az erdőre, hogy majd kikeresi a szekérnek való fát.

De mire kiért az erdőbe, meg is éhezett, el is fáradt: ezért leült egy nagy terepély fa alá, elővette a tarisznyát s falatozni kezdett.

Csak eszik, csak eszik, egyszer honnan-honnan nem, újra előtte terem a kis róka, s enni kér.

- Adok biz én, kis rókácska, válaszolt neki a hasznavehetlen bognár, mert jut is, marad is.

S ezzel egy darab kenyeret, meg egy darab szalonnát odahajított a kis rókának. Mikor a róka megette a kenyeret és a szalonnát, megszólalt.

- No, hasznavehetlen bognár, jótét helyébe jót várj. Hogyha nem monddod is, ugy is tudom, hogy mért fáradtál ki ide az erdőre, ugy is tudom, hogy a király vesztetre tör, de nem lesz az idős, hiszem azt az egyet, mert majd kisegitlek én a bajból, majd elkészitem én azt a szekeret, mely magától szaladjon minden ló nélkül, csak te feküdjél le s pihend ki magad.

Ugy is lett. - A hasznavehetlen bognár nyugalomra hajtotta le a fejét, a kis róka pedig azalatt szépen elkészítette a szekeret, mely magától szaladt minden ló nélkül. Mikor készen volt vele, felköltötte a hasznavehetlen bognárt s azt mondja neki:

- No, hasznavehetlen bognár, itt van, el van készítve a magától szaladó szekér, csak te ülj bele s parancsold neki, hogy a király udvarában álljon meg. De még azt is akarom mondani, hogy ne, itt van ez a kis síp, tedd el, mert majd hasznát veszed még s ha valami ügyes bajos dologod lesz, csak ebbe fuj bele, majd segít ez rajtad.

A hasznavehetlen bognár aztán megköszönte a kis rókának a hozzája való szivességet, beleült a magától szaladó szekérbe s meg sem állt hazáig, vagyis a király udvaráig.

Mikor a király meglátta a magától szaladó kocsit, nem szólt semmit, csak a fejét csóválta, majd nagy mérgesen a hasznavehetlen bognár felé fordult s azt mondta neki:

- Hallod-e te dologkerülő, hasznavehetlen bognár - szidom az anyádat! - az ólamban van száz nyúl, s ha te azokat három napig meg nem őrzöd, reggel ki nem hajtod a mezőre, estve pedig haza nem tereled, de ugy, hogy egy hija se legyen a száznak: leüttetem a fejed gombját.

Mit volt mit tenni a szegény bognárnak, kénytelen kellett kieresztette az ólból a száz nyúlat s kihajtotta a mezőre; de a nyúlak alighogy ennek a széléhez értek, valahány volt annyiféle futott. Ki tereli ezt már össze? A szegény hasznavehetlen bognár hol az egyik után, hol a másik után futott s egész nap kergetőzött velük, mégis csak egyet sem tudott összeterelni.

Itt már alkonyodik, haza is kellene már a nyulakat hajtani, de a száz százfelé volt, egyik a pokolban, másik a fenékén: ezért a hasznavehetlen bognár szörnyen elbúsulta magát s tán még az életének is véget akart vetni, hisz már mindegy, akár ő maga vessen véget az életének, akár a király; mert sehogy sincsen szabadulás. Ezért már benyult a kebelébe, hogy kiveszi a bicskáját és a szívébe üti; de a bicska helyett a kis rókától kapott síp akadt a kezébe.

Ennek sem kell több, kiveszi a sípot, belefúj, hát ihun jönnek a nyulak s olyan szelidek valának mint a kezes bárány, melyet szüntelen marokból etetnek.

Mikor a nyulak mind együtt valának, hazafelé kezdte terelgetni. A király ott várakozott rá a kis ajtóban, maga eresztette be a nyulakat egyenkint s kezdte számolni: egy, kettő, három... kilenczvenkilencz, száz, egy hija sincsen a kerekszámnak.

Itt másnap újra kihajtotta a nyulakat a mezőre a hasznavehetlen bognár; de a nyúlak alighogy annak a szélére értek, valahány volt, annyiféle futott.

De most a hasznavehetlen bognár mitse gondolt a nyúlak szanaszét-futásával, hisz gondolta magában, majd előveszi a kis sípot, belefúj s annak a hangjára majd összefutnak; hanem lefeküdt egy szép árnyékos helyre s aludt kedvére.

De a király sem nyughatott; törte a fejét, hogy és mint veszi el a hasznavehetlen bognárt. Ezért maga elé hívatta egyetlen egy legkedvesebb leányát s azt mondja neki, szót szólván:

- Kedves leányom! Nekem egy nagy kérésem van hozzád.

- S mi lenne az királyi atyám?

- Az biz nem egyéb, hanem öltözködjél fel paraszti ruhába, menj ki aztán ide meg ide a mezőre, hol a hasznavehetlen bognár őrizi a száz nyúlat s kérj tőle egyet. Ha szépszóért nem ad, hát majd édes csókért; de nekem nyúl nélkül haza ne jőj, ha mindjárt a testedből kívánna is érte!

No jól van, a királykisasszony engedelmeskedett édes atyja kívánságának, kapja a lelkét mit-mit nem cselekszik, felöltözött paraszti ruhába s kiment a mezőre a hasznavehetlen bognárhoz, ki még most is kedvére aludt az árnyékos fa alatt.

Megrugja a királykisasszony a lábát a bognárnak, az fölébredt, de ki mindjárt észrevette, hogy kivel van dolga.

- Isten jó nap nyúlak pásztora!

- Fogadj isten királykisasszony! Hát mi jót hozott a szegény nyúlpásztornak?

- Nem hoztam én egyebet, csak azért jöttem, hogy szeretnék egy kis nyúlra szert tenni: azért nem adnál el belőlük jó pénzért vagy egyet!

- Fölséges királykisasszony, pénzért nem adok, hanemha három csókot ad, én pedig visszaadhatom: akkor nem bánom, adok egy nyúlat.

Igy a királykisasszony három pár csókért kapott egy nyúlat, s azzal aztán nagy vigan hazafelé futott; de mikor ép a kilincset fogta, hogy benyitja az ajtót, megfűjja a nyúlpásztor a kis sípot, a nyúl mint az istennyila kiugrott a leány öléből s meg sem állt míg a nyájhoz nem ért.

A nyúlpásztor hazafelé terelte a nyáját, a király pedig ott várakozott a kis-ajtóban az érkezéére s mikor megjöttek, maga eresztette be a nyúlakat egyenkint, olvasván: egy, kettő, három... kilenczvenkilencz, száz, egy hija sincsen a kerekszámnak.

Reggelre kelve a nyúlpásztor harmadszor is kihajtotta a nyúlakat a mezőre, s hagyta azokat a magok útjára menni.

A király most meg a feleségét hívatta be a fehér szobába s azt mondja annak, szót szólván:

- Szivem szép szerelme! nekem egy nagy kérésem van hozzád.

- S mi lenne az kedves férjem?

- Az biz nem egyéb, mint öltözködjél fel paraszti ruhába, menj ki aztán ide meg ide a nyúlpásztorhoz s kérj tőle egy nyúlat, ha szép szóért nem adja, hát majd ad édes csókért; de nekem, ha mindjárt a testedből kívánna is, nyúl nélkül haza ne jőj!

No jól van, a királyasszony hajlott férje-ura kérésére, felöltözött paraszti ruhába s kiment a mezőre a nyúlak pásztorához, ki most is kedvére aludt a hűsben.

Megrugja a talpát a királyasszony a nyúlpásztornak, az fölébredt, de mindjárt elősmerte, hogy ki van a paraszti ruhában.

- Isten jó nap nyúlpásztor!

- Fogadj isten királyasszony! hát mi jót hozott a szegény nyúlpásztornak, s mi jóért jött, hogy ha merem kérdezni?

- Nem jöttem én egyebért, csak azért, hogy nem adnál-e el nekem egy nyúlat jó pénzért?

- Pénzért királyasszony nem adok, hanem ha három csókot ad, én pedig visszaadhatom: akkor nem bánom, rászánom a fejemet, adok egy nyúlat.

A királyasszony nem szólt semmit, hanem lehajolt s megcsókolta a nyúlpásztort háromszor, az pedig visszaadta azokat.

Igy a királyasszony három pár csókért kapott egy nyúlat s aztán nagy vigan hazafelé vette az útját; de mikor ép a kilincsre tette a kezét, hogy majd benyitja az ajtót, megfújja a nyúlpásztor a kis sípot, a kis nyúl pedig mint a villámlás kiugrott a királyasszony öléből s meg sem állt míg a nyájhoz nem ért.

Mikor a nyúlak mind együtt valának, a nyúlpásztor hazafelé terelte a nyáját, a király pedig a kis-ajtóban várakozott azoknak érkeztere s mikor megjöttek, maga eresztette be a nyúlakat egyenkint, olvasván: egy, kettő, három... kilenczvenkilencz, száz, egy hija sincsen a kerek-számnak.

Reggelre kelve a nyúlpásztor újra kihajtotta a nyúlakat, de most maga a király ment ki a mezőre, felöltözvén paraszti ruhába.

Mikor a nyúlpásztorhoz ért, köszön neki.

- Isten jó nap nyúlak pásztora!

- Fogadj isten szegény ember! hát mi jóért keresett meg?

- Mi türes-tagadás, én biz nem egyebért, csak azért, hogy szeretnék tőled egy nyulacskát venni jó pénzért, bizony nem bánod meg!

- Pénzért nem adom, hanem ha tizenkét botot a farodra szóthatok, nem bánom, ráadom a fejemet.

Mit volt mit tenni a királynak, lefeküdt a gyepe s a nyúlpásztor amugy káplárosan rávágta a tizenkettőt, hogy csakugy porzott az ülepe; de a király mindezt föl se vette, csakhogy nyúlra tehetett szert, gondolván magában, megállj ilyen amolyan dologkerülő bognárja, mégis te húzod a kurtábbikat.

De biz az mégse húzta, mert mikor a király ép a kilincsre tette a kezét, hogy már benyitja az ajtót, megfújja a nyúlpásztor a kis sípot, és a kis nyúl mint a villámlás kiugrott a király öléből s meg sem állt addig, míg a nyájhoz nem ért.

Aztán a hasznavehetlen bognár negyedszer is hazahajtotta a száz nyúlat, a király pedig most is ott állott a kis-ajtóban, maga számolta meg, de nem lelhetett hibát, mert a nyúlak mind meg-voltak.

A nyúlpásztor aztán ötödször is kihajtotta a száz nyúlat a mezőre legelészni, a király pedig felülvén arra az ördögös szekérre, melyet a hasznavehetlen bognár csinált, kiment a nyúlak pásztorához, de három üres zsákot is vitt ki magával.

- Hallod-e te ilyen amolyan dologkerülő nyúlpásztor - szidom a lelkedet! - ha te nekem ezt a három zsákot tele nem csinálod igazsággal: leüttetem a fejedet!

A nyúlak pásztora minderre csak ezt felelte, szót szolván:

- Kijött a királykisasszony, én is adtam, ő is adott; kijött a királyasszony, én is adtam, ő is adott; kijött a király én is adtam, ő is...

- Csak hadd el, csak hadd el, közbe vágott a király, tele van már mind a három, csak hadd el... s inkább szeretnék a pokolba lenni, mint ezt hallani.

Erre a szóra, mintha parancsolták volna, megindult az ördögös szekér a királylyal s meg sem állt vele a pokol fenekéig.

Aztán a hasznavehetlen bognár elvette a királykisasszonyt, király lett s még most is uralkodik a feleségével együtt, hogyha meg nem haltak.

MINDEN KÖLCSÖN VAN BARTAKÉNT.

Volt egyszer a világon egy cigány és egy molnármester, ki a cigánynak komája volt.

Egy bizonyos napon a cigány vagy félvéka buzát fölvetett a hátára s elment a komájához a malomba őrletni; de míg a molnár a szobába ment, addig a cigány a tribét és bakot elcsente, uzsdí be a zsákba a liszt tetejére, s aztán ő is bement a komájához.

- No koma, kérdi a molnár, jó-e a liszt?

- Jó jó, felelt a cigány, de nem azt mondom én, hanem tribé és bakó a zsákban.

- Hát a komámasszony, hogy van?

- Mint a makk egészséges, de nem azt mondom én, hanem tribé, bakó a zsákban.

- Hát a kis keresztfiam?

- Annak sincs kutyaaja sem, de nem azt mondom én komám uram, hanem azt: tribé, bakó a zsákban.

A molnár még most se jött észre.

- Ehj, fakadt ki végre, menjen komámuram pokolba azzal a tribével és a bakóval; mindig csak azt hajtja...

- Csak hazsa megyek, nem a pokolba, válaszolt neki a cigány.

És a tribét és bakot csakugyan elvitte.

A molnár csak másnap vette észre, hogy oda a tribé és a bakó s csak ekkor jött észre, hogy mért emlegette olyan gyakran a komája azokat.

No megállj, gondolta magában, minden kölcsön van Bartaként, majd megtréfállak.

Hogy ezt elgondolta, elment a komájához, ki ép szegeket vert, a felesége pedig fujtatott.

- No mit álmodott komám-uram? kérde a molnár.

- Én szépet álmodtam; olyan szépes veres nadrágom és ezüstgombos mentém volt, válaszolt a cigány, csak azs a kár, hogy álom volt, veté utána. - Hát komám uram mit álmodott?

- Roszat koma, roszat.

- De csak nem én rólam?

- De ép te rólad! Hát azt álmodtam, hogy lóképü fehér halál a ránk következő éjjel eljön érted, kirántja alólad a gyékényt s elvisz a pokolba.

A dáde egészen elszomorodott s olyan nagyokat ütött a szeg fejére, mintha már az volna a lóképü fehér halál.

A molnár aztán elment, a cigány pedig mindegyre szomorubb lett, híjába vigasztalta az anyjok és a purdé sereg, hogy így agyonütik, úgy agyonverik azt a lóképü fehér halált, hogyha el találja jönni: nem ért semmit, a dádet nem lehetett megvigasztalni.

Mikor eljött az este, el a lefekvés ideje, nagy sohajtozva feküdt le a vaczokra, végre úgy tizenegy óra felé mégis elszenderült. A molnár pedig, ki az ablakon leselkedett, ép ezt várta; mert a dáde szénhordó szürke lovát tüstént a cigány viskója ablakvasához kötözte.

A szürke aztán csakugy nézte az ablakon át, hogy hánykódik a gazdája a vaczkon. Addig-addig hánykódott a cigány, míg ugy éjfélt után egy órakor fölébredt s tekintete az ablakra esett.

- Júj, ott a lóképű fehér halál, ordított a cigány. Pörölyre, kalapácsra fiúk!

De ki volt frisebb mint a vén cigány; ízibe felugrott a vaczokról, kezébe ragadta a huszfontos pörölyt s az ablakon keresztül ugy föbe vágta a saját lovát, hogy az menten kilehelte szegény páráját.

Csak mikor a szegény pára jószág elbődült és eldült s mikor erre az egész cigányság kiszaladt, vették észre, hogy a saját szénhordó szürkékük a lóképű fehér halál.

A cigány csak ekkor jött észre, hogy a komája tréfát űzött vele s meg nem állhatta, hogy fel ne kiáltson:

- Minden kölcsön van Bartaként!

AZ ASSZONYI KIVÁNCISISÁG.

Volt egyszer egy igen gazdag juhász s ennek egy leánya, meg egy juhászbojtára.

A legény is szép barnapiros fiú volt, de a leány sem volt semmivel sem hitványabb, sem alábbvaló; ezért úgy illettek egymáshoz mint egyik piros alma a másikhoz, mintha az isten is egymásnak teremtetten volna őket. De szerették is egymást annyira, hogy majd meghaltak egymásért és mégis, mivel a legény ágrulszakadt szegény árva fiú volt, a számadó nem adta össze őket.

Itt lelkem-teremtette mi történik a dologból, mi nem, nem egyéb a nagy semminél, ott voltam a hol beszéltek, úgy láttam mint most, egyszer a mint a juhászbojtár az erdőben legeltetné a nyáját, irtóztató nagy tüzet lát és ebből nagy jajgatás, sirás-rívás hallatszott ki.

Megyen a juhászbojtár a tűz felé, hát látja, hogy egy kis aranykigyó jajgat oly keservesen a nagy tűzben. A juhászbojtár megszánta a kis aranykigyót, ízibe letört egy hosszú póznát, benyújtotta a nagy tűz közé s a kis aranykigyót kivette belőle.

- No szép juhászbojtár, szólt az aranykigyó, jótét helyére jót várj, vigy haza azért az én királyi atyám hajlékába, majd megjutalmazza az a te szivességedet, de te egyebet ne kérj tőle, mint azt, hogy minden állat nyelvét megérthesd.

A szép juhászbojtár úgy tett, miként a kis királyfi mondta.

A kis aranykigyót bebocsátotta a kebelébe s elindult aztán a kigyók királya palotája fölkérésére.

Csak mén, csak mendegél, egyszer egy irgalmatlan sziklaüreghez ért, melyben lakott a kigyók királya.

Bemegy a juhászbojtár a kigyókirály elé s köszön neki e szózat szerint:

- Isten jó nap kigyók királya!

- Fogadj isten juhászbojtár, hát mi járatban vagy s mi jót hoztál nekem, kigyók királyának?

- Biz én nem hoztam senki mást, csak azt, a ki fölségednek legkedvesebb s szive minden gyönyörűségét ebben leli.

- Ugyan mi, vagy ki lehet az?

- Az biz senki más, mint fölséged egyetlenegy legkedvesebb fiacskája.

S ezzel a juhászbojtár kivette a kebeléből a kis aranykigyót s átadta az apjának. Nagy lőn a kigyókirály öröme, mikor elveszett fiacskáját ismét láthatta s a juhászbojtárnak helyét se találta, hogy hová ültesse.

- No szép juhászbojtár, szólt a kigyókirály, ezért a tettedért, a mit kívánsz, azt adok.

- Nem kívánok én egyebet, csak azt, hogy én mindenféle állatnak a nyelvét érthessem.

- Oh te bolond, minek lenne az neked, mit nyernél te azzal, mikor semmi hasznát sem vennéd!

- Akár venném akár nem, már az fölségednek mindegy: azért szóm és mondásom most is az, hogy nem kívánok én egyebet, csak azt, hogy én mindenféle állatnak nyelvét érthessem.

- Oh te golyhó, kívánj inkább aranyat, ezüstöt, kívánd inkább koronámat, vagy ezt a tejfehér kigyófújta huszast, mely olyan tulajdonsággal bír, hogy akárhányszor költöd el, mindig visszamegyen a zsebedbe, ezt is odadom.

- Nem kívánom én sem aranyodat és ezüstödet, sem gyémántos koronádat, sem a kigyófújta tejfehér huszast, csak te nekem add meg azt a tulajdonságot, hogy én mindenféle teremtet állat nyelvét érthessem.

Mit volt mit tenni a kigyókirálynak, látta, hogy ezzel a vaskalapossal úgy sem boldogulhat, megadta a juhászbojtárnak azt a tulajdonságot, hogy ő mindenféle teremtet állatnak nyelvét érthette; de a dolognak egy kis farka vége volt, egy kis bunkó volt a végén; mert a kigyókirály rádásul még ezt is hozzá tette:

- Jól van juhászbojtár, legyen a te szived szerint, legyen meg a kívánságod, de tudd meg azt is: hogyha te nem többet csak egy kukkot is elárulsz abból, a mit az állatoktól hallasz, legyen az bárki, ha mindjárt a feleséged is: tüstént szörnyet halsz.

No jól van, ez abba maradt. Itt egyszer, mi történik a dologból, mi nem, nem egyéb a sült hazugságnál, ott voltam a hol beszéltek, úgy láttam mint most, egyszer, mondom, a mint a juhászbojtár a nyáját legeltette, egy kolompos ürü, a nyáj vezére oda dörgölözött egy nagy fához s csak elkezdí:

- Hej, ha a mi gazdánk tudná, hogy ebben az odvas fában mennyi kincs van, hiszem azt az egyet, hogy mindjárt elnyerné a számadónk leányát.

És a juhászbojtár ezt mind jól hallotta, mert hisz nem messze állott a vezér-ürütől. Ennek sem kell több, rögtön kivágta a vén odvas fa oldalát és a sok arany csakugy dülött ki belőle, hogy jobban se kellett. A sok aranyat aztán csuhujjra és tarisznyára szedte és két füles juhász-paripa alig birta hazaczipelni.

Mikor a számadó előtt kizúditotta a szám nélküli sok pénzt, az nemcsak egy, de két kézzel is odaadta a szép leányt a szép juhászlegénynek. Így lett a juhászlegény- és leányból férj és feleség.

Itt lelkem teremtette mi történik a dologból mi nem, de pengyom tóditsuk is, mert biz majd elfogy ez, egyszer a juhászlegény meg a felesége a szomszéd városba vásárra mentek, volt pénz annyi, hogy fele is elég lett volna. Az asszony a kanczafülesre ült, a férfi pedig a csődörre s aztán elindultak a vásárra.

A mint mentek mendegéltek, egyszer a juhászbojtár azt találja mondani a feleségének:

- No szivem szép szerelme édes feleségem, ugyan próbáljuk meg, hogy melyik számár futósabb, a tiéd vagy az enyém?

Az asszony ráállt s futtatni kezdtek, de a csődör messze elhagyta a kanczát s ekkor a gazda, hogy bevárja a feleségét, megállította a lovat.

A mint ott álldogál, egyszer csak megszólal a csődör:

- Nyihahaha! be elmaradtál édes feleségem!

- Könnyü neked henczegni, válaszolt neki vissza a kancza, mert te csak másodmagaddal, de én negyedmagammal futottam!

Hogy megértette a lovak beszédét a gazda, elnevette magát.

- Mit nevensz szivem szép szerelme? kérde az asszony.

- Mit nevetek? nem asszony gondja az; mert nem jó mindent az orrukra kötni!

- Hát nem mondod meg?
- Nem bizony.
- Mért?
- Azért!
- De mégis, hogyha szépen kérlek?
- Már ha a tenyeredre teszed is lelkedet, mégse mondhatom én azt meg neked.
- De hát mért, add okát?
- Hát csak azért, mert nem lehet.

Az asszony oldalát elkezdte a kíváncsiság furni, hogy valjon mit nevetetett az ura s ezért annak a fejét az egész úton gyötörte, kéréssel s rimánkodással kinozta; de hogyim látta, hogy ez nem fizeti ki magát, durczáskodott s visszamenet az egész úton sem szólt az urához csak egy kukkot sem.

Mikor hazamentek, bár megfőzte az ételt, de azért nem ült az ura mellé az asztalhoz, mint annakelötte tette, hanem a fazékban hagyott magának s vagy a tüzlóczán evett, vagy pedig egy falatot sem vett a szájába, s csak akkor látott hozzá, mikor az ura kihajtotta a nyáját; egész álló nap pedig mindig görbe szemmel nézett az urára s ha szólt is, csakugy félvállról vetette oda mint a kutyának a kenyeret s lefekvéskor a széles világért sem feküdt volna az ura oldala mellé, hanem a ládára vetett magának ágyat s ott virradt meg.

S ez így ment napról-napra, hétről-hétszámra. Az ura végre megunta ezt a fura mulatságot s azt találja mondani a feleségének:

- No asszony, ha már annyira fartatsz, teljék szived kívánsága; megmondom hogy mit nevettem: hát tudd meg azt, hogy én azért, mivel a kigyókirály kis fia életét, megmentettem egy nagy tüzből s a miért hazavittem az apjának, azt a jutalmat nyertem, hogy minden teremtetett állat nyelvét érthessem, s akkor, mikor az imént, mikor a vásárra mentünk, semmi egyében nem nevettem, mint a lovak beszédén.
- De hát mit beszéltek? veté ellen a juhász felesége.

- Azt szivem szép szerelme én meg nem mondhatom, mert ha én abból nem többet csak egy kukkot is elárulnék: tüstént szörnyet halnék.

Furcsa portéka ez a fehérnépféle, most meg azért nem hagyott az urának békét, hogy vallja ki, mit beszéltek akkor a lovak. Az ember, hogyim látta, hogy nincs menekülés és szabadulás, elment az asztaloshoz, hogy csináljon neki egy koporsót.

Az azt el is készítette s mikor hazavitte, a juhász behíta a feleségét s azt kérdi tőle:

- No asszony, kívánod-e még, hogy eláruljam az állatok beszédét, most midőn látod, hogy itt a koporsóm s meg kell hálnom?
- Kívánom hát, mert kend csak gyötör engem, mert kend csak lóvá akar tenni, mert kend csak bolondot űz belőlem!
- No mindjárt megmondom, csak elébb megpróbálom, hogy valjon jó lesz-e a koporsó?

S ezzel a juhász belefeküdt a koporsóba s a mint ott próbálgatja, hogy valjon milyen fekvés lesz benne, minthogy a pitvar ajtó nyitva volt, a vén komondor nagy szomoruan bejött a házba, lefeküdt az ajtószegbe.

A juhász, hogy a tekintete kedves kutyájára esett s látta, hogy az milyen szomorú, azt mondja a feleségének:

- Asszony! vess annak a kutyának egy darab kenyeret.

Az asszony szót fogadott, kihúzta az asztalfiókot, kivette belőle a kenyeret, vágott egy darabot s azt odadobta a kutyának; de a vén komondor megszagolta a kenyeret s ott hagyta, nem ette meg.

A kakas, mely ép a pitvarajtóban állott, meglátja a ház földjén heverni a darab kenyeret, beugrik s híni kezdi a tyúkokat:

- Kata kata-kató! jertek be édes feleségeim, itt egy darab kenyér!

- Oh te szemtelen, szólt hozzá a vén komondor, hogy tudsz te most enni, mikor a gazdánk a koporsóban fekszik?!

- Ugy kell neki! lám én nekem hány feleségem van, mégis mindegyiknek tudok parancsolni s azonkívül néha még a szomszédba is átszállok, még ott is legénykedem s neki csak egy van s még annak az egynek sem tud parancsolni?!... Már én azóta így megvertem, úgy megvertem volna!

Meghallja ezt a juhász, tüstént fölkel a koporsóból, nem szól semmit, kimegyen a házból s egy jó vastag kötelet beáztatott.

Mikor a kötélen jól megkeményedett, bemegy a házba s bekiáltja a feleségét s amugy magyarmiskásan jól helybenhagyta, ki aztán sose kérdezte, hogy mit beszélnek az állatok.

Ez az orvosság használt s kinek szüksége van rá, hát adja be a feleségének.

CZIGÁNY ÉS AZ ÖRDÖG.

Volt egyszer a világon egy cigány, ki azzal a gonosz szándékkal indult el otthonról, hogy mivel neki egy bogara sincsen, majd ennek és ennek az urnak a hizó sertései közül kiszakít magának egyet. Mondom, hogy a cigány ilyen gonosz szándékkal volt eltelve; útközben összeakadt az ördöggel, a ki szintén disznót akart lopni arról a bizonyos helyről. Mondom, hogy összeakadtak, csak elkezd az ördög:

- Hallod-e te cigány - szídom a zúzát! - hogyha nem mondod is, ugyis tudom, hová igyekszel, és mi szándékban vagy; de én is oda ügetek és én is abban a szándékban vagyok: azért egyet mondok, kettő lesz belőle, menjünk együtt s tán így jobban boldogulunk.

A cigány, hogy-hogy nem, ráállott az ördög beszédére; elmentek mindketten hizó sertést lopni.

Volt annak a bizonyos urnak elég, mert csak az imént hajtottak a makkról vagy száz darabot haza.

Itt lelkem teremtettem mi történik a dologból mi nem, az ördögöt egy teremtetett lélek se látta, hisz azért volt ördög a neve, ki aztán azt a mesterséget is megtette, hogy a cigányt se vette észre senki sem. Aztán mindketten be az ólba s kihajigáltak belőle vagy ötven darabot. Azaz biz a cigány egyet se hajított ki, csak az ördögnek hagyta ezt a mulatságot; de azért kinek volt nagyobb szája mint a cigánynak, hogy ő ennyit dobált ki, annyit dobált ki, pedig gonosz volt még a zúzája is, mert csak egyetlenegy hajított ki az ólból, de még az is beteg volt.

Mikor aztán mindketten, már mint az ördög és a cigány, jó darabra elhajtották a hizott sertéseket, megszólal a cigány.

- No koma, már most honnan tudjuk meg azt, hogy te melyiket dobtad ki?

- Bizony nem tudom én, válaszolt neki az ördög.

- De én tudom, hogy melyiket hajítottam én ki; mert én mindegyiknek a farkát megcsavartam, mikor a kezemben volt: azért a melyik sertésnek fel van kunkorodva a farka, azt én dobtam ki, az az enyém.

- Jól van, felelt az ördög, a melyiknek tehát fel van kunkorodva a farka, az a tiéd; én nem bánom koma, legyen úgy.

Mikor aztán a holdvilágnál kétfelé akarják szakasztani a nyáját, a cigány csak elkezd:

- Ez is kunkorodott farkú, az is kunkorodott farkú.

Ugyannyira, hogy az ördög azon vette észre magát, hogy biz ő neki nem maradt egyéb hátra, mint az a beteges disznó, a melyiknek le volt eresztve a farka; mert hisz tudjuk, hogy a hizott sertés mindegyikének fel van kunkorodva a farka.

Mit volt mit tenni az ördögnek, hisz maga mondta: „legyen úgy cigány”: vagy akart vagy nem, bele kellett egyeznie az elosztásba; csak hogy aztán elhatározta magában, hogy soha többé, míg a világ lesz, cigánynyal nem megy többet disznót lopni; mert az még az ördögöt is megcsalja.

-&-